

GECE GELEN ESKİ DOST

AFŞAR TİMÜÇİN

roman

2. BASIM

AFŞAR TİMÜÇİN

GECE GELEN ESKİ DOST

GECE GELEN ESKİ DOST
(roman)

ikinci basım

YAZKO

Türkocağı Cad. No: 17, Kat: 2

Cağaloğlu-Istanbul

522 78 45

A. Timurçin'in öteki yapıtları :

ÇÖL, şiir

DESTANLAR, şiir

DESCARTES, inceleme

BÖYLE SÖYLENMELİ BİZİM TÜRKÜMÜZ, şiir

YARINA BAŞLAMAK, roman

ARİSTOTELES FELSEFESİ, inceleme

NAZİM HİKMET'İN ŞİİRİ, inceleme

SAVAŞÇI TÜRKÜLERİ, şiir

DESCARTES FELSEFESİNE GİRİŞ, inceleme

GECE GELEN ESKİ DOST, roman

DENİZLİ PENCERE, öykü

BOŞ BEŞİK, destan

KIYILAR DURUNCA, roman

Kapak resmi : Erkal Yavi

**Bu kitap Er-Tu Matbaası Tesislerinde
dizildi, basıldı, Acar Tesislerinde ciltlendi.**

İstanbul 1983

GECE GELEN ESKİ DOST

AFŞAR TIMUÇIN

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

BİR

Karısını okşayarak uyandırır.

Hep öyle yapardı, karısını her sabah okşayarak uyandırır. Uyanır, sol yanında kıpkırmızı uzanan ince beyaz çizgili perdeyi aralar, sonra karısını okşayarak uyandırır. Kocaman ellerin yumuşak dokunuşları geçici bir ölümlle ölmüş gibi duran teni canlandırır, onu dünyanın rengine, ışığına, kokusuna geri getirirdi.

Hep öyle olurdu, zor uyanırdı Aysel. Belki de o yumuşak, o sessiz okşayışların daha da sürmesi için bilinçaltının görünmez şeytanları uyu derdi ona.

Dünya hızla döner, döner, dönerdi. Renkler, ışıklar, kokular içinde döner dururdu dünya. Dünya hızla dönerken insanlar oradan oraya yetişebilmek için çırpınır dururlardı.

Dünya hızla dönerken, uzun uzun sevmelere, uzun uzun sevişmelere vakit var mı? Bitmeyecek bir akışın içindeyiz işte. Öncesiz-sonrasız bir akışın tam ortasındayız. Bilerek ya da bilmeyerek akıp duruyoruz. Çok zaman en kaba şeyler adına en güzel şeyleri gözden geçiriyoruz. Sevişmeler kısacık zaman aralıklarına sıkışıp kalıyor, derinleşmemiş dokunuşlar olarak, anlaşılmamış esintiler olarak uçup gidiyor sonra. Koşturup duruyoruz. Ama neden? Yaşamın küçük güzelliklerini büyük tutsaklıklar içinde yaşamak zorundayız da ondan.

Karısını okşayarak uyandırdı.

Karısını uyandırırken düşündü. Hep yaşamla ilgili şeyler düşünürdü bu saatlerde, bu güne başlama saatlerinde. Onun düşünceleri birbirine girmiş bir çözümsüz sorunlar yumağından başka bir şey değildi. Onun sabah düşünceleri hep şu görüşte son bulurdu: istediğimiz gibi yaşayamıyoruz, bunda biraz başkaları suçluysa biraz da biz suçluyuz.

Aysel her okşayışı, her dokunuşu çok güzel ve zorunlu bir yazgıyı karşılar gibi karşılardı. Bu dipdiri canlılık, yaşamın geldi geçti sallantılarına sessizce karşı koymuş, yaşamın sıradan güçlüklerini belli belirsiz kırışiklarla atlatmış bu güzellik, şimdi durur, bekler, uyanacak gibi yapar, uyanmaz, uyanır gibi olurken yeniden dalar, her gün kavuştuğu ve her gün anlaşılmaz bir burukluk içinde yeniden özlemini çektiği ellerin aydınlığında kendine biraz daha kavuşur, kendini biraz daha yeniler. Bir insanın derisi, duyan ve düşünen bir deri, otuz iki yaşında bir kadının derisi yeniden canlılığa, dinginliğe, parlaklığa kavuşur.

Dupduru bir sabahtı.

Güneş kırmızı perdeleri, beyaz çizgili kırmızı perdeleri zorlayınca, perdede kırmızıya boyanan güneş ışıkları Sedat'ın gözlerinde kıpkırmızı sıçrayışlarla oynamaya başlayınca odada yeni bir uyanıklık kımıldandı. Sedat gözlerini oğuşturdu, sağına döndü, sol eliyle karısının saçlarını, sırtını, bacaklarını yeniden okşadı.

Bazen böyle olurdu, ikisi de uyanamazdı bazen. Uyanır uyanır uyanamaz, yeniden dalar yeniden uyanırlardı.

Gençliğin küçücük rüzgarlarından sonra sağlam bir barınak gibi kurulan evlilikte Aysel umduğundan da sessiz bir kuytuya, teknelerin çocuklar gibi uyuduğu, denizin kağıt gibi olduğu, durgunluğun bir yokluğu andırdığı bir limana sığınmış olmanın

biraz hoş, biraz şaşılmalı, biraz acıktıran, biraz tembelleştiren dinginliğini yaşıyordu. Ne romanlara konu olan aşklarda, ne pırıl pırıl yolculuklarda, ne şu kadar yüz bin liraya satılan giysilerde, ne parmak ısırtan gösterişlerde, ne büyük yürekliliklerde gözü vardı. Her şeyini hiç kullanılmamış tertemiz bir yazgı gibi saran sıvacık evlilik yorganı ona hiç bir zaman tam olarak uyanmak ve tam olarak uyumak istemeyeceği bir duruluğu sağlamaktaydı.

Yaşamın en büyük armağanı bu değil midir? Yaşamın en büyük armağanı, büyük sonlar, büyük iyilikler, büyük şaşkınlıklar, büyük kötülükler söylemeyen o buruşmamış deniz duruluğu değil midir?

Başkaları böyle bir yalınlığı istemeyebilir. Bir başkası, yaşam beklenmedik sevinçlerde, keskin dönemeçlerde, büyük tutkulara, arttıkça artan güçlüklerdedir diyebilir. Bir başkası yaşam kavgasının ta kendisidir diyebilir. Bu onun bileceği iş. Aysel diyemiyor bunu.

Sen sensin, sen iste bu yalınlığı, bu sığınmışlığı, sonuna kadar iste. Bir gün sana tedirginlik vereceğini, bir gün seni sevdiğin kişiden, bütün sevdiklerinden koparacağını bilsen de iste.

Liseyi bitirdin, bir süre dalgalandın, sonra bu orta halliden de orta halli, bu önemsiz ve kötülüksüz, yalnızca küçük sevinçleri olan, bu düşüncesiz ve tartışmasız yaşama yerleşiverdin. İyiye de kötüye de kendin yarattın bunu. Çoklarının korkup kaçtığı şey. Bir ev kadınının para kazanmak için çalاکalem yazdığı bir aşk romanının sessiz kahramanının sanki.

Kocan eşsiz bir insandır bir bakıma. Seni el üstünde tutar. «Bugün yemek yapacağım diye yorma kendini e mi, biz oğlanla istavrit getiririz sana» diyebilen bir koca. «Kalk artık bak, güneş ışıkları odamıza kadar girdi» diyebilen çocuk yaradı-

lılı bir adam. «Bak gülüm, sen halana git istersen bugün, kaç gündür bir yere çıkmadın» diyebilen düşünceli bir genç adam. Nice kadın vardır senin yerinde olmak isteyecek.

Aysel o günü çok belirgin bir düşünce yeniden görür gibi anar sık sık. Sıcacık bir gündü. Eski arkadaşlar toplanmışlardı. Lise arkadaşları. «Şansınız varsa siz de benim kocam gibi bir koca bulursunuz» demişti Aysel evlenmemişlere. Demiş ve sonra utanmıştı. Gülüşmüşlerdi. Hiçbiri bu basit belirlemenin altında yatan sevinci görmek istememişti. Buradaki sevinci sezebilmek için Sedat'ın pırıl pırıl çocuksu dünyasını küçük heyecanlarıyla, garip tedirginlikleriyle, şaşırtıcı aptallıklarıyla tanımak gerekir.

Sedat insandır, bu gerçek. Rüzgarlandığı kadar rüzgarlanmış ve artık kesinlikle rüzgarlanmayacak bir deniz gibidir o. Erkenden ulaşılmış derinliksiz bir olgunluk parıldar gözlerinde. Gene de az çok kaygan bir olgunluktur bu. Sedat pek bir şeyden anlamasa da az çok bilgedir. Bilgiçlik edeceğine şaşar daha iyi. Bir şeyler eksik midir dünyasında? Yoksa eksiksizlik de bir çeşit eksiklik midir? Neden ara ara ne yapacağını bilemez gibi durur?

Aysel'in dünyası belki daha da eksiksiz. Her sabah kadife gibi okşayışlarla uyanmak, her akşam aşkların en tutkulusuyla sevmek. Bir eksiği var. Nedir o? Filmlerde olduğu gibi binbir güzel söz işitmiyor sevilirken. Olsun, onlar film. O filmlerin sözlerini belki de hiç sevilmemiş, hiç sevmemiş adamlar yazıyor. Bizim vaktimiz yok. Biz kısacık aralıklarda yaşıyoruz, kısacık aralıklarda sevişiyoruz. Yorgunuz biz.

Bir gün bir filmde yakışıklı bir adam, çirkin, kısacık boylu, koca kulaklı bir kadına şöyle demişti: «Sen yaşadığımız dünyadan da güzel dünyasın benim!» İnsan böyle sözleri nasıl eder de söyler?

Ben ki lisede Mektupçu Aysel diye anılırdım, arkadaşlarımın aşk mektuplarını ben yazardım, ben ki türkçeden dokuz on alırdım, ben dilim dönüp de böyle söz söyleyemem.

Dupduru bir sabahtı, Sedat uzun uzun okşadı karısını.

— Bak, uyan, ışıklar doldu odaya.

Aysel şöyle bir kınıldandı.

— Uyan Aysel, uyansana, uyan artık...

— Uyandırma beni.

— Uyandırmadan gidersem kızarsın.

— Kızarım. Ellerini gezdir saçlarımda. Sonra ben kalkar sana çay yaparım. Ama... Biraz daha okşarsan geç kalırsın. Okşama. Okşa. Biraz daha okşarsan... Kalkamazsın o zaman. Kalkamam ben de. Sarılır kalırım sana. İşe geç kalırsın. Daha yavaş, daha yumuşak okşa.

— Yaşamaktan sevişmeye vakit yok canım.

— Sevişmekten başka yaşamak yok ki Sedat. Sevişmeye vakit nasıl olsun? Sen akşama kadar bankada. Yorgun... Neyse, bu akşam erken yatarız.

Güneş ışıkları perdeyi biraz daha zorladı. Sedat ellerini çekti karısından. Birbirlerine uzun uzun gülmüşediler.

Dünya güneş ışıkları altında bir çocuk dürbününün renk cümbüşü içinde dönüp dururken saat sekizi on geçiyordu.

— Çıplaklığımıza alışamadın, dedi Aysel. Çırlıçıplaklığım yadırgatıyor seni. Bunca yıldan sonra...

— Yok canım, nasıl olur, seni çırlıçıplaklığın kadar çok seviyorum.

İKİ

Deniz. Akşamın gül yapraklarıyla donanmış denizi. Kağıt gibi. Yazı yaz istersen, yazı yaz üstüne. Ne yazarsan yaz. Şiir yaz. Zararı yok, kötü olsun, içinden geldiği gibi yaz da. İçimizden geldiği gibi yazdığımız şiirler kötü olmaz ki, olsa olsa biraz gülünç olur. Kargacık burgacık yaz. Anlarlar nasıl olsa. Anlarlar okuyanlar, okumayı bilenler. Aşk mektubu yaz, denizin üstüne, dalgalar istediğin yere götürsün yazdıklarını. Uzaklarda sevgilin var mı, dalganın üstüne mektup yaz, ona mektup yolla dalgalarla. Yok, yok, hiç bir şey yazma. İnsan bir beyaz kağıdın karşısında kalakalır bazen. Kalem kağıttan kaçır, kağıt kalemden. İnsan tutulur kalır bazen, sen de tutul kal denizin karşısında. Konuşma denizle, denizi dinle. Deniz anlatmaya başladı mı sen susacaksın.

Düşünüyordu Sedat. Deniz alabildiğine geniş, diye düşünüyordu. Küçücük olsaydı bu denizler, şu dünyada ne çok sıkılırdı canımız. Denizlerde seve seve ıslanmamış, deniz rüzgarlarıyla üşümemiş, denizden ekmek, denizden yolcu beklememiş insanlar ne kötü deniz şiirleri yazıyorlar. «Deniz engin bir sudur...» Ne zor ezberlemiştir o şiiri. Bu deniz şimdi su mu? Bu deniz canlı bir şey. Çocuk gibi. Az önce patlamış bir bombanın sesi gibi darıma dağın. Haklı bir öfkenin gözlerde kalan son izleri sanki.

Babayla oğul akşamın bu gül pembede, mavinin, yeşilin, sarının bin türlüünü çıkarıp çıkarıp giyinen o gül yüzlü denizin ortasındaydılar. Madem ki «Martı»dır bu sandalın adı, öyleyse bağıra bağıra uçacaktır bu gül yüzlü saatlerde. Uçar gider bu sandal, aklına esmesin yoksa. Aldı mı başını gider beyaz beyaz, «Martı» şimdi dalgasız denizde güzel bir duygu gibi kımıldanıyor. Ne zorlukla aldık bu «Martı»yı, yüzün üstüne yüz koyarak. Sen istedin diye. Sen istediğin zaman her şey gerçekleşiyor Can.

— Ne düşünüyorsun baba?

Sedat ne düşündüğünü kesinlikle bilemiyor. On da hep öyle olur, duygu ve düşünce yumakları birbirine karışır. Düşünür düşünmesine, hem de derin düşünür, gelgelelim düşündüğünü açıklıkla yakalayamaz, anlatamaz, dile getiremez. Neler düşünmez yoksa, hemen hemen her şeyi düşünür. Filozofların bile düşünmeye yeltenmedikleri pek çok şeyi o kahramanca düşünür.

— Ne düşünüyorsun baba?

— Denizi düşünüyorum.

Denizden başka bir düşündüğü yok ki, diye düşünüyor Can. Varı yoğu deniz. Ne varsa deniz onun için, ama ne varsa deniz. Bizi bile düşünmüyor. Yok, düşünmez olur mu bizi de çok düşünüyor. Ama neden düşünmezmiş gibi yapıyor?

— Denizin sesini düşünüyorsun.

Sedat duruyor.

— Hayır, denizin tuzlu ve yeşil dalgalı olduğunu düşünüyorum.

İyi düşünüyorsun, sen ancak bu kadar düşünürsün baba. Deniz demek ki hem tuzlu hem yeşil dalgalı. Ya da hem tuzlu, hem yeşil, hem dalgalı. İyi. Bunu önümüze gelene söyleyelim, herkes bilsin. Dibinde de yosunlar var diyelim. İçinde de balıklar yüzüyor.

— Tuzlu ve yeşil dalgalı olduğu kesin mi?

— Kesin.

— Tuzsuz denizler de varmış baba.

Tuzsuz denizler de mi varmış? Göl denir onlara yavrum. Göl. Tuzsuz deniz okutmadılar lisede. Belki şimdi vardır, bilemiyorum. Çünkü denizin topu suyla tuz. Bu kerata dalga geçiyor galiba benimle.

— Öyleyse içilir o denizler, eğer dediğin gibi gerçekten varsa.

— Balıklarıyla birlikte içilir baba.

Gündüzü ince ince yontup tuğla kırmızısıyla akşam yapan bu saatlerde bazen böyle çocuk gibi uyuyup kalıyor bu deniz. O zaman onu kollarına alacaksın, götürüp en güzel düşlerin görüldüğü ılık bir yatağa yatıracaksın. Kımıldanan, usul usul kımıldanan incecik bir kağıt. Çok nazlı ve çok iyi bir sevgili. Bir çocuk. Bir düş. Üflesen yırtılacak.

— Denizin tadı, tuzu, sevinci hep bu saatlerde. Anneni de alsaydık.

Annemi de mi alsaydık? Annemin kitap okumaktan başka sevinci yok ki. O kadar kitabı anlayabiliyor mu sanki?

— Gelmezdi. Gelmiyor denize. Denizi çok sevmiyor. Biz seviyoruz diye sever gibi yapıyor. Gelse de seni kırmamak için baba...

Evet, sever gibi yapıyor. Sever gibi yapmayı bilir annen. Ne işim var denizde benim demez. Ben balık tutmaktan sıkılıyorum, denize girecekseniz varım demez. Açıkça söylemez hiç bir şeyi. Hep kaçamak, hep gizliden gizliye, hep bir şeyleri kendine saklar gibi.

— Gelmezse gelmesin. Neyse, biz işimize bakalım Can. Oynat çapariyi. Oynat ki gelsin balıklar.

— Yoruldum baba. Kolum yoruldu. Az balık tutmadık hem. Bak, vurdu gene. Çekiyorum.

— Telaş etme, gene kaçırırsan kızarım. Belki on

tane balık kaçırdın. Sandalın içine alsana oltayı. Gördün mü dört tane birden çektin.

— Baba sen alsana balıkları.

— Olmaz, hep bana aldırıyorsun. Öğren artık şu işi. Yatır çapariyi. Olmaz. Ha şöyle. Tamam. Şimdi ayıkla birer birer. Dikkat et, eline iğne batacak. Oğlum, elini kurtarsana. Dikkat et batmasın diyorum, sen gene bildiğini okuyorsun.

Bildiğimi okusam ne olacak. İş mi sanki. Balığa eğlenmek için çıkmadık mı! Balıklar kaçsa ne olacak. Hiç balık çıkmasa. Balıkları çapariden alamaz olur muyum, kolayıma gidiyor da ondan sen al diyorum.

Bir süre oldukları yerde çalkalanıp durdular. Akıntıyla sürüklendiler birazcık. Hoş bir serinlik çıktı. Artık dönelim diye düşündüler. Sedat küreklerle asılınca deniz ortadan yarılıverdi. Ortadan yarılan denizin kanı bembeyaz aktı. Can bıraktı oltasını sulara. Kıça uzandı. Bulutlara daldı. Ne çok severdi bulutları gözlemeyi. Açıkta da, kıyıda da, bahçede de. Binbir biçime giren bulutları binbir şeye benzetmek en büyük oyunuydu onun. Bak, dedi kendine, bir çocuk arabaya binmiş, atı kamçılıyor. O ne kötü araba öyle, arka tekerleği kırıldı kırılacak. Ben demedim mi, kırıldı işte. Belliydi. Kamçı nerede? O incecik şey de kamçı. Az önce koskocaman bir kamçıydı ama. Biraz sonra kamçı dağıldı, arabacının elinde yalnız sopa kaldı. Sonra arabacı da erimeye başladı. Sonra hep birden bir saksı çiçek oldular. Çiçek açtı, açtı, açtı. Çiçek açıyor baksana. Saksı neredeyse ağaç olacak.

Gökler. Uçaklarla gidilir ancak oralara. İnsan göklerde dolaşabilse. Bir akşamüstü, arkadaşlarıyla. Belki oralara uçaklarla da gidilmez. Çünkü uçaklar çok yakından geçiyor. Gidilmez olur mu, bal gibi gidilir. Uçaklar daha ötelere bile gider.

Görmüyor musun en yükseklerde, çok çok yükseklerde yüzen uçakları. Gökler de bir çeşit deniz.

Dedem binmiş uçağa. Otobüs gibi diyor. O kadar anlar o. Ne olacak, uçağı otobüse benzetmek en kolayı. Bir şeyi bir şeye ne çabuk benzetir dedem. Birinde kendisini bir amirale benzetmişti, bahçe de küçücük bir gemiymiş. Ne garip adam. Hiç bir şeyi umursamıyor. Bazen kendini bile umursamıyor. Parayı ne çok seviyor ama. Bana ne zamandır ceket pantolon alacak. Unutmuyor da. İki de bir anımsıyor bana ceket pantolon alacağını. Sözde bir gün denk getirip birlikte çarşıya çıkacağız, hem ceket pantolon bakacağım hem de kebab yiyeceğiz. Uçağa binmiş olduğu doğru mu acaba?

— Baba, uçaklar baba, havaya kalktığı zaman, içindeki insanlar da, nasıl söylesem, uçak böyle arkaya yatmış giderken, insanlar da arkaya yatmış gibi olur mu?

— Olur Can.

Sen neler diyorsun Can, ben uçaklar burnunu kaldırıncaya insanların geriye kaykılıp kaykılmadığını ne bileyim. Uçaklarla yakınlığım pek olmadı. Uçaklarla bütün ilişkim bir gün babamın zoruyla Yeşilköy'e Mahir enişteyi karşılamaya gitmiş olmamızdır.

— Baba, akşam yemeğine dedeme gidelim mi?

— Gidelim Can.

— Balıkları da götürürüz. Ben ayıklarım balıkları baba. Sen kızartırsın.

— Deden bize bırakmaz o işi. Biz de salata yaparız.

— Olur.

— Bir gün seninle ördek avına gidelim Can, kara ördek avına.

- Gölde mi avlayacağız ördeği?
- Gölde.
- Geçen yıl götürmemiştin ama.
- Küçüktün.
- Gidelim ama kara ördeğin etini sevmiyorum
ben.

ÜÇ

Evleri denizin biraz yukarısında bir yalnızlık gibi durur. Denizin yarısını görür yarısını görmez. Sedat'ın babasından kalma bu yıkıntı onların tek güvenceleri şimdi. Sedat'ın asık suratlı babası bir yaz günü inim inim inleyerek öldü. Kimseye tek damla gözyaşı harcatmayan bu çok geç kalmış ölüm Sedat'a bu evi sağladı. Sedat'ın yerinde bir başkası olsa, o huysuz ve bencil adamı son yolculuğunda uğurlamaya gitmezdi. Sedat son dakikaya kadar baktı ona, altını temizledi, çamaşırını yıkadı. Gene de yaranamadı, başka. Sedat bunu yaranmak için yapmıyordu, bir şey beklediğinden de yapmıyordu, korkusundan da yapmıyordu, insanlığından yapıyordu. Huysuz ihtiyar ölünce, «Ulan oğlum Sedat, vurdun gözünden turnayı» dedi arkadaşları, «gördün mü, ev sana kaldı, herif hayırsız mayırsızdı ama, al işte, sana başını sokacak bir ev bıraktı!» Berber Ali daha acımasız konuştu: «Herifin karılarıyla çatır çatır yediği maldan mülkten arta kalan bu koca yıkıntıyı tepe tepe kullan oğlum Sedat, alay etmek için söylüyorsam iki gözüm önüme aksın, herif bunu da bırakmasaydı ne yapacaktın. Banka memuru maaşınla kalacaktın şeyim gibi, gene de öp başına koy bu evi, beni dinle...»

Buna da ev diyorlar, ev mi bu? Üvey ev. Kışın donarsın soğuktan, umursamaz. Yazın yanarsın,

çatır çatır. İnsanı barındırmamak için içi içini yiyor sanki. Kim bilir ne zamandan, kim bilir kimlerden kalma. Sedat gözünü bu evde açtı. Sedat annesini bu evde yitirdi, şu kadarcıkken. Bu eve kadınlar geldi kadınlar gitti. Bu ev görmüş geçirmiş bir evdir. Sevinçlerden çok acılara, akıllılıklardan çok saçmalıklara tanık olmuş, kullanışsızlığıyla, çirkinliğiyle, sevimsizliğiyle bugüne ulaşmıştır. İyi ki evimiz var gülüm, yoksa bu maaşla nasıl geçinirdik, der Sedat. O zaman ben de çalışırdım, der Aysel. Nasıl çalışırdın, çalışmak için evini çocuğunu bırakman doğru mu, alacağın para Can'ın bakımını karşılardı mıydı? Aysel korkmaz yaşamaktan. Bir şey yapardık, der, düşündüğün şeye bak, dünyadan korkmaya ne zamandır başladık...

Gene de bu ev onların en büyük güvenceleri, büyücek bahçesiyle, bahçesinde ağaçlarıyla. Sedat heves etse bir de kümes oturabilirlerdi bir köşeye. Aman canım boşverin siz de diyor, Sedat, ne Can bakar tavuklara ne sen, sonunda onlar da benim başıma kalır. Dört tane taze yumurta ve iki çift horoz sesi için çekilmez bu iş.

Baba oğul yorgun tırmanıyorlar eve. Önde oğul arkada baba. Balık dolu kovayı kapmış Can. Çocuklar en iyi sonuçları hemen kucaklamak isterler. Bu onların bencilliklerinden değil, dünyayı çok sevdiklerinden. Sedat'ın elinde olta çantası. Bir deniz akşamının herbir hücrede dinginlik gibi duyulan güzel yorgunluğu. Ayaklarında, kollarında, şakaklarında yorgunluk zerrecikleri. Hiç bir şey düşünmüyorlar şimdi. Yorgun. Düşünceleri kağıt gibi, deniz gibi.

Bahçe kapısına vardıklarında bas bas bağırdı
Can :

— Anne! Anne! Anne! Anne!

Baba oğul bahçede soluk aldılar.

Yokuşu tırmanmak zor oluyor artık, dedi Sedat.

Aysel sokak kapısını açtı:

— Balıkçılar mı geldi?

— Aysel'ciğim, şunları al elimizden. Sana dünyanın en güzel balıklarını getirdik. İstavrit ama olsun.

— İstavritten güzel balık var mı, dedi Can.

Hep birlikte büyük odaya geçtiler.

— O kadar emek verdiğinizde göre, dedi Aysel, doğru dürüst balık tutsaydınız.

— Bizim gücümüz istavrite yetiyor, dedi Can.

Can sedire uzandı. Sedat koltuğa oturdu. Bir süre sessiz kaldılar. Aysel mutfağa geçmişti, çok eski bir şarkıyı incesine bakmadan kısık bir sesle söylüyordu.

Sedat duvardaki tüfeği aldı. Namluyu Can'a doğru çevirdi.

— Şeytan falan doldurmaz, dedi, öyle şeylere inanma. Ne var ki çok dikkatli olacaksın. Böyle tutacaksın tüfeği. Sonra ördeklere doğru motoru süreceksin. Çok hızlı değil, çok yavaş da değil. Ürker kaçarlar yoksa. Sezdirmeden süreceksin, dostlarıymışsın gibi. Bir hızlanıp bir yavaşlamak ürkütür. Tekdüze. Sinsice. Ördekler bir süre hiç bir şeyden kuşulanmayacaklar. Sonra anlayacaklar ki düşman yakındadır, o sıra içlerinden biri, en öndeki ya da bazen en bilmiş birden havalanacak. Öbürleri onu izleyecekler. Artık iş işten geçmiştir. Düşmanı o kadar yaklaştırdıktan sonra nasıl olsa yeniksin. Sen o zaman son hızla sür motoru. Ne kadar yaklaşabilirsen o kadar iyi. Dal ördeklerin içine. Onlar havada uçuşup kendilerine en uygun yönü ararken, bum, bum, bum...

— Ne zaman çıkacağız ava baba?

— Yakında. Bu kış.

Aysel mutfaktan seslendi:

— Balıkları kim ayıklıyor, ben mi siz mi?

— Sen kendine kadar ayır canım, kalanını bize ver, biz yemeği babamda yiyeceğiz bu akşam.

— Cumartesi akşamı evinizde otursanız olmaz mı?

— Olmaz sevgilim, koyduk kafamıza, gidiyoruz.

Aysel mutfaktan odaya geldi:

— Bana balık falan bırakmayın. Uğraşamam.

Ben yiyecek bir şeyler bulurum.

Akşam denizin üstüne doğru alçalıyordu.

O sırada garip bir ses duydular. Galiba bu sesi epeydir duyuyorlardı, ama bu sesi duyduklarını da bu sesin yarattığı değişik ve karışık izlenimleri de birbirlerine nedense açıklamıyorlardı. Guguk kuşu ötüyordu, garip bir guguk kuşu. Aysel'in yüzü biraz sararmış mıydı? Guguk kuşunun sesi bir insan sesi gibi, uğursuz bir bildiri gibi yayıldı ortalağa.

— Bu neyin sesi? dedi Can.

— Guguk kuşu ötüyor, dedi Aysel.

— Yüzün sapsarı, kuş sesinden mi korktun, dedi Sedat Aysel'e.

— Kuş sesinden korkulur mu? dedi Aysel.

Gülümsedi.

— Ne zamandır ötüyor bu kuş, dedi Can, siz hiç duymadınız mı?

— Haydi bakalım, daha geç kalmayın, dedi. Aysel, alın balıklarınızı gidin.

DÖRT

Dedenin evini sormayın, dedenin evi bir başka dünya.

Bu evin ilk biçimi şimdiki biçimini görse şaşkınlıktan küçük dilini yutar. Bu boruyu buraya ne diye dayadın dede? Çatıyı bu boru tutuyor evlat, bu boruyu buradan aldık mı çatır çatır gider ev. Pekiyi, temeli yok mu bu yaratığın? Vaktiyle yaptırırken temelini az kazdırmışız, ondan çatlıyor şurası burası. İyi ya, başına geçerse bir gün küt diye? Geçmez, geçmez, bir şey olmaz.

O küçücük bahçede kırk çeşit çiçek. Ayrıca, mevsimine göre salatalık, domates, havuç, turp, roka, maydanoz, kereviz... Rengi atmış bu şey, bu vitrin mankeni çırılçıplak ne arıyor bu kapının yanında dede? Dede sonra adın kötüye çıkar! Yok canım, biri getirdi bıraktı, sahici kız değil ya, ben de süs olsun diye oraya koydum.

Dedenin radyosu bir başka karikatür, şapkası bir başka karikatür (yatmadan yatmaya çıkardığı şapkası), üstü başı bir başka karikatür. Hey gidi yarbay emeklisi İmadettin bey. Vurduğu zaman ses getiren adam bağıracağı zaman yeri göğü dağı taşı inleyen kahraman, şimdi elin erse dilin dönmüyor, dilin dönse ellerinin gücü yok.

Gene de dede eski toprağın son temsilcilerindedir.

Dede yaman adamdır.

Dede derler ona. Herkes dede der. Çocuklar da, kadınlar da, orta yaşlılar da, hatta yaşlılar da.

Dedenin evi damadının evinden, Sedat'ın evinden beş yüz, bilemedin altı yüz metre ötededir. Dedenin evine ara sokaklardan koşa koşa üç beş dakikada gidilir. Yürüye yürüye, inişin hakkını inişe yokuşun hakkını yokuşa vere vere giderseniz, şöyle bir on beş dakikayı gözden çıkaracaksınız. Heyt be! Eski toprak. Dede gene bahçede çalışıyor. Gene genç gene dinç. Sizi kapıda karşılar, buyur eder, güler, söyler, anlatır. Ama bir fincan kahve yapıp getirmez. Konuşmaya dalar, aklına gelmez. Acaba? Uzaktan da yakından da sevimlidir, yalnız çok yakından bakana sevimsiz gelen bir yanı vardır. Nereden gelir bu? Çok bilmişliğinden mi? Yoksa başka bir şeyden mi? Belki de içtenlikli olmayışından. Kim bilir!

Dünyaya bir gün bile içtenlikli davranmamıştır. Dünya bir yana kendisi bir yanadır. En sevdiklerini bile canında değil yanında bulmak ister. Canı kendisininindir. Canına renk renk şekerlemeleri, cıvıl cıvıl karpuzları, mis gibi ilkyaz güneşlerini, tertemiz toprak kokularını alır, ama ne olur ne olmaz diye insanları almaz. Kendinden başka hiç kimseyi doğru dürüst sevememiştir. Sever gibi yapmıştır, sever gibi yapmayı bilmiştir, sevememiştir. Sevgisizlik onun hastalıklı yanlarından çok dünya görüşünden beslenir. Şuna inanır dede: insanların kendilerini, yalnız kendilerini sevdikleri, ama çok sevdikleri, kendileri için her toplumsal değeri sezdirmeden çiğnedikleri yerde her şey daha güzel olacaktır. Çiğnenmemesi gereken tek değer vardır onun için: kadının erkeğe ancak nikahtan sonra dokunmak zorunluluğu. Ona öyle gelir ki bu kurala uyulmadığı gün bütün değerler, bütün bireysel çıkarlar, bütün özgürlükler altüst olacaktır. Bu

görüşünü kimseye açıklamaz, ama yaşayışıyla bol bol örnekler. Kendisine her şeyi az, başkalarına her şeyi çok görmüştür. Bununla birlikte para kazanmak uğruna canını üzecek girişimlerde bulunmamıştır. Yaşam çıkarlar konusunda ona pek eli açık davranmıştır çünkü. Düşeni toplamak, akantı doldurmak daha uygun gelmiştir ona. Burnunun ucuna kadar gelen nimetleri hiç bir zaman bazı değerler ya da bazı ahlâk kuralları ya da bazı korkular adına tepmeyi düşünmemiştir. Geleni buyur etmiştir çantasına. Gülmeyi, konuşmayı, söylemeyi bilmiş, kendisi beş yerken yanındaki ancak bir yiyebilseyse görmezden gelmiştir. Tembeldir. Her tembelin ruhunu taşlaştıran ağırlık onun tembel ruhunu da yerinden kalkamaz etmiştir. Uyur, uyur, uyur, uyur, hele emekli olduktan sonra. Başucundaki kitaplar birer bilgi kaynağı olmaktan çok birer uyku ilacıdır. Daha birinci sayfanın ortalarında sızar. Dilenciye ara sıra elli kuruş bir lira verdiğini herkes bilir de ara sıra kadınlara para yedirdiğini kimse çakmamıştır. Bütün bencillerin ve bütün tembellerin (bencillikle tembellik arasında gizemli bir bağ olmalı) duyduğu sancıyı duyar içinde: her zaman bir şeyler eksik kalmıştır. Bencilliğin kemikleşmiş ve parlatılmış biçimidir dede, tembelliğin de doruk noktalarından biridir. Yeğeni sokaklarda birkaç parça bir şeyler satıp okumaya çalışırken iki kere Avrupa'yı dolaştı dede. Bir ara bana zafiyet geliyor diye oburlaştı, şiştikçe şişti, sonra hekimlerin korkutmasıyla eski durumuna döndü. Ah bu dedenin anlatılacak çok şeyi var ama, şu sevimliliği yok mu, insanı şıp diye durduruyor.

— Pencereden bakıyordum, geldiğinizi gördüm, gel bakalım damat, nerelerdesin! Sitem ettiğimi sanmayın, özlediğimden söylüyorum. Yoksa bilmez miyim işten güçten başınızı alamadığınızı. Beni bi-

le şu bahçe ne kadar oyalıyor, bu yüzden nice işi geri bırakıyorum.

— Yemek yedin mi baba? Can'la balık getirdik sana.

— Yemedim daha. Biliyorsunuz ben geç yiyorum, geç yatıyorum çünkü. Ama bu akşam canım sıkıldı, bir şeyler yesem de yatsam deyip duruyordum. İyi ki geldiniz. Balık mı getirdiniz? O güzel istavritlerden ha?

— Çoğunu ben tuttum, dedi Can.

— Elbette çoğunu sen tutacaksın, dedi dede. Çoğunu sen tutacaksın elbet. En gencimiz sensin.

Sedat'la Can önden girdiler, dede onları izledi. Duvarları akıl almaz resimlerle, rengi atmış askerlik fotoğraflarıyla dolu küçük odanın tek sedirine yan yana oturdular. Can her geldiğinde bu sedire kurulur, karşıda, kapının hemen yanında asılı duran fotoğrafı, o güler yüzlü genç kızın fotoğrafını seyrederdi. Bu genç kıza karşı sevgiye, aşka, kıskançlığa benzer duygular duyardı. Sanki annesinin gençliği değildi de o, Can'ın ne zamandır uzaklardan beklediği bir sevgiliydi. Sanki alıp başını uzaklara gitmiş, uzun zaman dönmemiş, döneceğini bildiren mektuplar yazmış, sonra birden mektupların arkası kesilmişti. Bugün de dönebilirdi hiç de dönmeyebilirdi. Şimdi hemen hemen hiç gülmeyen annesinin bu eski biçimi ona sevinçten utanca kadar değişen garip duygular veriyordu. Birden aklına guguk kuşu geldi.

— Dede sen guguk kuşu nedir bilir misin?

Dede bir kahkaha attı:

— Anladım ne demek istediğini. Sen belli ki akşamları buralarda dolaşan o zavallı adamdan sözediyorsun. Evet, kaç gündür buralarda bir zavallı adam görünmeye başladı. Sizin oralara da geliyor. İçkiden dünyasını şaşırılmış. Şişesi koltuğunda dolaşıyor. Ara sıra da guguk kuşu gibi ötüyor.

İki elini birbirine kenetliyor, iki başparmağının arasından üflüyor. Neden böyle ötüyorsun diye sordum ona geçende. Guguk kuşu gibi ötüyorum, dedi. İçkiden yokolup gitmiş zavallı. Geriye öte öte dolaşan kendini bilmez biri kalmış. Acımdan başka bir şey gelmez ki elimizden.

Can korkuyla sordu :

— Kim bu adam?

— Kim olduğunu nereden bilebiliriz, dedi dede. Bu gibi adamlar kim olsa ne olur kim olmasa ne olur. Veli olsa ne olur Hasan olsa ne olur. Bitmiş biri. Böyle böyle yaşayacak, böyle böyle ölecek. Kendini gözden çıkarmış. Kendiyle anlaşamayanların sonu bu. Belli ki kendine yenilmiş. Belki de onu bu duruma getiren kötü koşullar. Ama biz kötüyü kötü yapana bakmayız, kötünün kendisine bakarız. Böylesi daha kolay oluyor.

— Nasıl biri bu? dedi Can.

— Ne bilirim ben. Yıkılmış, garip biri. Şarap şişesiyle dolaşan biri nasıl biridir?

— Dileniyor mu?

— Ona dilenmek denmez. Varsa diye istiyor.

— Veriyor musun?

— Bilirsin evlat, ben biraz tutumluyum. Her isteyişinde vermiyorum. İyi ya bu ne diye sizi bu kadar ilgilendirdi?

— Garip bir adam desenize, dedi Sedat. Ben hiç raslamadım.

Dede konuyu gülerek değiştirdi:

— Haydi verin bakalım balıkları. Ben size bir güzel balık pişireyim. Bakın, önceden konuşalım. Tutması sizden, yapıp sofraya getirmesi benden. Sonra aramızda anlaşmazlık çıkmasın.

— Balık ayıklamak benim işim, dedi Can. Salatayı da babam yapacak.

— Evet baba, salatayı ben yapacağım.

— Hayır, her gelişinizde böyle yapmayın ne olur.

Balığı da salatayı da ben hazırlayacağım. Bu kadar balığı tutmak kolay mı, siz oturup dinlenin. Bak, Can, ben sana yemekte Kara Kedi'yle Beyaz Kedi'nin masalını anlatacağım. Bu yaşta masal dinlenir mi deme. Aklı olan her kişi her yaşta masal dinler.

— Her gelişimde bir masal anlatıyorsun ya dede, ben de her gelişimde dinliyorum ya.

BEŞ

— Ben balığımı bitirdim dede. Salatam da az kaldı. Anlatsana masalını.

— Sıkma dedeni, dedi Sedat, bırak o da yemeğini bitirsin. Masal anlatırım dediye anlatır.

— Ama ben bekleyemem o kadar.

— Bal gibi beklersin, dedi dede. Ya söz vermeseydim?

— Zorlardım seni.

— Salatayı bitir de başlayalım. Bebekliğinden beri böylesin, masalsız dünya yok senin için. Dinle, anlatıyorum. Bir gün bir kara kediyle bir beyaz kedi arkadaş olmuşlar. Kara kedi berbat bir kediymiş. Hırsız mı hırsız! Beyaz kedi de kimsesiz bir kedi ve kedilerin en iyisi. Bu iki kedi bir akşamüstü arkadaş olmuşlar. Raslantı işte. Dar bir yerden geçiyorlarmış, önce siz buyrun demiş biri, sonra öbürü rica ederim siz buyrun demiş, böylece aralarında bir yakınlık kurulmuş. Ve o akşamüstü kara kedi beyaz kediye, haydi demiş, hırsızlığa çıkalım. Beyaz kedi hırsızlığın ne demek olduğunu bilmezmiş. Eğlence sanmış, çıkalım demiş. Bir sorun: kara kedinin giysisi gece hırsızlıklarına çok uygun, ama ya beyaz kedi beyaz beyaz görünürse? Kara kedi domuzu bu tehlikeyi önlemek için beyaz kediyi karaya boyamış. Neyse, uzatmayalım, bizimkiler düşmüşler yola. Hiç ışıksız bir evin bah-

çe duvarından atlamışlar, açık pencereden dalmışlar içeri. Raslantıya bak, ertesi gün evin büyük kızının doğum günüymüş, buzdolabını bir gün önceden doldurmuşlarmış bu yüzden. Kediler önce dolaptaki koca et parçalarını kardeş kardeş gövdeye indirmişler. Sonra pasta kutusunu açmışlar, üstüne acele bir mum yakıp onu da temizlemişler. Yiyemedikleri birçok yiyeceği de yanlarına alıp tükümüşler. Beyaz kedi bunu oyun sanmış ve çok sevmiş bu oyunu. Bundan böyle iki arkadaş birlikte hırsızlığa çıkar olmuşlar. Kara kedi zaten hırsızlıktan sabıkalı ve aranıyor. Bir akşam bu iki kafadar gene iyice sürünüp boyanıp bir eve girmişler. Yediklerini yemişler, yemediklerini torbalara doldurmuşlar ve tutmuşlar yolu. Yukarda aydede, yolun başında da eli sopalı adamlar bunları bekliyor. Bunlar hiç farketmeden insanların arasına düşüvermişler. O sıra birden bir yağmur başlayıp beyaz kedinin bütün boyaları akmaz mı? Beyaz kedi bembeyaz kalıvermiş ortalıkta. Onu öyle görenler hemen üstüne çullanmışlar. O arada kara kedinin ağaca çıktığını da görmüşlermiş. Uzatmayalım, basmışlar bunlara sopayı, ellerindekini de almışlar bir güzel. Beyaz kedi binlerce özür dilemiş insanlardan. Bunun suç olduğunu bilmiyordum demiş. Kara kedi de, beni ayartan, ahlakımı bozup yoldan çıkaran bu beyaz kedi namussuzdur diyecek olmuş ama kimseyi inandıramamış, onu tanımayan yok, basmışlar ona da sopayı. Neyse, bu ikisini de söz alıp bırakmışlar. Beyaz kedi sözünde durmuş, bir daha böyle bir şey yapmamış. Kara kediyi üç gün sonra gene yakalamışlar.

— Gene salıvermişler mi? dedi Can.

— Orasını bilmem artık, dedi dede. Onu da bir başka masalda anlatırız.

Sedat ve Can çok yorgundular. Yorgunluk gözlerinde, parmak uçlarında, şakaklarında, çenelerin-

de, yanaklarında duru bir tazelik, temiz bir yatak, duru bir deniz gibi dolaşıyordu. Yarın gene denize çıksak diye düşünüyordu Can. Ama, diyordu kendi kendine, belki de babam çıkmaz, belki de tek başına çıkar sen matematik çalış deyip. Matematik dert oldu başıma. Matematikten kalmayabilirdim ama kaldım işte. Neden bilmem, iyi gitmeyen bir şeyler var. Bir ilgisizlik gibi, bir kopmuşluk gibi, kötü bir kuş sesi gibi bir şeyler.

Sedat bir gözüyle uyuyor, bir gözüyle sağa sola yayvan yayvan bakıyordu. Beyninin sekizde yedisi uykudaydı. Yemeği yer yemez uykusu gelen insanlardan tiksindir, yemeği yer yemez uykusu gelirdi. Bu yüzden kaç geceler karısına sarılamadan dalmıştır uykuya, sabahları pişmanlık duygularıyla uyanmıştır. Bazı geceler çişe ya da su içmeye kalkmak için davrandığında karısını uyanık, kitap okur bulmuştur. Çişini yapıp, suyunu içip yeniden uykuya dalmıştır. Sen uyu canım, demiştir Aysel ona, benim gibi işsiz güçsüz değilsin, yarın sabah erken kalkacaksın demiştir. O uyumuş, uyanmıştır, bir de bakmıştır ki Aysel gene uyanık. Karısını birazcık okşayıp gene uyuyakalmıştır. Çapari yapmayı, iyi insan olmayı, bazı yemekleri iyi pişirmeyi, denizi sevmeyi bilir de uykusuzluğu hiç mi hiç beceremez. Ve iki kadeh rakı dedin mi gözleri parlar.

Yemekten sonra, dedenin özene bezene yaptığı çayı zor güç içtiler. Dede çenesini bir açtı mı tamam. Sussa da kalksak, diyor içinden Sedat. Dede gelmişten geçmişten anlatıyor. Anının bini bir para. Hepsi de birbirinin içine girmiş. Karşımda pişmiş kelle gibi sırtan o sıkılmaz herife hiç beklemediği anda bir tane patlattım. Benim elim ağırdır. Adam yapmadım diyor da başka bir şey demiyor. Yapmadın ha? Pekiyi kim yaptı? Senin yaptığını söylüyorlar üstelik. Bunca insan yalancı mı, bir sen mi doğrucusun. Bir tane daha patlattım, bu

sefer soldan. Yere düştü. O sıkılmaz herife tokat atışım tankın devrilmesi olayından önce miydi sonra mıydı, bak onu bilemiyorum. Neyse, önce de olabilir, sonra da olabilir. Bir daha o adam benim karşımda hayır demedi. Yaptın mı oğlum? Yaptım. Gidecek misin oğlum? Gideceğim. Sana kabadayı diyorlar oğlum. O zaman gülerdi. Ayrılırken ellerime kapandı, ellerimi öptü. Beni adam eden sensin dedi. Ama, dedi, o gün yalan söylememiştim. Bak dedim, kimdin neydin demem bir tane daha patlatırım, ağzın burnun kırılır. Yok öyle yalan. Yaptın, yaptın. Herkes yanlış yapar. İnsanız oğlum. Dinle bak, ne oldu...

Dinleyecek gibi değildiler. Düpedüz uyuyorlardı oturdukları yerde. O sıra guguk kuşu öttü mü, yoksa Can'a mı öyle geldi? Can, sonra kalkamayacak-sın yavrum, derin uykuya gitme, bak ben de açtım uykumu, kalk bakalım tutalım evimizin yolunu; sonra annen de meraklanır.

Can uyuyor, koskoca bir yataktaymış ya da sonu yok bir denizdeymiş gibi.

Dönüşleri biraz güç oldu. Her zamanki gibi. Uykulu. Düşe kalka.

ALTI

— Aysel, sevgilim, sen daha yatmadın mı? On bir buçuk olmuş baksana. Şöyle bir güzel uyusaydın, hazır biz evde yokken.

— Uyku tutmadı nedense. Kitap okumaya dalmışım.

— Tepedeki ışığı da yaksaydın. Başucu lambasının ölgün ışığında gözlerin bozulacak. Ya da yarın bu lambanın ampulünü değiştirelim.

— Yok canım, iyidir, zorluk çekmiyorum.

— Ne okuyorsun?

— Roman okuyorum.

— Güzel mi bari?

— Çok kötü. Manda gibi bir eleştirmeci çok övmüştü bu romanı. Bana sorarsan çok kötü bir roman. Kendini, başkalarını ve her şeyi çok iyi bilen, bildiğini sanan son derece cahil bir kadın yazmış. Bu romanı okursan kültürün bir çırpıda, ama bir çırpıda dokuz kat artar. Gerçek bir kültür adamı olmak istiyorsan, özellikle tarih, iktisat, siyaset konularında pırıl pırıl aydınlanmak istiyorsan bu kitabı oku.

— Yani berbat bir roman.

— Tam anlamında berbat bir roman değil, büyük ölçüde berbat bir roman. Büyük ölçüde berbat bir roman da tam anlamında berbat bir roman demektir.

— Öyleyse niçin okuyorsun?

— Uykum gelsin diye. İyi romanlar uyku kaçırır, kötü romanlar uyku getirir.

— Uyuyamıyorsun...

— Hayır, uykusuzluğum romandan gelmiyor, kendimden geliyor.

— Aysel, şimdi sırası değil belki ama, çünkü gece yarısı oldu, sana bir şey sormak istiyorum.

Söze nasıl başlayacağını bilemiyordu. Soyundu, karısının yanına uzandı.

— Duymadın galiba Aysel, sana bir şey sormak istiyorum.

— Nedir?

— Yıllardır bir şeyi bilmek istiyorum.

— Neyi?

— Babanla neden konuşmadığını.

— Evlenirken anlaşmıştık seninle. Sözleşmiştik. Bunu hiç sormayacaktın. Söz vermiştin bana. Babamla aramda iyileşmez bir kırgınlık var demiştim, bunun üzerinde durmayacağına söz ver demiştim. Olur dedindi sen de. Sonra, görüyorsun, bir düşmanlık değil bu. Yani onunla düşman değiliz. Kin değil bu. Kopmuşluk. Düşünan olmak çok şeydir, bu hiç bir şey değil. Birini yok saymak. Birinin yok gibi bir şey olması. Düğünümüzde geldi, elini öptüm, sen de biliyorsun. Can doğduğunda da geldi, o zaman da saygılı davrandım, neden geldin demedim. Sonra bir kere daha geldi, ona gösterebileceğim yakınlıkların en büyüğünü gösterdim: sustum. Ne var ki...

— Evlenirken anlaşmıştık, biliyorum. Bu anlaşmayı bozsak diyorum ben de.

— Olmaz bu. Ne olursun Sedat, bu konuya bir daha dönmeyelim, aramıza başkalarını sokmayalım.

— Bir şey var Aysel, gözden kaçırdığın bir şey var. Bu konu benim için önemli olmayabilir. Sen

bana bakma, ben susmayı da bilirim konuşmayı da, yalnız kalmayı da bilirim yalnız kalmamayı da. Hem bu iş bana yalnızlık da, kırgınlık da yüklemesin. Bir yanda sen, bir yanda baban, bana ne! Bu konu Can için çok önemli. Bunu sezemiyor musun? Şu kitabı bırak elinden de beni dinle. Babanla olan durumun Can'ı çok etkiliyor. Hiç bir şey belli etmiyor bu oğlan. Oysa çok üzülüyor. Ve nedense seni suçluyor, seziyorum. Bir süre sonra gizliliği olmadık bir biçimde önemseyerek...

— Benim için...

— Kısacası, bir süre sonra sana saygısı kalma-yabilir. Sevgisi bile azalabilir. Oysa sen iyi bir an-nesin, yazık olur.

— Çok iyi bir anne olmadığımı iyi biliyorum.

— Dedesini çok seviyor. Dedesi bu kadar sevil-meye değer mi? Bunu ben bilmem. Bunu düşünmek zorunda değilim. Dedesini çok seviyor. Seni de se-viyor. Sevdiği iki kişinin birbirinden kopmuş olma-sı üzüyor onu. Sonunda birinizi tutmak zorunda ka-lacak. O zaman dedesinden yana olacak sanırım... Ya da hiç birinizden...

— Bak canım...

— Bitireyim de... Diyorum ki, bu işe bir çözüm getirsek.

— Çözüm mü? Nasıl?

— Çözüm işte. Nasıl olursa olsun. Çözüm. İna-dı bırakmak çözümü. Baban bu konuda inatçı de-ğil sanırım. İnadı bırakmak sana düşüyor.

— İnat değil bu, Sedat.

— Ya ne?

— Gerçek bir kopuş.

— Olabilir. Tut ki öyle. Bak, ben bu işte sorum-lu değilim. Gerçekten bana susmak düşer.

Bu kadar sert olma Sedat.

— Oğlanın durumu üzüyor beni. Görüyorsun son günler huysuz oldu. Yaşı gereği, diyeceksin. Yaşı

bunca huysuzluğu açıklamaya yetmez. Ben ona dedesini sevdirmeseydim belki her şey kolay olacaktı. Birbirini sevebilecek iki insanı yakınlaştırmak suçsa, ben bu suçu işledim artık.

— Geriye dönmeyi düşünmüyorum. Bir şeyi yeniden yaşamayı düşünmüyorum. O sevimsiz duyguları yeniden yaşamayı düşünmüyorum. Şimdi iyiyim ve iyiliğimi şu ya da bu nedenle bozmak isteyecek birini tek kurşunla yere serebilirim. Yaparım bunu. Yaparım ve kılım kıpırdamaz.

— Öyleyse özür dilerim. Bu konuyu bir daha açmayacağımı bilmeni isterim. Ne var ki, oğlumuzun yetişmesi konusunda kaygılarının ortadan kalktığı anlamına gelmez bu.

— Biliyorum Sedat.

— Bir gün seni suçlayabilir. Aranızda iyileşmez uçurumlar açılabilir.

— Biliyorum.

— Sen de okumakta olduğun romanı yazan kadın gibi her şeyi çok biliyorsun. Dilerim sonu iyi olur. Haydi sen romanını yarına bırak da söndür ışığı. Nasıl uykum geldi, hızla uykuya kayıyorum...

YEDİ

Yazın en sıcak günleri. Her şey çatır çatır yanıyor, yer, gök, deniz, ağaç, yol, araba...

Kıyılar pislikle ve insanla dolu.

Nasıl etmişler de bu kadar kirletebilmişler maviyi? Bu tertemiz görünen insanlar, bu bir içim su kadınlar, bu beyefendiden adamlar nasıl etmişler de böyle kötü kirletmişler bu maviyi?

İnsanlar, insanlar, insanlar... Pis kıyıların kendini beğenmiş yaratıkları... «Bu kıyıları sizin için parselledik, biraz daha geç kalırsanız hava alırsınız. Güveniniz onurumuzdur.»

Bu ne? Plaj mı? Bu kim? Bu da plaj müdürü mü?

Sen ki uyanıkken uçsuz bucaksız kıyılar düşledin hep, herkesin hep birlikte denize girdiği. Uykunda uçsuz bucaksız kıyılar gördün, çocuklarla, çiçeklerle, atlarla süslü.

Kadınlar yüzükoyun yatmışlar, dünyaya kışlarını dönmüşler, kim bilir neler geçiriyorlar içlerinden! Hiç bir zaman olmamış ve hiç olmayacakmış gibi duran yüceliklerini yaşıyorlar gülünç çalınlarla.

Ben bu insanları seviyorum diyorsun Sedat. Boşuna zorlama kendini, sen bu insanları sevmiyorsun. Bu insanları sevmen kendine karşı suç işlemen olur. Sen başka, bambaşka insanları seviyor-

sun, müzik gibi, şiir gibi, arılık gibi, duruluk gibi, sevinç gibi, çiçek gibi insanları. Var, o insanlar da var.

Erkekler irili ufaklı imparatorların oluşturduğu bir sürü. Burada da. Plaj zamparaları sömürge fatihleri gibi dolaşıyorlar.

Sen küçücük aklınla, Sedat, sevimliyi sevimsizden, insan için olanı insan için olmayandan, güzel çirkenden ayırabilen aklınla, atla «Martı»ya, açıl biraz, salla oltanı, pırıl pırıl istavritler yakala. «Martı»yı bunun için satın almadın mı?

— Daha çok erken değil mi baba? Bu saatte balık çıkar mı?

— Çıkılmazsa kendi bilir. Biz oltamızı atalım, bizden sorumluluk gitsin...

Kaç bu kıyılardan Sedat. Bir şey var, seni en sevdiğinden bile uzaklaştırmaya çalışıyor. Geçmiş gibi, gelecek gibi, şimdi gibi, akıp geçiyormuş gibi, hiç geçmeyecekmiş gibi bir şey. Sıkıntı gibi.

Profesör gibi bakma şu denize insan gibi bak.

Kaç bu kıyılardan Sedat, kıyılar çok kirlendi. İnsanseverlik gösterilerini boşver, hiç değilse şimdi. Çek git açıklara. Oğlunu da al yanına. İkiniz bir olun, bütün pisliklerden arınırcasına açılın denize. Sizi deniz paklar. Denize koş Sedat. Sen ki umutların ve çabaların insanısın, ama bugün boşver, bugün akşamı beklemeden çöz sandalı.

«Martı»yı sür denize!

Denizin her dalgası milyon kere çırpınıyor her çırpınıшта. Sen ki denizin en gözde sevdalısı, en eski tutkurusun. Kaç kere sopa yedin hayırsız babandan, denize kaçtın diye. Daha ne duruyorsun buralarda! Yok Aysel'miş, yok dedeymiş, yok bilmem kimmiş. Sen hiç bir başbakana bağlı olmayan bir denizler ve istavritler bakanısın. Önün deniz.

Her şeyi bir susuzluk gibi bırak arkanda. Bırak ve git. Sat anasını her şeyin...

Can sandalın kışına uzanmış, ufkun üstüne doluşan bulutlara bakıyor. Sedat yavaş yavaş kürek çekiyor.

Denizin tutkunuyusan, her denize çıkışın apayrı bir olay olacak.

— Bugün iş yok sende Can. Balık tutmakta gözün yok bugün. Bir de şurada duralım bakalım. Belki burada daha çok balık vardır. Güneş Batı'ya sarkmaya başladığında seyret balığı.

— Denizde olmak hoşuma gidiyor baba. Ama bugün balık tutmak istemiyorum.

Can, Sedat'ın kendi canı gibidir.

— Sen ki balık tutmaya doyamazsın hiç?

Can doğruldu, gülümsedi:

— Bugün sen tut balıkları, ben denizi seyrediyim.

— Dedim ya, iş yok sende bugün. Eyvah, aşık mı oldun ne yaptın! Sen şimdi denizin sesini dinliyorsun evlat. Ben denizin sesini balık tutarken dinlerim. Balıkçı ol, balıkçı olma, esaslı balıkçı ol ya da bizim gibi uydurma balıkçı ol, ne olursan ol, denizin sesini dinlemeyi bileceksin!

— Evet baba.

— Balıkları dedene götürelim mi gene?

— Sen bilirsin!

— Sen istemez misin?

— İsterim.

Can kışa uzandı. Göğü, pürüzsüz, sessiz, renksiz, kaygan göğü seyretti. Ölüm bu renksizlikte ve bu kayganlıkta mıdır? Ürperdi. İçi garip şeylerle doluydu ne zamandır. Bir şeyler duyuyor, bir şeyler düşünüyor, ne duyduğunu, ne düşündüğünü kestiremiyordu. Duygulaşmamış düşünceler, düşünceleşmemiş duygular, korkunçlaşmış anılar, sakızlanmış kaygılar içinin bir yerlerine hep birden bastı-

riyor, sonra hiç bir şey olmamış gibi, denizden üç-beş martı havalanmış da kanatlarının rüzgarı suya değip geçmiş gibi her şey kendi olağanlığına dönüyordu. Şöyle bir şeyler düşünüyordu galiba: çok garip ve çok değişik bir dünyada yaşıyoruz, hem çok iyi hem çok kötü bir dünyada yaşıyoruz, babam dünyanın iyi yanında, bu yüzden onu çok seviyorum, ben de annem de dünyanın iyi yanında-yız, ama ben kendimle pek barışık değilim, annemle de, annem dünyanın hangi yanında olduğunu iyi bilmiyor, düşünmüyor bunu, o da herkes gibi biri, birçok şeyi babamdan daha iyi daha kolay anlıyor, oysa bir yanı katı, gittikçe uzaklaşıyorum annemden, uzaklaşmak da istemiyorum ya, uzaklaşıyorum ne yapalım, dedemin bahçesinde ne çok gül var, ne güzel açmışlardı...

Uykuya daldı, uzun uzun uyudu. Sedat kürek çekerek düşündü durdu.

Can güneş batarken asık suratla kalktı.

— Deniz asık suratlıları hiç sevmez Can. Böyle giderse deniz seni istemeyecek.

— Sana birşey diyecektim baba.

— De bakalım.

— Balıkları hazırlasak, dedemi bize çağırırsak?

— Olmaz. Deden balıkları bize kendi eliyle kı-zartmak ister, yoksa deden de rahat etmez balıklar da...

— Dedem bize neden hiç gelmiyor?

— Biliyorsun, geçenlerde de söyledim, annemle kavgalılar.

— Hangisi suçlu?

— Suçlu mu? O ne biçim söz! Suçluyu bulmak o kadar kolay mı? İki de suçlu değil. Eski bir anlaşmazlık.

— Nasıl?

— Belki inanmayacaksın ama ne olup ne bittiğini ben de bilmiyorum. Çok önce kavga etmişler.

Senden, benden önce. Neden kavga etmişler? Ben de bilmiyorum. Ne deden bunun sözünü ediyor ne annen. Senin benim gibi değil onlar. Onlar bir ömür boyu kavgalı kalabilirler. Önemseme bunu.

— Önemli olan...

— Önemli olan en güzeli kurtarmaya çalışmak.

Sen bunlara yorma kafanı.

— Son günlerde annemde bir gariplik var. Seziyor musun?

— Sezmek istemiyorum. Haydi dönelim, güneş çoktan battı.

— Dedeme gidiyor muyuz?

— Gidiyoruz.

SEKİZ

Dedenin evi bitpazarından bir köşe. Hele o sandalyeler...

Dedenin evindeki sandalyeler dünyanın en kötü seslerini çıkaran birer çalgı gibidir. Oturuşuna göre doğaçtan çalarsın. Sonuç: berbat bir konçerto ya da çekilmez bir oda müziği. Sandalyelerin böyle olduğuna bakarak dedeye acımaya kalkarsanız ayıp edersiniz. Dedenin bankadaki parasını sandalyeye dönüştürecek olsanız yüzlerce ev sandalyeyle dönanır. Suç işler gibi oturulur dedenin sandalyelerine. Can da öyle yapar, suç işler gibi oturur, masaya dayanmamaya özen gösterir, çünkü masa da emekli. «Alamadık bir türlü!» der dede. «Hem Lunlar bana yetiyor da artıyor bile...» Bunların yetip de arttığı yalan bir kere. İşte, görüyorsunuz. Sonra, alamadık ne demek? Neyi alamadın dede? Daha iki gün önce Mutluyuva Arsa Ofisi'nde ne işin vardı? Sesin çıkmıyor değil mi?

Dedeye her şey bol bol yetiyor. Ama onu bir kilo kirazın, bir tabak şeftalinin, orta boy bir karpuzun başında görenler küçük dillerini yutabilirler (kim görecek, dede böyle zamanlarda tek başınadır). Kısacası, cimridir ama iyidir dede. Onun cimriliği bugün artık dünyaya sarkıtılmış bir emme hortumu olmaktan çok yalnızlığın getirdiği bir oyalanma biçimidir. Dün öyle değildi ama, dün para biriktirmek dede için bir coşkuydu.

Kendi deyişiyile, «birinci çocuğunu doğururken ölmüş çok genç ve çok güzel bir kadının bunca yıl evlenmemiş zavallı kocası»dır o. Avunmanın en küçük ve en kolay yollarını bulmuştur. Bu yolları bulurken de elbet oldukça tatsızlaşmış, oldukça sevimsizleşmiştir, tuzsuz peynir, kalaysız bakır kap, çocuksuz dünya, boş konyak şişesi, toplumcu büyük tüccar, ellilik genç şair, yağsız pilav, gümüşlü zurna, sararmış salatalık gibi bir şey olmuştur.

Her tıkırtıya kulak kabartırdı dede.

Bir tıkırtı oldu, kulak kabarttı.

Mahallelinin «anasının ipini satmış dedikleri» emekli başkatip Avni beyin «Al bak İmadettin'ciğim, şekerim, al bak da gözün gönlün açılsın!» diye iki gün önce eline tutuşturduğu açığa çık ve parlak avrupa dergilerine dalıp gitmişken kapının çalındığını duydu. Dalıp gitmek, ama nasıl dalıp gitmek...

— Dede, aç kapıyı, sana balık getirdik!

Balık mı getirdiniz? İyi ettiniz. Hele bir toparlanayım. Şunları sandığın içine... Elimde bir görürlerse. Şu pantolonu da çekelim popomuza. Tamam! Dede hazır durumda. Hey gidi günler hey, düdüğün çalmasıyla birlikte, daha düdüğün çalmasını bırakmadan kalkmış giyinmiş olurduk.

— Buyurun, buyurun. Of! Bizde iş kalmadı, yaşlandık artık.

— Aç dede, kapıyı aç!

— Açıyorum, açıyorum, of belim, of, ihtiyarlık, belimi çekebiliyor muyum! Bizden geçmiş diyorum da inanmıyorlar...

— Dede aç!

Dede kapıyı açtığında hala söyleniyordu:

—Bizden geçmiş artık, damat bey, yaşamak bizden geçmiş. Düşünmek bizden geçmiş, efendime söyleyeyim, her şey bizden geçmiş...

— Dur bakalım baba, dedi Sedat, daha çok erken.

Dede anlamlı anlamlı güldü:

— Siz öyle diyorsanız doğrudur. Balıkları temizlemeye...

— Dede, ne temizlemesi, hem tuttuk hem temizledik...

— Nerede?

— Sandalda canım.. Denizin ortasında.

— Bir kızartması kaldı bana desenize. Bir de salata.

— Hayır dede, salatayı da yaptık, kapaklı kutuya koyup getirdik, daha doğrusu annem yaptı.

— Annen mi yaptı? Öyleyse ver bakalım balıkları bana. Siz de babanla sofrayı kurun. Ya da oturun hele canım...

— Babam dinlensin dede. Yoruldu. Sofra işini sen bana bırak.

Dede balıkları kızartmaya, Can özene bezene sofrayı kurmaya koyuldu. Akşamın koyuluğu pencerelerden giriyor, Dede'nin az önce mutfakta yaktığı ölgün ışıkla odanın ortasında itişiyordu.

Sedat sedirin üstüne oturdu, düşündü. Bir köşede tek başına kalıp ileri geri düşünmeyi çok sevdi. Çok önemli şeyler düşünmediğini bile bile. Dağınık ve garip şeyler düşünürdü hep. Kopuk kopuk düşünürdü. Düşünmeye pek alışık olmayan kafasını ateş basardı o zaman. Öyle bata çıka, düşse kalka düşünüyordu gene.

Aysel'de beni yoran nedir? diye düşünüyordu. Nedir? Aysel'de bana uzak kalan ne? Bencil mi babası gibi? Bencil değil, kendine kapanık. İçinde büyükçe bir alanı çitle çevirmiş, oraya kimseyi sokmuyor. Orayı ekip biçiyor mu? Yoksa olduğu gibi mi saklıyor? Bilinmez ki. Kimseyi almıyor oraya, beni de, oğlunu da.

Aysel bencil değil demek ki. Bencilse bile tam anlamında bencil demek. Ben bencil değil miyim? Ben de bencilim. Ama Aysel daha bencil. Hani bencil değildi? Ne kadar yakın olsa bana, gene de kendine kapalı. Soğuk kadın değildir ama, buzdağı gibidir, görünmeyen yanı görünen yanından çoktur.

Peki, ben kendimi başkalarından sakınmıyorum mu? Ben de kendimde kendime özel yerler ayırmıyorum mu? Ben de kendimi Aysel'den sakınmıyorum mu? Ben de kendime göre bir dünya kurmadım mı «Martı»lı, Can'lı, denizli, çaparili, Selma'lı bir dünya. Oysa bu böyle olmamalıydı. Her gün her şeyin biraz daha iyi olduğu, biraz daha iyi olmak zorunda olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Öyleyse ne diye yalnızlıklarımız var, böylesine girilmez yalnızlıklarımız. Yenilmesi gereken bazı şeyleri yenemedik içimizde. Sıradan insanlarız, ne güzel, ama bazı şeylerin üstüne çıkmak zorunda değil miyiz.

Ben Aysel'e her anlamda yakın olmayı baştan beri çok istedim. Kendime kendimde kendim için sakladığım hiç bir şey yoktu. Ama Aysel hep o kendindeki özel yeri korudu, o zaman ben de bir kıyıya çektim kendimi. Biçimsel olarak hep yaklaştım ona, ama ondan gerçekte hep uzaklaştım.

Bir gün şöyle demiştim Aysel'e: Soğuklar geliyor diye sevdiğin oldu mu? Ölümüne gülüp geçtin mi hiç? Yeni etekliğin leke olduğunda kahkaha atabilir misin? En çok sevdiğin seni bırakırsa kasıklarını tuta tuta gülmek isteği duyar mısın? Yitirdinse yitirdim der misin kolayca? Bir şeyin uğruna, örneğin bir inancın, ama doğru bir inancın uğruna ölebilir misin?

O zaman Aysel... Aman sen de, nedir bu saçma sapan düşünceler kafamda...

— Damat, daldın gittin gene damat. Bana bak, kayınbaban aslında eliaçık adamdır. Kaç yıldır derim, şu damada bir şişe rakı, toruna da bir şişe gazoz ya da bira alayım, bir türlü denkleyemem, unuttur giderim. İşte gazoz ve bira. İşte de rakı. Benim tarihi buzdolabı motosiklet gibi çalışıyor ama bak nasıl soğutmuş. Levazım yarbayı emeklisi İmadetin beyin buzdolabı öyle bir soğutur ki, aklınız durur.

Çok acıkmışlardı. Canları yanmış gibi balıklara saldırdılar. Oh, bir kadeh rakının kana, cana, acılara, yorgunluklara, budalalıklara, yalnızlıklara, bilinçsizliklere işleyişi. Ve uçarı bir çocuğun dünyasında bir bardak biranın koyu sarı soğukluğu.

— Dede sen hiç balık tuttun mu?

— Tuttum, bir kere.

— Anlatsana nasıl oldu? Ne olur, anlatsana...

— Dayınla balığa gidiyoruz, sen de gel, dedi babam. Dayımdan da babamdan da çok korkardım. Babam beni dövdü mü oklavayla döverdi. Dayımın dayağını da birkaç kere yemişimdir. Zamanlar başkaydı, biz de başkaydık. Ama benimkiler iyice başka. İkisi de öfkeli adamlardı. Deli Ömer'in oğlu derlerdi babama. Deli Ömer'in oğlu Deli Rıfkı. Dayımın adı da Eşek Haydar'dı. Bunlar az konuşurlar çok surat asarlardı. Şişman, iştahlı, işini bilir iki kafadar. Birlikte iş çevirirlerdi. Birlikte yerler içerler, birlikte sopa yerler, ona buna birlikte tuzak kurarlardı. İyi insanlardı ikisi de. Ya da bana öyle gelir.

— Nasıl balık tuttuğunu anlatacaktın dede?

— Sözü oraya getireceğim Can. Ne diyorduk? İkisi de hatırlı insanlardı. Birbirlerine çok benzerlerdi. Neyse, dayınla balığa gidiyoruz, sen de gel! dedi babam. Gölde balık tutacaktıyız. Al bakalım!

— Canın istemiyorsa gitme dede.

— Gelmiyorum baba diyeceğim ha? Buna hakkım var mı? En garibi de bu adamlar balık tutmaktan falan anlamazlar. Nereden estiyse... Hepimizde birer olta. Oltalar kocaman. Turna balığı tutacağız. Haydi hayırlısı! Güneş beynimizi kaynatıyor. Benim oltayla denizin dibinde biri oynuyor. Benim oltaya denizin dibinde biri asıldı. Ben de iyice toy bir delikanlıyım o zaman. Çek! diye bağırdı babam. Bir de tokat patlattı enseme.

— Çektin mi?

— Hemen babam elimden aldı oltayı. Hem bağılıyor, hem bana söyleniyor, hem balığa sövüyor, hem denize öfkeleniyor, hem Tanrı'ya yalvarıyordu. Derken kocaman bir turna balığı çıkıverdi orta yere.

— Sevindiniz...

— Onlar sevindiler sanırım. Babam susmak bilmiyor: Boyun posun devrilsin salak herif, bir balığı çekemiyorsun yukarıya, altı üstü bir turna balığı be! Önemli olan olta fırlatmak değil, önemli olan kafayı çalıştırıp balığı çekebilmek. Beyinsizsin beyinsiz. Kelle ucuz olsun diye beynini çıkarıp getirmişler. Beyin yok sende. O gün, Can, senin anlayacağın, bir balık tuttuk, onu da babam tutmuş oldu.

— Nasıl?

— Aldı balığı eline, ben tuttum diye çarşıda dolaştı.

— Sever miydin dede, babanı?

— Baba sevilmez mi?

— Benim öyle babam olsa sevmezdim.

— Bırak bunları Can, dedi Sedat, deden babasını elbette sevecekti. Baba sevilmez olur mu?

— Dede, dedi Can, bir gün bizimle balığa gelse. Bizim sandalda tuttun tutmadın kaçırdın yakaladın diye korku yok.

— Geleceğim, geleceğim. Ama ben sizin oltala-

rınızla balık tutmayı bilmiyorum. Ömrümde tuttuğum tek balığı da babam tutmuş oldu.

— Dede, biz çapariyle tutuyoruz istavriti. Çapari gördün mü sen? Çapari nedir bilir misin?

— Hayır. Öyle şeyi ne gördüm...

— Bak, çok kolay. Bir ipin ucunda on tane iğne var. İğnelerin altında da tüy var, tüyler var. Tüyler istavritleri kandırmak için. Sen şimdi benim anlatmamla anlayamazsın dede. En iyisi şimdi getirip göstereyim sana.

— Nereden getireceksin? diye merakla sordu dede.

— Evden. Evden getireceğim.

— Deli misin sen? dedi Sedat. Bu saatte...

— Ne olur baba!

— Olmaz oğlum, olmaz. Olmaz bu saatte. Başka zaman gösterirsin oltaları dedene. Tek başına gidemezsin şimdi.

— Beş dakikada gider gelirim.

— Gecenin karanlığında, dedi dede. Olmaz, olmaz, istemem. Hem şimdi anlayamam ben bu işi, denize çıktığımızda anlatırsınız baba oğul. Bu saatte çocuklar sokakta olmamalı.

— Baba, dede, ne olur ne olur gidip getireyim.

— Çabuk gel öyleyse, dedi Sedat, geç kalırsan kızarım.

Başını iki yana salladı.

Can kapıdan çıkar çıkmaz dede damadına:

— Haydi evlat, dedi, kaldır bakalım kadehini. Bak burada beyaz peynir var. Bir gün haberli gelmeniz size güzel yemekler yaparım. Ömrüm bekarlıkla, daha doğrusu dullukla geçti. Bu yüzden domatesle eti, fasulyeyle patlıcanı yan yana getirmeyi iyi bilirim.

Bir süre daldı gitti...

— Evet ama, her şey değişik olsaydı... İnsan önceden iyi düşünemiyor. Çok yanlış yapıyoruz. Sı-

kı sıkı tutmamız gereken şeyleri bırakıveriyoruz. Bu rakı önceden düşünülse, iskemleler gıcırdamasa, insan söylerken iyi tartsa, sevmek sanatında biraz daha usta olsak, hep birlikte olabilsek, anlıyorsun, her şey gönlümüze göre olsa. Olmuyor. Bir şeyleri eksik bırakıyoruz. Kendimiz yapıyoruz bunu. Elimizin altında, nasıl olsa kaçıp gitmez diyoruz. Pırrrr! Her şeyi kolayından alıyordum. Benimle ilgili çok şeyin suçlusu benim. Anlatamıyor muyum? Anlatamayabilirim, çünkü sen bana içebileceğimden çok rakı verdin. Konuşmadın, sustun, içtin, iyi ettin, ama bana da içirdin. Belki çok güzel, belki çok kötü bir huyun var, çok şeyi kendine saklıyorsun, saklamaz gibi yapıp. Şimdi ne diyorduk? Balığa çıkacağız, değil mi? Ne zaman? Acele etmeyin beni denize götürmekte. Eksiklerimizi hep geleceğe taşıyoruz, çocuklarımızla, yakınlarımızla. Bu bize hiç yakışmıyor.

— Sakın üzülmeysin baba. Her şey yolundadır. Bir gün eti fasulyeyle yan yana getiririz. Siz unutsanız bile ben unutturmam. Ben yemek yapmayı az çok bilirim. Bildiğim bir şey daha var o da şu: sıkı sıkı tutamadın mı elinden kaçıyor.

— Bir şey var ki, damat, içimde iyileşmez bir eksiklik gibi taşıyorum...

— Neden?

— Ben ne bilirim neden? Senin anlayamadığın şeyi ben nasıl anlarım? İnsan kendi üstüne gözünü açmazsa... Guguk kuşu gibi öten adamı düşün. Neyse, neyse... Beni bugün konuşurma. Geliyorsunuz, seviniyorum, duygulandırılıyorsunuz, hoşuma gidiyor. Ama ben duygulu olmayı da pek beceremem. Ben ki birçok eksikleri olan zavallı bir adamım. Ver şu elini. Artık kayınbaba ve damat değiliz, artık iki arkadaşız biz. Birbirimizi çok sevmek bile.

DOKUZ

Can koşuyor. Oltayı getirecek. Oltayı getirip gösterecek dedesine. Koşuyor. Üç kişinin tek sevgilisi, tek umudu. Üç kişiyi birbirine bağlayan, daha doğrusu üç kişinin birbirinden tam anlamında kopmasını her zaman önleyebilecek olan gerçek bağ. Sokakları yutuyor sanki koşarken; öyle bir duygu var içinde. Sokaklarda akıyor su gibi.

Birden duruyor.

Denize bakıyor: incecik bir ay suyu koyu beyaza boyamakta.

Gecenin duyan ve anlatamayan küçük ozanı, söylesene nedir bu ayın bu sulara vuruşu? Üç yıl hiç ama hiç durmadan şiir yazmış, üç yıldan sonra şiiri kesin bırakıp korsanlığa başlamış bir kötü adam gibi duyma kendini denizin karşısında. Deniz senin kendi suyun. Denize bir yabancıymış gibi bakma. Zaten öyle bakmıyorsun, öyle bakmıyorsun sen.

Deniz senin bakışlarındaki masmavi sorulardır. Ama neden durdun birden Serdarbaşı sokağının başında. Neden durdun ve ne düşünüyorsun? İki yudum bira içtin, kafayı mı buldun yoksa? Düşünüyorsun: ay denizi işleyecek, pırıl pırıl. Yenilmeyi kafaya koymuş bir gümüş beyazlığı. Düşünüyorsun, anlatamıyorsun. Bir gün anlatabilirsin, göğsünün altında hilesiz hurdasız bir yürek gezdir-

meyi becerebilirsen. Çok az kişinin yapabildiği şeyi yapabilirsin yani.

Bak denize, acelen ne! Oltayı ne zaman olsa götürürsün. İyice anlayamadığın ve belki de kendini zorlayarak sonuna kadar sevmeye çalıştığın bir dede, belki hiç mi hiç anlaşılamayacağın bir anne, kafasını gelişi güzel çalıştıran ya da gelişi güzel çalıştırır gibi yapan bir baba, iyi yürekli ve dürüst bir baba arasında aradığını bulamayacaksın nasıl olsa.

Acelen ne? Acele etme. Onların herbiri bir başka yöne gidiyor, sen ağırlığını hiçbirinden yana koyma. Yalnız, kafanı çalıştır, onlar arasında kalmak değil, bir dördüncü güç olmak zorundasın. Onlar birer melek de birer domuz da olsalar sen yalnızsın. Sen denizle güneşin çocuğusun, annenle baban seni akşamüstü çingene biçiminde sokaktan geçen denizle güneşten almış. Ya kıyıda doğmasaydın? Ölürdün.

Haydi, koş bakalım şimdi, koş yeniden, koş şimdi eve. Oltayı götüreceksin dedene. Çok saçma! Saçma mı? Çok şey saçma gelmeye başladı sana. Büyüyorsun. Seziyorsun bunu. Hoşuna da gidiyor. Ama yalnızlaşıyorsun. Ya içinde taşan yakınlıkları kiminle paylaşacaksın?

Koş şimdi, sokaklar senin sokağın. Deniz nasıl senin denizinsen sokaklar da senin sokağın. Koşuyor, soluk soluğa. Ama neden evimizin ışıkları yanmıyor? Annem uyudu mu erkenden? Hasta mı? Yoksa yalnız mı, yapayalnız mı? Annem çocuk değil ki yalnız olsun! Yalnız çocuklar mı yalnız olur? Elbette, doğru dürüst şeyleri konuşabilecek kendilerine göre kimse bulamazlar da ondan. Büyüklerin konuşabilecekleri kimseler var. Annem bilir işini, yalnızlığın da dilinden anlar, yalnızsa yalnızlığa katlanmayı bilir. Benimle de paylaşabilirdi dünyasını. Yakında sakallarım bıyıklarım çıkacak. Yakında mı? Ben de hiç bir şeyimi onunla paylaş-

mayacağım. O hiç bir şeyini paylaşmayı bilmiyor. Babam her şeyini paylaşır gibi yapıyor. Ben ortada kaldım. Büyüdüm, geliştim, çocukluğu geride bıraktım, ama hiçbiriyle doğru dürüst anlayamadım.

Bakıyor denize. Deniz gümüş suyuna batırılmış bir büyük karanlık şimdi. Denizi gözlüyor gene. Seviyor denizi. Sokak aralarında. Evler elverdiğince. Babam bekler beni. Babam kızar bana. Dedem bababa sakın gönderme bu çocuğu bu saatlerde böyle der. Bir gün, ama bir gün, kopacağım onlardan. Hem onlarla hem onlarsız olmayı becereceğim. Bildiğim gibi yapacağım. Ellerinden kopup gittiğimi görecekler. İstedikleri zaman tutamayacaklar artık beni, artık ellerinin altında olmayacağım, ben istediğim zaman onlara tutulacağım. Can, oğlum, güzel yavrum, kazağını giy. Hayır, giymiyorum, giymiyorum işte...

Koşuyor eve doğru. Ama neden evin ışıkları yanmıyor? Demek ki erkenden yattı annem. Annem nasıl oluyor da kendi başına erkenden yatabiliyor? Hayır, bir daha bunu düşünmeyeceğim. Söz veriyorum kendime, bir daha bunu düşünmeyeceğim. Söz mü Can, bir daha düşünülmecek bu? Söz! Erkek sözü mü? Erkek sözü. Şimdi koş bakalım oltalara. Dedemin dayımla babam dediği sevimsiz adamların oltalarına benziyor mu bakalım bizim oltalarımız? Görsün dedem. Dedem de hiç bir şeyden anlamıyor. Her şeyden anlar gibi yapıyor da...

Koşarken tökezledi, düştü. Dağınık ve bulanık düşünceleri kökten sarsıldı. Evde neden ışık yok? İki parmağını ağzına götürdü, ıslık çaldı. Bahçe kapısını hızla açtı. Seslendi:

— Anne! Anne! Anne! Anne!

Bahçeyi geçti. Sokak kapısının önünde durdu. Nedense bir korku sardı içini. «Nedense?» diye düşündü. İyi anlamadığı, kolay kolay «korku» diye belirleyemediği bir korku. Bir ürperti.

Kapıyı yavaşça açtı:

— Anne! Uyuyor musun?

Karanlık. Karanlıkta iyi seçemediği bir adam. Adam karanlığın derinliklerinden çıktı, kapıya yaklaştı. Can ölgün ayışıyla azçok seçebildi adamı. Kısa boylu, saç sakalına karışmış, çökük biriydi. Gözleri kedi gözü gibi parlayıp sönen biri.

Duvara yapıştı Can. Tir tir titredi. Adam bozguna uğramıştı besbelli. Üç beş yıl kadar uzun üç beş saniye içinde topladı kendini; hızla çıkıp gitti.

Can duvara yapışmıştı, öylece kaldı. Dalgalı denizlerin sesini andıran sesler duydu içinde. Bu sesler korkunç yankılara dönüşüp yokoldular. Duymakta olduğu duygu tam tamına korku duygusuydu. Korku kılcal damarlarına, saçlarına, gözlerine, sinir uçlarına, kulak memelerine yürüdü. Yırtıcı bir hayvan gibi bütün bedenine homurtularla yerleşti. O şimdi tepeden tırnağa korkuyordu. Korkudan bir yontuydu şimdi. Artık içindeki duygunun korku olduğunu, taş gibi ağır, gece gibi karanlık, iskelet gibi titrek bir korku olduğunu duyuyordu. Bağırarak bağırarak arasında, ağlamakla ağlamamak arasında sıkışıp kalmıştı.

Annesi odadan çıktı, onun yanına geldi. Uzandı. sigortayı çevirdi. Işıklar, bütün ışıklar yandı.

— Geldiğinizde ışık yakıp beni uyandırmayın diye sigortayı gevşetmişim, dedi.

Ağzından soğuk soğuk çıkan bu sözleri bakışları yalanlıyor gibiydi.

Anne ve oğul korku içinde bakıştılar.

Aysel, oğluna sarılmak, onu bağrına basıp uzun

uzun ağlamak istedi. Şimdi çok sevdiği birini göğsüne bastırıp uzun uzun ağlamaktan başka bir şey düşünmüyordu. Hıçkırıklar boğazında düğüm oldu.

— Uyumuş kalmışım dedi.

Ağlayamazdı. Ağlamak konusunda pek beceriksizdi.

Evet, oğluna sarılmak istedi. Olmadı. Can sıyrıldı onun ellerinden. Mutfağa koştu. Tahta dolaptan oltta çantasını aldı. Ok gibi fırladı dışarıya. Korkulu evden korkulu sokaklara doğru koştu.

Koştı, koştu, koştu, koştu... Düştü, dizini kanattı.

— Bu akşam bu ikinci düşüşüm diye düşündü.

Artık hiç bir şey düşünmek istemiyordu. İki ke-re düştüğünü de, evden çıkan adamı da, başka şeyleri de. Bozguna uğramıştı düpedüz. Tüm düşüncelerini ve korkularını silip götüren bir bozguna. Korkudan sonra gelen bozgun, büyük bir soğuktan sonra birdenbire bastıran bir sıcak gibi sarmıştı her yanını.

Çok yılışık bir dünyanın çok ciddi tek insanı duyuyordu kendini. Ne yapacağını bilemeden koştu. Karabasanda koşar gibiydi. Ayakları mı uyuşmuştu neydi, ancak yürüme hızıyla koşabiliyordu. Yüreği göğsünü öfkeyle dövüyor, gözleri hemen hiç bir şeyi seçemiyor, kulakları tüm sesleri garip bir kuşun, belki de bir guguk kuşunun sesi gibi algıliyordu.

Belli belirsiz düşünceleşen, içinde yer yer düşünceler oluşan bir duygu kapladı içini: artık sevmeyecek, acımayacak, ağlamayacak, bağışlamayacaktı. Susacaktı artık hep. Bundan böyle elinden bir şey gelmezdi. Ne kendisi için, ne dedesi için, ne annesi için, ne babası için, ne de bir başkası için bir şey yapabilirdi artık.

Kötü bir dönüm noktasına varmış olduğunu seziyordu. İçindeki bozgun dindikçe bu sezgi daha da koyulaştı.

Susmak, susmak, susmak, susmak...

Belirsiz duyguları düşünceler gibi yaşamaktan bıkmıştı son günler. Hepsinin canı cehennem! Düşünüyor, düşüncelerini söze döküyor, ne düşündüğünü kendisi de pek kestiremiyordu. Bıkmıştı artık bundan.

Başkaldırmanın hazzını düşündü birden. Hiç yaşamamış olduğu, uzaktan uzağa özlediği bir hazzı, başkaldırmanın hazzını hiç bilmediği kentleri özlercesine özlüyordu.

Artık korku da bozgun da bitmişti. Koşmak da. Bir taşın üstüne oturmuş, bambaşka düşüncelere dalmıştı. Bu arada şunu düşündü: insan bir düşünceden kaçayım derken bir başka düşünceye tutuluyor. Bir cigara olsaydı içerdim, diye düşündü. Kesindi: iyi çocuk olmayı birdenbire çıkarmıştı üstünden. Kötülüğün iyiliği parmağında oynattığını gözleriyle görüyordu.

Berbat bir dünyada kukla gibi oynamaya alıştığı iyi çocuk oyunu burada bitiyordu.

Elindeki olta kutusunu uzaklara, çok uzaklara fırlatmak istedi. Yapmadı. Kötülüğün kolayına alışma, dedi kendine, oltayla bir kavgan olmamalı, kavgan oltayla değil, insanlarla, onlarla...

İçinde kımıldanan bu şey kötülük değildi besbelli, içinde kımıldanan bu şey kötülük olmasını istediği bir kırılmışlıktan, insan olmanın cıızlıklarına karşı bir başkaldırma isteminden başka bir şey değildi.

Tüm ülkesini üç beş dakikanın içinde kırk haramilere kaptırmış çok küçük ve çok beceriksik bir imparator gibiydi şimdi o. Yenilmişliğini ancak duyguların en onurlusu ve en sağlıklı olan başkaldırma duygusuyla aşabilirdi.

Tütün içmek, ıslık çalmak, okuldan kaçmak, karşılık vermek, öğretmeni kızdırmak, kavga etmek, yemek yememek, olmadık şeyleri istemek, üstünü başını kirletmek, yıkanmamak, oraya buraya tükürmek, iki dişinin arasından tükürmek, ayıp şeyler yapmak... Onun çocuk yüreği başkaldırma-yı bu küçük yaramazlıklarla gerçekleştirecekti, oç ala ala.

Yavaş yavaş kalktı, bu karmakarışık duygular içinde dedesinin evine doğru yürüdü.

ON

Kapıdan ağır ağır girdi, görmüş geçirmiş bir eskiçiğ filozofu gibi. Beş on dakikanın içinde beş on akıl yılı ihtiyarlamıştı ya da bilgeleşmişti. Dede-siyle babası koyu koyu söyleşmekteydiler. Yılların çözümleyemediği birçok şeyi çözümlüyorlardı sanki. Hiç bir şeyi çözümleyemiyorlar, çözümleyemeyecekler, diye düşündü birden.

Olta çantasını masanın üstüne bıraktı.

— Oltalar, dedi.

Gittiği gibi gelmemişti, bu kesin. Babası da dedesi de sezdi bunu. Odanın ortasında dimdik duruyor, anlamsız gözlerle -ya da çok anlamlı gözlerle- bir dedesine bir babasına bakıyordu. Ağlayabilir, sövebilir, tükürebilir, gülebilirdi.

Kötü bir ruh gibi, bir kötü ruh özentisi gibi dikilmekteydi odanın ortasında. Donuk, umursamaz, ama bıçak gibi keskin bakışlarla...

Sonra gitti, sedire oturdu. Hiç bu kadar yırtıcı olmamıştı bakışları, yüzü hiç böyle davul derisi gibi gerilmemişti.

— Ne oldu Can? dedi Sedat.

— Hiç bir şey olmadı.

Artık, diye düşünüyordu, ben kapalı bir kutuyum. Annem gibi.

— Nasıl hiç bir şey olmadı, bir gariplik var sende?

— Anlamadım, ne var ki? Ne oldu ki bana?

— Sende bir şey var...

Dede bir kahkaha attı:

— Bu yaşta olur babası, hoş göreceksin. Bu yaşta insan zaman zaman durgunlaşır. Yaşı geldi artık oğlumuzun. Yavaş yavaş erkek oluyor.

«Sizin olduğunuz gibi» diye düşündü Can.

— Erkek falan olduğum yok, dedi.

Dede yüzünü astı:

— Neyin var öyleyse?

— Bir şeyim yok dedim ya. Hiç bir şeyim yok. Bir şeyim olmasını mı istiyorsunuz? Gene de hiç bir şeyim yok. Hiç bir şeyim yok ve olmayacak.

Gülümsemeye çalıştı:

— Gerçekten, dede gerçekten hiç bir şeyim yok. Ne erkek olmak ne de başka bir şey.

Bir kahkaha attı:

— Buraya kadar beyler!

Sedat iyice tedirgin olmuştu.

— Annenle mi çekiştiniz? dedi.

— Neden? Annemle neden çekişeyim? Ne o benimle çekişir, ne ben onunla çekişirim.

— Bu saatte neden geldin diye kızdıysa...

— Hayır, hiç bir şey olmadı.

İkiyüzlülüğün kurtarıcılığına sığınmak için katıla katıla güldü:

— Sizi korkutmak istemiştim.

— Ne korkutması? dedi Sedat.

— Öyle bir korkutmak.

— Durma üstünde, dedi dede Sedat'a. Haydi bakalım, gösterin şu oltaları bana.

Can ikiyüzlülüğü çok sevdi birden. Yıllardır bulamadığı candan dostunu bulmuş gibiydi. Oltasını açtı, anlatmaya başladı.

— Bak dede, biz işte bunlarla balık tutuyoruz. Bunlara çapari denir. Bunlar senin turna balığı tuttuğun oltalara benzemez. Onlar nasıldı bilmiyo-

rum ama, bunlar başka. Bunlar küçüktür. Bir salıŖta on tanesini birden. Yani on tanesini birden salıyorsun iğnenin. Hepsi bir yerde. İŖte, görüyorsun. Bir çekişte on balık bile çekebilirsin. Pek olmaz ya. Serap'ın babası oltayı her salıŖta on balık çekermiş sözde. İnanmam. Bu iş sana bağlı değil, balıklara bağlı. Dört beş tane çıktığı olur. Balığın on tanesi bir araya gelecek de, gelip senin oltana takılacak. Haydi canım! Çapariyle balık avlamak dünyanın en kolay işidir. Ustalık istemez. Bırak denize oltayı, ara sıra salla misinayı. O kadar. Misinayı salla ki balıklar gelsin. Bizimle denize geldiğinde göreceksin...

— Bu oltalardan biri senin, biri babanın. Bana olta yok?

— Baksana dede, çantanın içinde beş tane olta var.

— Beş oltayı ne yapıyorsunuz?

— Bakarsın bozular, iğneleri kopar... Yalnız, bak dede, oltayı karıştırmadan balıkları almayı bileceksin. Onu beceremedin mi misina dolaşır, düğüm olur, yumak olur. İçinden çıkılmaz olur. At ondan sonra, kaldır at.

— Sen balık alma işini de beceriyor musun? dedi dede.

— Beceriyor, dedi Sedat, biraz da ben yardım ediyorum.

— Sen yardım etmesen de beceriyorum ama, çok balık çıkarsa şaşırıyorum.

— Bu işe aklım yattı, dedi dede. Bir gün sizinle geleceğim. Belki üç beş balık da ben tutarım.

— Yalnız beni kızdıran bir şey var, dedi Sedat dedeye, senin torun tek başına balığa çıkmayı aklına koymuş. Hele birimizden birine kafası kızdı mı balığa çıkmaya kalkıyor. Oysa denizle şaka olmaz. Bu yaşta denize söz geçirilmez.

— Sandalı nasıl indirecek denize? dedi dede.

— «Martı» kıyıda bağlı, dedi Can.

— Sakın yapma, dedi dede. Bir rüzgâr çıkarsa zor dönersin karaya. Neyse, bu konuyu burada kapayalım, çünkü Can da biliyor tek başına balığa çıkmasının doğru olmadığını. Evet ben bir gün sizinle balığa geleceğim. İstavritlerin en güzellerini de ben tutacağım. Görürsünüz. Yoksa inanmıyor musunuz?

— Ara sıra izmarit de çıkar, dedi Can.

Dede çay yapmak istedi. Sedat ve Can çay istemeyiz dediler. Bu ara guguk kuşu öttü. Sustular. Guguk kuşu bir daha öttü.

— Zavallı adam, dedi dede, akşamları buralarda dolaşüyor. Gündüzleri hiç gelmiyor nedense? Geçenlerde sordum, gündüzleri nerelerde dolaşıyor-sun? dedim. Sorma amca, dedi. Cebinde şarap şişesi. Sen hep şarap mı içersin? dedim. Bazen renkli ispirto da içiyorum, renkli ispirto varsa ver, dedi. Gene aldı bir lirasını gitti.

— Pek yüz vermesen baba, dedi Sedat. Belli ki kendinden geçmiş biri. Sana bir zararı dokunmasın.

— Zararı dokunacak biri değil. Konuşmasından belli. Belli ki azçok görmüş geçirmiş bir adam. Sonradan düşmüş. Dünya böyledir, iyi tutunamadın mı düşersin. Nereye kadar? Renkli ispirtoya kadar ya da başka bir yere kadar.

Baba oğul hemen yola düştüler. Yolda hiç konuşmadılar. Dağılmak üzere olan bir şeyi korumak için susuyorlardı sanki. Yalnızca, Sedat, bir ara oğluna:

— Senin canını sıkan bir şey var, dedi.

Ses çıkarmadı Can. Karanlıkta hafifçe gülümse-di. Karanlık bile görmedi Can'ın gülüşünü.

ON BİR

Ertesi sabah Can radyonun şamatasıyla uyan-
dı. Cırlak bir kadın sesi berbat ve şehvet dolu bir
türküyü ballandıra ballandıra bağırmaktaydı. Can
zorlanıyor, yeniden uykuya dalıyor, ama o ses ya
da ona benzer başka sesler onu uykusundan çekip
alıyordu. Az sonra orkestrayla bir başka türküyü
çalmaya başladılar. Orkestranın çıkardığı tekdüze
sesler Can'ın sinir tellerinde bir karıncalar ordusu
gibi tepinmeye başladı.

Can gözlerini oğuşturdu ve bağırdı annesine:

— Şu berbat radyoyu açmasan da adam gibi
uykumuzu uyusak olmaz mı sabah sabah?

Aysel bu sözleri duyunca şaşkına döndü. Hiç
duymadığı sözleri duyuyordu oğlundan.

— Daha güzel söyleyebilirsin Can, dedi yumu-
şak bir sesle.

— Daha güzel söylesem de anlamazsınız ki. Ne
anladınız şu radyodan bilmem. Uyanır uyanmaz
çıt! Sabahın köründe dım dım da dım dım. Üste-
lik dinlediğiniz de yok. Bıktım ben be, bıktım.

— Saat dokuz. Baban çoktan gitti işe. Sen de
kalk kahvaltını et bakalım. Biraz da matematik ça-
lışsan iyi olur. Sınıfta kalmayı düşünmüyorsun sa-
nırım.

— Kahvaltını et, matematik çalış, hırkanı al, tır-
naklarını kes. Bundan başka bir şey bilmez misin
sen? Sınıfta kalmayı düşünmüyormuşum. Kim de-

di düşünmüyorum diye? Bugün ilk iş matematik kitabını yakmayı düşünüyorum.

— Kafanı kızdırıyorsun ama.

— Kafanı kızdırsam da umurumda değil.

— Ama kafanı kızdırıyorsun.

— Kafan kızmış kızmamış beni ilgilendirmez, anladın mı?

— Bak ama dayak yersin benden.

Can sesini çıkarmadı. Hızla kalktı giyindi. Tek söz söylemeden evden çıktı. Koşa koşa kıyıya indi. Sandalların bulunduğu yerin ilerisindeki çöplükte denize girerlerdi arkadaşlarıyla. Ama o bir süredir arkadaşlarından uzaklaşmıştı. Onları nedense biraz yavan ve biraz yılışık buluyordu. Hele «Martı»nın gelişinden sonra iyice kopmuştu onlardan. Çöp tenekeleriyle birlikte sokağa atılan, babalarından sonra eve dönen, durmadan ayıp şeyler konuşan, ikide bir itilip kakılan, kaçamak cigara içen bu çocuklar onu pek açmıyordu ne zamandır.

Can'ı aralarında görünce şaşırdılar.

— Ne var ulan, dedi Zeki, ne bok yemeye geldin buraya? «Martı» battı mı da... Selam bile vermiyordun ayı?

Bunları söyler söylemez garip sesler çıkararak denize atladı oğlan.

— Neredeydin, dedi Ali, baban mı izin vermiyordu?

— Babamla ilgisi yok, dedi Can.

— Ben senin gagana sıçarım o zaman, dedi Ali. Burası hergele meydanı mı ulan?

«Hergele meydanı» sözünü birkaç gün önce babasından işitmiş, çok sevmişti, ikide bir kullanıyordu.

Onlar sekiz on kişiydiler. Can bir başına kalmıştı.

Bazı durumlar vardır, o durumlarda kahramanlığı ne pahasına olursa olsun göze almazsanız epey-

ce bir korkaklık vergisi ödemek zorunda kalırsınız. Can da böyle bir durumdaydı şimdi.

Denizden çıkıp üstüne üstüne gelen Ercan'a gülümseyerek baktı. Güvenli olmaya çalışan korkulu bir gülümsemeydi bu. Tehlikeli bir gülümsemeydi her şeyden önce. Ercan bunu sezemedi. Sayı hesabı her zaman yanıltıcıdır, çocuklar sık sık bu hesabın oyununa gelirler.

— Çekip gidiyor musun sen buradan? dedi Ercan Can'a.

— Neden? dedi Can.

— Ulan bir kere bile çağırdın mı bizi sandala binin diye? Sandal geldi, paşa çocuğu oldun. Yaylan bakalım buradan, yaylan da gözümüz görme-sin seni.

Can onun suratına okkalı bir yumruk attı. Ercan bir yumrukta sırtüstü yere düştü. Burnu kanamaya başlamıştı. Öbürleri sözde Ercan'ın yardımına koştular, ne var ki Can'ın yüzündeki kararlılığı görür görmez gerilediler. Her şeyden önce Can'ı gözden çıkarmak istemiyorlardı. Can o sırada yerden bir odun parçası kaptı:

— Üstüme gelenin beynini patlatırım, dedi.

Solumalar, sessiz sövgüler, söz atmalar, yüzünü öteye çevirip ilgilenmemeler, çalım sata sata yürümeler yarım saat kadar sürdü. Yarım saat sonra yeniden canciğer olma dönemi başladı.

Can ilk cıgarasını onların elinden içti.

— İç ulan iç, dedi Turan, ciğerlerin bayram etsin.

— Dur, dedi Ali, şu filtreliden yaksın bakalım.

Acı bir duman Can'ın genzini sinsi ve anlamsız bir sokuluşla yakıp kavuruyor, ağzına berbat bir kokuyla karışık kolay kolay alışılmaz bir tad bırakıyordu.

Birkaç kere türkürdü Can.

— Tükürme ulan alışırın, dediler.

— Tükürsün tükürsün, dedi Nejat, tükürürse daha iyi alışır, baştan tükürecek ki alışsın.

Can, Ercan'dan birkaç defa özür diledi. Sinirliydim, vurmak istemedim falan dedi. Ercan'ın dayak arsız olmuş burnu ikide bir kanardı zaten, o gerektiğinde bu kanamalardan büyük dramlar oluşturmaya alışmıştı.

O yaşlarda büyük arkadaşlıkların altında bu gibi sertlikler yatar. İleride, kadeh kaldırırken anarlar:

— Sen bana öyle bir yumruk atmıştın ki kitapsız... Ama acısını çıkardım senden...

Öğleye kadar güle oynaya denize girdiler. Güneş tepeye vardığında karınları iyice acıkmıştı. Birkaçı ana dayağı korkusuna evlerinin yolunu tuttular. Birkaçı eve gitmeyi hiç düşünmedi. Nice sonra uzaklardan gelen tek tük anne sesine kulak asan olmadı.

— Çıkar ulan paraları, dediler Ercan'a.

— Cimridir pezevenk, dedi Ali, babası gibidir, bu yüzden önce ondan isteriz, ayrıca cimrilik vergisi de verir hıyar.

Bakkaldan peknir ekmek aldılar.

Daha dün bacak kadardılar, kısa sürede hangi güç bunları kocaman adam yaptı?

Gerçekte hepsi temiz, efendi, akıllı çocuklardı. Büyük adam oyunu oynamaktaydılar. Babalarına benzemek istiyorlardı. Yakası açılmadık sözlerle sövebilmek, gerektiğinde yumruğu basabilmek, cıgara içebilmek, sarhoş olup nara atabilmek, pişmanlık duyulabilecek işler yapabilmek, para kazanabilmek, hanım evlatlarına posta koyabilmek... Az ders çalışmakta, kızlara söz atmakta, öğretmenlerden dayak yemekte, arada bir sınıfta kalmakta, yüzmekte ve balık tutmakta ustaydılar.

Her şey onları herhangi bir insan yapabilmek için, ezilen, acı çeken, neye ezildiğini, neden acı çektiğini bilmeyen herhangi bir insan yapabilmek

için var gücüyle çırpınıyor, onlar herhangi bir insan olabilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Yaşamın akışına kapılmak, yaşamı düşünmekten ve tasarlamaktan hem daha kolay hem daha zevkliydi. Yaşam onlara en basit şeylerden, hatta en bayağı şeylerden sevinç duyabilmeyi öğretiyordu, ayrıca en önemli şeyleri hiç istememeyi öğretiyordu. Yazgılarıyla aralarında gizli bir anlaşma, gizli bir duygu yakınlığı, özverili bir dostluk vardı sanki. Dört elle sarıldıkları erkeklik ya da delikanlılık duyguları yaşamın onlara giydirdiği öldürücü bir üniformadan başka bir şey değildi. Gittikçe birörnek insanlar olmaktaydılar, üstelik bunu iyi insan olmanın gereği sayıyorlardı: konuşmaları, sövmeleri, tükürmeleri hep aynıydı.

Büyüyecekler, büyüdüğüce erkekleşecekler, erkekleştikçe büyüyecekler, böylece sözde her şeyden öç alabilecek güce erişeceklerdi. Kendilerini sinsice kalıplayan şeylerin hiç birinden öç alamayacak kadar çocuksuydular ve belki öyle kalacaklardı. Oysa bir gün erkeklik adına kendileri ve hatta başkaları için en pis işlere girebilirlerdi. Bir gün erkeklik adına kazık yiyebilirler, bir gün erkeklik adına kazık atabilirler, bir gün erkeklik adına gü-lünç olabilir, bir gün erkeklik adına bir kadının, herhangi bir kadının karnına bıçağı geçiriverirlerdi. Yaşam onları nereye götürebilirdi? Onlar yazgılarının afyonunu bir gün ellerinin tersiyle itebilirler miydi? Bir gün kavgaya girebilirler miydi? Neden olmasın!

Can onlardan değildi. İsterseniz iyi ki onlardan değildi deyin, isterseniz yazık ki onlardan değildi deyin, pek bir şey değişmez. Yaşamın gerçek etkileri hep alttan alta işleyecek, bir gün en pısırlıkları en güçlü, en yüreksizleri en yürekli, en ilgisizleri en çalışkan, en bencilleri en özverili insan durumuna getirebilecek. Can onlardan değildi demek Can da onlardan biriydi demektir bu durumda.

Can daha değişik bir güçle yönetilmekteydi. İzin almadan sokağa çıkmaz, yemek saati gelmeden eve döner, vaktinin çoğunu ya dedesinin bahçesinde ya da odasında kitaplarıyla geçirir, sabahları dedesine gitmişse öğleden sonraları dinlenerek geçirir, annesinin uygun görmediği şeyleri yapmaktan kaçınırdı.

Şimdi kapıyı vurup çıkmış, yemek saatini çoktan geçirmiş, eve dönmemişti.

Can güneş battıktan sonra da eve dönmedi. Yeni bir oyunları vardı çocukların: güneş battıktan sonra oralarda biten o deliyi guguk kuşu gibi öttürmek.

— Ötsene, diyorlardı, ötsene, ötersen sana şarap alacağız.

Adam ötüyor, bir daha ötüyor, bir daha ötüyor, ama bir türlü kavuşamıyordu şaraba. O zaman çocukların üstüne yürüyordu. Çocuklar da çil yavrusu gibi dağılıp kaçıyorlardı. Anlayamıyorlardı, bu adam gerçekten deli mi yoksa deli oyunu mu oynuyor. İnsan deli olmadan deli oyunu oynayabilir mi? İnsanı deli olmadan deli gibi oynatacak ahlâk bozuklukları ya da yükümlülükler olabilir mi? İnsan yüzde yüz deli ya da yüzde yüz akıllı olabilir mi?

O gün gene öyle oldu. Adamı bulmak için parka gittiler.

— Gelmiş, işte burada! diye bağırdı Ali.

Adam bunları görünce soran bakışlarla baktı, hafifçe gülümsedi. Can tanıdı adamı. Karanlıkta, evlerinden kaçan adam buydu. Ama neden?

Ayakta duramayacak kadar sarhoştur gene adam.

— Ben gidiyorum, dedi Can, ben eve gidiyorum, yarın görüşürüz.

— Peynir, ekmek ve cıgara parası almadan gelme diye bağırdılar arkasından.

ON İKİ

Üstlerine sımsıcak yaz ışıkları vurmuştu. Bir yaz cumartesinin görünüşte içi içine sığmayan ama gerçekte tam anlamında tembel güneşi. Güneş ışıkları perdede kırmızıya boyanarak geçiyor, iki çıplak bedeni ölgün bir kahverengiye boyuyordu.

Birazdan açık maviye çalacak olan bembeyaz bir sabahtı bu. Bunun böyle bir sabah olduğunu perdeyi ucundan aralar aralamaz anladılar.

Sedat'ın okşayışları bu sabah uzun sürmemiş, gün ışıkları ikisini de hemen hemen aynı anda uyandırmıştı. Aysel'de bir değişiklik vardı nicedir: artık çok zor uyuyor çok kolay uyanıyordu. Ona sorarsanız, bütün bunlar yaşılanıyor olmanın getirdiği sonuçlar.

Bakıştılar ve gülüştüler. Eski bakışları, eski gülüşleri açıkca aratsa da, sıcacık bakışlar, sıcacık gülüşlerdi bunlar. Yapmacıksız ve çıkarsız hiç değilse.

Ancak çok çok sevmeyi becerenler o kadar güzel bakabilir, o kadar güzel gülebilir. Sevdiğine ve her şeye.

Uğraşmadan, didinmeden tek kişi olmanın, birdenbire, beklenmedik bir anda tek kişi olmanın, yüzde yüz kendiliğinden tek kişi olmanın, apayrı, birbirini tanımaz iki kişiyken tek kişi olmanın onurunu ve sevincini, biraz da şımarıklığını yıllarca

yaşadılar. Bugün bu onurun ve bu sevincin sağlam kalıntıları dimdik ayakta duruyor.

Bugün bir yerlerden soğuk rüzgarlar esmekteyse, elbette bunu, bu insanı korkutan şeyi görmezden gelecekler, gördüklerinde hiç bir şey olmamış gibi davranacaklar.

Açıklasalar büyü birdenbire bozulaçak. Bunu biliyorlar. Bu yüzden her ikisi de birbirlerine eski bakışlarla bakmaya, eski gülüşlerle gülmeye özen gösteriyorlar.

Yıllarca birbirlerindeki güzeli bulup çıkarmaya çalışmışlar, birbirlerindeki çirkinini sessizce gidermeye uğraşmışlardı. Böylece çok kişinin ikide bir, yerli yersiz kullandığı «mutlu olmak» sözü onların yaşamı için ya da onların sözlüğünde pek anlamsız, pek basmakalıp bir söz olarak kalmıştı. «Mutlu musun?» diye sorardı biri öbürüne, ikisi de katıla katıla gülerlerdi.

Şimdi birbirlerinin iyi yanlarına, anlamsızlıklarına, tedirginliklerine, korkularına, alışkanlıklarına tam olarak alıştılar. İnsanın en büyük güçleri de en büyük güçsüzlükleri de alışkanlıklardan kaynaklanır. Onlar mutlu falan olmamışlar, düpedüz tek kişi olmuşlardı. İki kişinin tek kişi olması hem çok güzel hem çok tehlikelidir.

Ortaklığın böylesine ulaşanlar çok zaman hiç beklenmedik kopmalara uğrarlar. Tutturdukları olağanüstülüğü bir süre sonra öylesine olağan bir şey saymaya, öylesine olağan bir şey olarak yaşamaya başlarlar ki, ulaştıkları olağanüstülüğe öylesine ısınırlar ki, durumlarını bir yücelik değil de bir hak diye görme yanlısına düşerler. Yaşam bu durumda onları sessizce uyutur ve beklemedikleri kopuşlara uyandırır. Yaşam bu durumda onları birbirlerinden sessizce koparıverir. Bir de bakarlar, birbiriyle artık bir daha o ölçüde bir olamayacak iki ayrı insan oluvermişler. İki kişi olmanın zorlu-

ğu ve anlamsızlığı kapılarına dayanıverir. Bizi biz eksilttik de diyemezler kolay kolay, ya susarlar ya içlerinde bir suçlu aramaya kalkarlar.

Evet, başlangıçta görmek istemezler bunu. Kimse eliyle büyüttüğü çok güzel bir çiçeği dalgınlıkla kurutmuş olmanın küçültücü baskısına kolay kolay dayanamaz. Ama acımasız yaşam, güzeli daha güzel, çirkinini daha çirkin yapan yaşam onlara her şeyi birer birer, sayfa sayfa, açık açık göstermeye başlar. Bir gün her şey onlara artık apayrı iki varlık olduklarını duyurunca silkinirler. O zaman onarmaya başlarlar kopuşu. İş işten geçmiştir. Sevginin her çeşidi dönüşsüzdür. Kırılığandır sevgi. Kırıldı mı onarılmaz. Onarmaya kalktınız mı biraz daha kırarsınız: Öbür kulpu da düşer, öbür yanı da çatlar. Her onarma çabası bir başka çöküşü çağırır. Yapılması gereken, belki de, evet belki de, kopuşu görmezden gelmek, hiç bir şey olmamış gibi davranmak, eski gülüşlerle gülmeye, eski bakışlarla bakmaya çalışmaktır. Belki bir gün her şey düzelir, kendiliğinden düzelir diyerek. Her şey düzelir demek, her şey eskiye döner demektir. Hiçbir şey eskiye dönmez. Bitenin bir daha başlamadığı bir dünyada hiç bir şey eskiye dönmez. Eskiye dönüldüğü görülmüş mü? Gene de en iyisi hiç bir şey olmamış gibi davranmaktır.

Onlar da öyle yapıyorlardı, hiç bir şey olmamış gibi davranıyorlardı. Ne olursa olsun, yürek öylesi bir birliktelikten sonra gelen kopuşu kaldıramaz; bu yüzden aralarında sessiz takışmalar oluyordu.

Birçok sevgili, bu yüzden, kavuşmadan ayrılma çocukluğunu göstermiştir: ya bu güzelliği sonuna kadar sürdüremez de acı çekersek diye... Oysa üç günlük güzellikler bile bazen ölümsüz güzelliklerdir.

Yatarken pijamalı ya da gecelikli olmaktan tiksindirlerdi. Başbaşa kaldıkları saatlerde hep çırıl-

çıplak oldular ve insan bedeninin insan ruhuna, insan ruhunun insan bedenine verebileceği hazların en güzeline ve en ulaşılmazına yükselmeyi becerdiler. Düşünürken de, duyarken de, tartışırken de böyle anadan doğma yöneldiler birbirlerine. Aşk onlar için bir bilinçlenme alanıydı.

Sonra apaçık bir gök altında ilkyazı yüceltirken küçücük bir bulut parçasının, iğne ucu kadar bir bulut parçasının, belki bir gizliliğin, bir anlaşılma-mışlığın, ama işte şu kadarcık bir şeyin birdenbire ortalığı kapladığını, her yanı yağmura, sele suya boğduğunu gördüler.

O kadın kim? O kadın var mı? Selma adı ne diye ara ara onun dudaklarından özel bir anlam, bir şiirsellik kazanır.

Şimdi, bedenleri çıplak da olsa, bir giyiniklik vardı aralarında. Birbirlerine dokundukları zaman sanki bir kumaşa, mor çizgili ahmak bir pijamaya, yakası ve eteği işlemeli ileze bir geceliğe dokunur gibiydiler.

Birbirlerinde neyi nasıl yitirdiklerini araştırmalarının ne anlamı var? Diyelim ki buldular nedenini. Diyelim ki, işte biz şu nedenlerle birbirimizden koptuk diye belirlediler. Ne çıkar bundan? Yitirilen yitirilmiştir. Kavgayla, öfkeyle, dayakla, kötü sözle değil, sessizce yitirilmiştir yitirilen. En güzel çiçeğin bile solmak zorunda oluşu gibi. Evet, sessizce yitirilmiştir yitirilen: doğal bir sonucu toplamaktır bu, ölümü toplamak gibi.

Sedat, Aysel'i okşadı. Sedat'ın okşayışlarında tutkudan çok sevecenlik vardı. Nicedir böyleydi bu. Bu da aşkın en kötü yazgısıdır, hele onların yaşında.

— Unuttun sanırım, dedi Sedat, bugün bizim evlenme yıldönümümüz.

— Unutmadım, dedi Aysel, unuttur muyum.

— Unuttun gibi geldi bana.

— Hayır, hayır, unutmadım.

Aysel gülümsedi Sedat'a:

— Hiç unuttur muyum? Birinde sen unuttun da ben sana söyledim. Nasıl unuturum dün gibi bildiğim şeyi.

— Sanki biraz yaşlandık mı ne dersin?

— Elbette Sedat... kaç yıl geçti...

— Duygularımız da...

— Sus, öyle deme. Bu benim can damarım. Ya-
vaş dokun.

— Sanki artık çırılçıplak değiliz... sanki... artık giyiniğiz...

— Sedat, bunları düşünmek istemiyorum. İzin ver, bütün gerçeklerden kaçayım rahat rahat. Yalnız, budala değilim, gerçeklerden uzun zaman kaçılamayacağını biliyorum. Gerçeklerle kovalamaca oynayacak kadar ahmak değilim. Gerçekleri mertce göğüsleyebilecek insanlarız. Sen de ben de. Bugün uykudaysam, bırak uykumu rahat uyuyayım. Uyanırım. Biliyorum, bu benim uykum, bu benim berbat uykum, bu benim hiç okşamayan, hep okşanmayı bekleyen bencilliğim bizi birbirimizden biraz uzaklaştırdı. Sevmek kolay beceriliyor da sevmeyi sürdürmek kolay becerilemiyor. Birincisi istek, ikincisi sanat.

— Biz de sürdürdük bunu Aysel...

— Biz sürdürmedik. Bir süre ilk itme hızıyla gitti kendi kendine. Gerçekte biz birbirimiz için hiç bir şey yapmadık. Ben senin için, özel olarak senin için bir salata bile yapmadım. Hayır diyebilir misin? Biz rahat ettirdik sevgimizi. Sevgiyi rahat ettirmeyeceksin. Sevginin canı azapta gerek. Biz sevgimizi rahat döşeklere yatırdık canım.

Aysel kalktı, sabahlığını giyip tuvalete gitti.

Sedat eski günleri düşündü, ortak sevinçlerle dolu günleri. Eski, çok eski günleri...

Aysel o zamanlar taze, taptazeydi. Onda her şey çizgisiz, pürüzsüz, dümdüz bir yanık buğday beyazlığıydı.

Nice doktorlar, nice avukatlar istemiştir onu. Bu doğrudur. Ama o bu adamlara varmamıştır. Bu adamların hiçbirini istememiştir. Nasıl oldu da birdenbire Sedat'a evet dedi, bunu kimse anlayamamıştır. Çok kısa süren bir yanıp tutuşmadan sonra ya da yanıp tutuşmaya benzer bir şeyden sonra...

Aysel... o zamanlar... yaşlanmayacak ve yıpranmayacak bir yontu gibiydi, toprağın altında iki bin beş yüz yıl uyuyup bir uygarlıktan bir uygarlığa hiç bozulmadan gizlice aktarılmış bir yontu gibiydi. Genç olmanın en tartışılmaz yerindeydi, doruğunda.

Birbirlerine hiç bir şey anlatmadan, birbirleriyle önemli hiç bir şey konuşmadan, birbirlerini uzun uzun tartmadan, birbirleriyle tartışmadan, çekişmeden evlendiler. Birbirlerini sevebilmek için her şey hazırды onlarda. Aysel'in kolay kolay anlatılmaz bir güzelliği vardı, bugünkü güzelliğinin daha çocukçası.

Sedat fırladı yataktan:

— Haydi bakalım, herkes çaya, diye bağırdı, ben çayı koyuyorum, on dakika sonra masanın başında olunacak!

Can yatağında kımıldandı. Uykuyla uyanıklık arasında bir süre gezindi durdu. Sonra babasının sesiyle, bu tatlı, bu yumuşak sesle cıvı cıvı dünyaya bir kere daha döndü. İçindeki başkaldırma duyguları henüz uykusunu açamamıştı.

— Yumurta pişirmezsen gelmiyorum baba.

— Yumurtalar pişti bile.

— Öyleyse kalkıyorum.

Sofrada Sedat Can'a biraz çıkıştı:

— Bak oğlum, arkadaşlarınla oynamak hakkın.

Arkadaşlarının biraz haylaz, biraz yaramaz olması senin onlardan kopmanı gerektirmez. Özellikle çoğu sınıf arkadaşın olduğu için onlara belli bir yakınlığın olmak gerekir. Zaten de kendine kapanman doğru değil. İnsanın kendi başına kalması olacak şey değil. Ancak, bana sorarsan, arkadaşlarıyla oynamaya dünkü gibi gitmen de doğru değil. Evden çıkarken annene gidiyorum demen gerekirdi. Kapıyı çarpıp çıktın mı olmaz, bu başka anlama gelir... Bu bir. İkincisi öğle vakti yemeğe gelmedin mi...

— İyi ama, babacığım...

— Öğle vakti yemeğe gelme alışkanlığını bozmamalısın. Bir de annene ve bana çok yumuşak davranmalısın.

— Sana yumuşak davranıyorum.

— Annene?

— Anneme de yumuşak davranmaya çalışıyorum.

— Söylemek istediğini açıkça söylesene.

— Söylemek istediğim bir şey yok.

Aysel çayını eline aldı, gözyaşlarını göstermek için sessizce mutfağa gitti. Zorlu bir kapana sıkışıp kalmış duyuyordu kendini. Bu kapandan ne yapıp yapıp kurtulmalıydı. Kapandan kurtulamayan ölür, diye düşündü. Ama nasıl kurtulacak? Tek başına mı? Evet, tek başına. Kimse geçmişteki yanlışlarından ötürü suçlanamaz, gene de herkes bütün geçmişine sahip çıkmak zorunda, hiç değilse geçmişinden bugüne uzanan kötü etkileri silene kadar. Evet, her kişi geçmişteki yanlışlarından bugüne yansıyan şeyi göğüsleyebilmelidir.

Akşamdan kalan bulaşıkları yıkamaya koyuldu. Sedat seslendi içeriden:

— Bu akşam burada evlenme yıldönümümüz kutlanacak, duyuyor musun Aysel.

— Duyuyorum.

ON ÜÇ

— Can oğlum, sen şu mantarları yıka getir babana. Baban bu yemek işinden anlamasa yandınız gitti. Ben eti ayıklarken sen de annenle mantarlı sosu hazırla. Sen tek başına mı hazırlayacaksın? Olur. Hazırla bakalım. Mantarları güzelce yıka. Şu küçük tencerenin içine küçük küçük doğra. Oldu mu! Haydi, onu yap gel, ötesini ben sana söyleyim.

Çorba bile pişiremez Sedat. Bir tek bu mantarlı eti iyi biliyor. Yılbaşlarında, bayram günlerinde, doğum günlerinde hep bu mantarlı et. Konuklara da genellikle mantarlı et yapılır. Bu mantarlı et, diye düşünür Can, bu evdeki yemek fukaralığını örten parlak bir örtüdür. Aysel hep bilinen yemekleri yapar. Ne yapsın, her gün iyi yemek pişirebilmek kolay mı, ona para mı dayanır! Doğru ama bir de Aysel'in tembelliği vardır yemek konusunda. Soğanı iri iri doğramak, kavurmak... O bu yemek işinde yıllardır çirak kalmıştır.

Güzel bir sofraya hazırlamalıyız, diye düşündü Sedat. Pek güzel bir sofraya. Bir de mum yakalım, satarım anasını. Rakı buz dolabında soğumaktadır. Gitsem, şöyle ufak bir kadehle başlasam. Hayır, başlama Sedat, biraz sonra çaktırmadan bir küçük kadeh atarsın. Onlar şarap içerler. Anneyle oğul arasındaki gerginliği bu gece ne yapıp yapıp gidermek zorundayız.

— Mantarlar yıkandı baba.

— İyice yıkandı mı?

— İyice.

— Doğra onları tencereye, şu küçük soğanı da doğra.

Ne diyordum, evet, anneyle oğul arasındaki bu soğukluğu ne yapıp yapıp bitirmeliyiz. Biraz da benim gevşekliğimden oluyor bütün bunlar ya. Neler oluyor? Bir şeyler. Ne bileyim ben, bir şeyler işte. Kırgınlıklar, dargınlıklar, soğukluklar, bu insanları bir gün birbirinden iyileşmez bir biçimde koparacak şeyler.

— Doğradım mantarları baba.

— Şimdi şu domatesi de doğra. Yalnız kabuğunu soyduktan sonra.

— Kabuğunu soyamam domatesin.

— Bal gibi soyarsın, bıçakla. Başla bakalım. Domates kabuğu soyamayan adamın bu evde işi ne?

Dede garip adam, diye düşündü Sedat. Kızıyla kavgalı. Kavgayı kızı sürdürüyor, tamam. O da pa-buç bırakıyor buna. Benim çocuğum benimle yıllarca küs kalacak da, ben... Yıkarım ortalığı! Ne biçim adamdır, anlamıyorum. Neden anlamayayım, anlıyorum, hepsi böyle bunların, onur saydıkları bencilliği namus gibi taşıyorlar.

— Şimdi baba?

— Hardal koyacaksın bir tatlı kaşığı. Tuz, birer falan... Sonra yavaş yavaş ateşte pişir sen onu. Ben ekmekleri kızartmadan önce sen sosu ateşe koymuş ol. Annen ne yapıyor?

— Mutfakta, patates 'salatası yapıyor.

— Söyle ona, sofrayı kursun.

Mutfağa doğru bağırdı Can:

— Anne, sofrayı kur.

— Gidip de söylesene, koca herif! Neyse!

— Nasıl pişecek bu yemek baba?

— Efendim, bu yemeğin pişmesi söyle. Ekmekleri kızartacağız, tabaklara kızarmış ekmek parçaları yerleştireceğiz, kızarmış ekmek parçalarının üzerine de, efendim, senin yaptığın sosu dökeceğiz bir güzel, o sıra ben et parçalarını tavada pişirmiş olacağım, onları da soslu kızarmış ekmeklerin üstüne koyduk muydu...

— Oh!

— Oh ya.

— Baba, ben bu yemeğin nasıl pişirildiğini bilmez miyim, şaka olsun diye sordum, önemli günlerde hep bunu yiyoruz, sen de bu yemeği bilmeseydin tamamdı işimiz.

Sedat hiç bir şey demedi. Mutfağa gitti. Şaşırdı birden:

— Yahu, Aysel, neden ağlıyorsun iki gözüm?

— Bilmem, heyecanlandım belki.

— Evlendiğimiz gün bile ağlamamıştın heyecandan.

— Bugün böyle oldu, bağışla beni.

— Evet ama, biz neredeyse herkesin yüzü gülsün diye davul zurna çalacağız... kimsenin aldıracağı yok. Bir de ben bir köşeye çekilir pozumu atarsam... olmaz değil mi?

— Toplarım kendimi canım, toppların şimdi. Sen aldırma bana. Sen birazcık beni hoşgör bugün...

— Bugün mü, şu sıralar mı?

— Şu sıralar.

— Gene de...

— Tamam, anlaştık. Bak, ne güzel oldu patates salatası. Belki ilk olarak bu kadar özeniyorum salataya. Bak, yumurta da doğradım içine. Görüyorsun değil mi?

— Görmez olur muyum?

— Sevindin mi? Ne güzel salata diye düşündün mü?

— Bu salatayı görüp sevinmeyecek adam var mı?

— Şimdi...

— Sen şimdi sofrayı kurmaya başla artık...

Yemekte, nasıl olduysa, aneyle oğul birbirlerine kötü davranmadılar, hatta yemeğin sonlarında şakalaşıp durdular. Aralarındaki buzlar dağılıyordu belki de. Belki de birer bardak şarabın yardımıyla gelen geçici bir uzlaşmaydı bu. Onların yakınlığı Sedat'ı çok sevindirdi. Sedat, bir büyük şişe rakının başına geçmiş, dinleyen var mı yok mu düşünmeden şarkıya başlamıştı. Ara ara kahkahalar atıyor, ara ara fıkra anlatıyordu. Anılara döndü bir ara. Bakın, diyordu, bir gün babam beni deniz kıyısında cigara içerken yakaladı. O gün bugündür cigara içerim. Yakaladı da ne mi yaptı? Bir güzel sopa. Yer misin yemez misin! Bir sopa bana. Bir sopa. Vay canına! İnsan bedeni ne dayanıklı şeymiş. Ufak tefek çürüklerin dışında aslan gibi kaldım. Sonra gene şarkıya başladı Sedat. «Bir kendi gibi zalimi sevmiş...» Bu şarkıyı belki yedi kere söyledi.

O sırada guguk kuşunun sesi duyuldu. Kuş sesini oldukça andıran bu garip insan sesi uğursuz bir bildiri gibi geldi kondu masalarına. Üçü de sustular. Aysel önüne baktı. Dışarıdan yağmur şırıltıları geliyordu. Birden her şey değişmişti, böylece bir an için oluşturdukları yapay kendilerinden bir anda gerçek kendilerine döndüler. Bir an için araladıkları o sıkıcı hava bütün ağırlığıyla yeniden koyuldu. Üçü de bir şeylerin dönüşmez bir biçimde değiştiğini görüyor, üçü de bu değişikliğin önüne geçmek için bir şey yapmıyor ya da yapamıyordu.

— Biliyor musunuz, dedi Sedat, bizim mahallenin yeni delisi sırlıklam oluyordur şimdi. Biliyor musunuz, şakır şakır yağmur yağıyor!

— Yağmur mu yağıyor? dedi Aysel.

— Yağmur yağıyor ya, duymuyor musun?

Ana da oğul da yağmurun sesini o ana kadar

duymamış gibi yaptılar. Duyuyorlardı, duyuluyordu, şakır şakır yağmur yağıyordu, şimdi yalnızca yağmurun sesi duyuluyordu.

— Biz neden duymadık yağmuru? dedi Can.

— Siz birer bardak şarapla sarhoş oldunuz da ondan, dedi Sedat.

— Deliyi içeri alsak, ıslanacak adamcağız, dedi Can.

Bu sözden sonra bir süre hiç konuşmadılar.

Guguk kuşu bir daha ötmedi.

Sedat hafif mırıltılarla bir şarkı daha söyledi.

— Uykum geldi, ben yatıyorum, dedi Can.

— Yatamazsın, dedi Sedat, annenin yaptığı meyva salatasını yemeden yatamazsın.

Aysel mutfaktan meyva salatasını getirmeye gitti.

— Çok içtin baba, dedi Can.

— Biliyorum, dedi Sedat, biliyorum, yarın pazar nasıl olsa hepimiz geç kalkacağız.

Aysel meyva salatasını temiz tabaklara koydu.

— Galiba iyi bir ev hanımı olmaya başlıyorum, dedi.

— Bana da öyle geliyor, dedi Can.

— Bunu ben söylemeliydim, dedi Sedat.

Guguk kuşu bir daha öttü.

— Yok artık, dedi Sedat, bu saatte olmaz bu iş, gidip şu herifi tepeleyeceğim.

— Sakın ha, dedi Aysel, olur mu, yakışır mı sana?

— Yoksa, dedi Can, bu deli özel bir deli mi?

Bunu söylerken annesine iğne gibi bakışlarla, katı ve ince bakışlarla baktı.

Aysel başını öte yana çevirdi.

— Olmaz baba, dedi Can, çok olma sen de... Ayakta duramayacak kadar yıkılmış bir deliyi dövdüğünü yarın herkese söylerim.

Sedat iyice bulmuştu kafayı.

— İyi ama kardeşim, dedi, ben bu herifin o boktan cızcızını dinlemek zorunda mıyım? Bari zurna falan çalsa...

Güldüler.

— Bu deli özel bir delidir, dedi Can, belki de özel bir delidir, bu yüzden herkesin çıkardığı sesi çıkarmaz.

— Sen çok biliyorsun, dedi Aysel.

— Özel deli ne demek oluyor kuzum? dedi Sedat.

Can sesini çıkarmadı.

Üçü de az sonra yataklarına girdiler. Gök gürledi. Yağmur daha da bastırdı.

Sedat, Aysel'e:

— Bu geceyi öylesine eksiksiz yaşayalım ki, dedi, her şeyi unutsak bile bu gece bizim aklımızdan çıkmasın.

O gece yeniden tek kişi gibi oldular, ya da onlara öyle geldi.

ON DÖRT

Selma'yla aynı yerde çalışıyordu Sedat.

Bundan dört beş yıl kadar önceydi; bir yaz günü, çalışanlara güzelce bir kız katıldı. Güzelce, ama güzel değil. Hele Aysel'in güzelliği yanında onunki gölge kalır. Gene de onda güzellikten ayrı bir güzellik, güzellik olmayan ama güzelliğe çok benzeyen, belki güzellikten daha güzel bir güzellik vardı. Doğallık denilen en güzel şeyi güzellik diye giymişti de ondan bu kadar güzeldi belki.

Eskilerden hiçbiri o gün onu güzel bulmadı. Erkeklerden homurdananlar, kızlardan fısıldaşanlar oldu. Hele evli kadınların, hele onların geçkincelerinin bakışları hiç de iyi şeyler söylemiyordu. Gene de ondaki bir şeylerden etkilendikleri kesindi. Kimsenin kolay kolay doğal olmadığı, olamadığı, doğal olma gösterilerinin en saçma yapmacıklıklarla bulandığı bir dünyada tam anlamında doğal birinin varlığı en azından ilgi çekicidir.

Sedat onu o gün anlaşılmaz bir biçimde güzel bulmuş ama pek oralı olmamıştı. Hele o günler kafasının iyice dağınık olduğu günlerdi. Bazı önemli toplantılara sessizce katılmaya başladığı, bu toplantılardan ötürü kafasında binbir sorunun çözümlü çözüm diye bağırarak dansettiği günlerdi o günler. Ah, diyordu o zamanlar, nasıl da boşa harcamışım zamanı, nasıl da geçen zamana bakakal-

mışım, nasıl da uyumuşum ve hiç uyanmamışım... Şimdi bunları biliyor olsaydım ne iyi olurdu.

İşte o günlerde çıkıp geldi Selma. Hoş kızdı. Çalışkan ve doğaldı. Bir şeylere egemen olmak istemiyor, buna karşılık etkisini kolayca duyuruyordu. Dikkati çekmemeye çalışıyor, ayrıcalıklı olmadığını sezdiriyordu, insanlarla ilişkisini düzgün tutmakta kararlıydı, öfkelenmek gerektiğinde zorla da olsa gülümsüyordu. Üstelik, şaşılacak şey, boşboğaz değildi. Oysa burada hemen herkes içinden geçeni cart diye söyleyiverirdi. Kalıcı bir şeyler vardı, onda, ölümüyle birlikte bitmeyecek bir şeyler vardı, öyle geliyordu insana. Ne olabilirdi bu? Belki bir davranış biçimi, belki de hiç bir şey.

O doğallığı içinde onu apaçık biri diye değerlendirdiler. Gerçekte apaçıktı ama apaçık olmayan bir yanı da vardı. Kendine sakladığı bir yanı. O yanında insanca eğilimleri en yasal silahlarını kuşanmış olarak hazır beklemekteydiler. Sevinmeyi biliyor, sevdiği zaman kendinin kılmayı da biliyordu. Oyun oynamıyor, numara yapmıyor, yalınlığıyla yakalayiveriyordu. Uyumluymuş ama uzlaşmalı değildi. Başkaldırdığı zaman kesin başkaldırıyordu. Bu yanıla herkesin gönlünü çeldi.

Sedat'la Selma'nın yakınlığı bu hava içinde başladı, bu geniş sevgi ağının kurulmaya başladığı hava içinde. Herkesin çok sevdiği birini elbet Sedat da sevmek isterdi. Akşamları iş çıkışınca ayakları onları yan yana getirdi bir süre sopra. Neden yan yana yürümeye başladıklarını iyi bilmiyorlardı. Bunu daha sonra birbirlerine sordularsa da sağlıklı bir yanıt veremediler bu soruya. Çok önemli bir ortak yanları vardı: hem ruhca hem bedence sağlıklıydılar. Yaşamayı seviyor, yakınmadan yaşamayı biliyorlardı. İnsanca yükümlülüklerini ona buna gösteri yapmadan yerine getirmekte ustaydılar. Özverinin ne olduğunu biliyorlardı. Dünyayı

kendilerine yontmuyorlardı. Kendilerini seviyorlardı ama bencil değillerdi. Çekimser kaldıkları zaman bile çekinik değildiler.

Selma'nın kocası bir başka kentte çalışıyordu. Sedat ona bir gün bile neden kocandan ayrı yaşıyorsun diye sormadı. O da bu konuda hiç bir şey söylemedi. İki de çok zorda kalmadan soru sormazlardı. Bunu hem ayıp sayar hem gereksiz bulurlardı. Bazı şeyleri merak etmemeyi, bazı şeyleri söze dökmemeyi biliyorlardı.

Önce aşk yoktu aralarında. Aşk önce yoktur zaten, birdenbire ilginç bir şaka gibi çıkarır. Önce yoktur ve hiç olmayacakmış gibidir. Bu yüzden tam anlamında hafife alınır baştan. Gerçekliğini bir dönülmezlik olarak daha sonra duyurur. Bir akış başlar. En doğrusu o akışa kendine bırakmaktır. Ama herkes beceremez bunu. Evet, önce aşk yoktu aralarında. Önce birbirlerine iyice alıştılar. Bunun üzerine aşk bir doğallık gibi, bir olağanlık gibi geldi. Birbirlerine sarıldıklarında ikisi de şaşırmadılar. Sarılmayı ilkin hangisinin istediği de belli değildi. Birbirlerine sarılıverdiler işte. Doğrusu önce bundan tedirginlik duydular. Evliydim, uçuruma mı kayıyorlardı? Uçuruma kaymaksa bu, uçuruma kayışın bu kadar güzel olduğunu daha önce hiç düşünmemişlerdi. Çok güzel konuşulan gelişmiş bir dil gibiydi aşkları. Bundan yasaklar adına tedirgin olmak doğru olmazdı. Yaşamın kuralları insana ancak belli bazı şeyleri sözverir.

Uzun uzun seviştikleri akşam saatlerinin derin sessizliklerinde hiç bir zaman iç sıkıntısına düşmediler, hiç bir zaman pişmanlık duymadılar ve ne olacağız sorusunu sormadılar. Aşkı öldüren bu tür duygular uzak kalmalıydı onlardan. Ne mi olacaklardı? Hiç bir şey olacakları yoktu bunun dışında. İşte olmuşlardı ya. Aralarındaki yakınlığın böylesine büyük, böylesine özel bir yakınlık oldu-

ğunu kimselere sezdirmediler, bir süre sonra birlikte çıktıkları akşam yürüyüşlerini de kaldırdılar. Yalnız onları bazı kişiler kentin olmadık uzak yerlerinde zaman zaman birlikte görüp şaşmışlardır, şaşmışlardır ama onlara herhangi bir yakınlığı yakıştırmamışlardır.

Selma Sedat'a bir gün bile karın kim diye sormadı. İsterseniz ayıp sayın, isterseniz ahlâksızlık diye belirleyin, Selma akşamın ilerlemiş saatlerinde Sedat'a hep evini hatırlattı. Zaten her gün birlikte olmayı düşünmüyorlardı. Büyük özlemlerdi onları birbirine çeken. Bizim dostluğumuz, diyordu Selma, başkalarının tedirginliğini gerektirmez, sen şimdi evinin yolunu tutmalısın. Bazen vakti unutturlardı. Vakit diye bir şey yokmuş, dünyada olaylar birbirini izlemezmiş, akşamlar geceye dönüşmezmiş gibi. O zaman Selma hızla ayağa kalkar, Sedat'a gülererek kapıyı gösterirdi. «Kovulduk!» derdi Sedat gülererek.

Her şeyi gizleyebilirsiniz, aşkı hiç mi hiç gizleyemezsiniz. Aşk duyulmasa bile sezilir. Bu sezgi de insanların kesin tutum almaları için yetmez. Sedat mı? Olamaz. O tam tamına bir aile babasıdır. Dost canlı olduğuna bakmayın, kadın peşinde koşmaz o. Öyle diyeceklerdir ve bu doğrudur. Aysel de aynı sezgileri alıyordu. Sezgilerinde yanılmadığına inanıyordu Aysel ama sezgilerinden giderek kocasına bir şeyler duyurmayı göze alamıyordu. Ya doğru değilse? O zaman onuru kırılmaz mı? Hem, kadınca bir huysuzluğun olanı da götüreceğini görebiliyordu o. En iyisi susmak ve beklemektir. Topu topu şu ya da bu nedenle üç beş kere Selma demişti kocası. Ama her seferinde o kadar doğallıkla söylemişti ki bunu Aysel her seferinde titremişti. Aralarında bir şey var mıydı? Kim bilsin!

Bu kadar açık bir adam nasıl olur da böylesine kapalı bir yaşamı seçer. Öyleyse kadın çok usta

ve kurnaz. Baştan çıkarmayı bildiğine göre. Hep böyle düşünürler. Kadınlar başka bir kadına yaklaşan kocalarının çok zayıf, onları kendilerine çeken kadınların da çok yaman olduklarına inanarak bir acıklı üstünlük gösterisine kalkarlar, bu gösterinin altında tam tamına çaresizlik ve çaresizliğin getirdiği aptallaşma yatar.

Ya canavarlaşacaktır Aysel ya kendine kapana-caktır. O kendine kapanmayı seçti, çünkü ne olsa kocasından geçemeyecekti. Bunu isterseniz onursuzluk sayın, o kacasını paylaşmayı göze alır da onu bir başkasına bırakmayı göze alamaz. Dürüst yanıyla şunu da kabul eder o: ben onu yeterince elimde tutmayı beceremedim, aşkta çekinik kaldım, gündelik yaşamda da. Şaşar durur Sedat, nasıl olur da ikisini de çok sevebilirim böyle der.

O akşamlarda, o soğuk soğuk duyulan sonbahar akşamlarında, Sedat ve Selma, odaya çay kokularının gül yaprakları gibi dağıldığı anlarda hiç mi hiç yasak saymadıkları sevgilerini büyük bir doğallıkla yaşarken çocuklar gibi sevinçli olurlardı. Bir uçuruma kayış mıydı bu? Uçuruma kayışın bu kadar güzel olduğunu hiç mi hiç düşünmemişlerdi.

ON BEŞ

Bir kıyı lokantasındaydılar. Evlenme yıldönümlerini bir de baş başa kutlayacaklardı.

Denizin yakınındaki masalardan birine oturdu- lar.

Göbekli, asık suratlı bir garson başlarında bitti. Küstah ve umursamaz bir tavırla:

— Ne getirelim? dedi.

«Ne getirelim?» derken, «biz müşterinin iyisinden anlarız!» der gibiydi.

— Paramızla yiyeceğimize göre, dedi Sedat, önce bize peynir getir, salata getir, patates tava getir arkadaşım.

«Arkadaşım»ın üstüne öyle bir bastı ki, «biz ser-serilikte doktora yapmış adamız, senin tafranı yemeyiz» demek istedi.

Garson hiç aldırmadı. O kaşarlanmış umursamazlığı içinde aldı başını gitti. Biraz sonra elinde tabaklarla geldi.

— «Ne içeceksiniz?» diye sormadın arkadaşım? dedi Sedat.

Gene bastı «arkadaşım»ın üstüne.

— Ne içeceksiniz? dedi adam.

«Ne içeceksiniz?» diye soruşunda, «Bak biz de garsonlukta doktora yapmış adamız, seni burdan öyle bir sepetleriz ki acısını kırk yıl unutmazsın» anlamı vardı.

— Bana bir yarım rakı getir, hanıma da bir bira.

— Sıcak?

— Ne sığacağı?

— Sıcak bir şey?

— Doğru sorsana sorunu!

— Ne dedik?

— Bak ahbap, ya adam gibi davranırsın...

Garson hiç bir şey olmamış gibi arkasını dönüp gitti. Biraz sonra başka bir garson geldi.

— Ne isterseniz bana söyleyin, dedi, o biraz sinirli bugün.

— Yeni garson pek zayıf ve pek genç bir çocuktü. Her şeyi iki dakikada düzene koydu. Her şeyi hafife alıyor, her şeyi önemsermiş gibi yapıyordu. O da üç aşağı beş yukarı aynı davranış içindeydi.

Aysel ve Sedat denizi seyre daldılar. Denizin kendi kendine oynayışını. İkisi de ayrı yerlere bakıyorlardı.

— Ne çok zaman geçti, dedi Sedat. Eskiden, buralara geldiğimizde bize insan gibi davranırlardı. Birinde, hiç unutmam, çok gençtik, hesabı ödeyecekken beş liramız çıkışmadı. Söyledik meyhaneciye. Adam bize bir de meyva salatası gönderdi.

— Şimdi adam alacağı paraya bakıyor, dedi Aysel. Seni adam diye değil para diye görüyor. Yüzüne bakıyor, bu herif örneğin iki bin liradır diyor. Sen onun için insan olarak hiç önemli değilsin. Kendisi de insan olarak kendisi için hiç önemli değil. İnsanlıkta geçen birkaç günü varsa onları da utanarak anıyordur. Onun suçu yok bu işte. Ona yalnız para çarpmayı öğretiyorlar. Sen onda parasız biri izlenimi bıraktığın an onun özgürlüğünü kısıtlamış oluyorsun. Kim bilir nasıl duygulara kapılıyordur senin karşında. Sen onun zindanı, hücresin. Buna karşılık dünyadan edindiği de üçü beşi geçmez zavallının. Üzme tatlı canını. Değer mi?

Sen ki toplumu değiştirmek için çalışanların yanın-
dasın, içindesin, onlarla birlikte en tehlikeli işlere
girmektesin... Sen söyle şimdi bakalım, mutlu
musun?

Kahkahalarla güldüler.

Onların kahkahalarını duyan göbekli garson,
ben size gülmeyi gösterirdim ya neyse, diye d-
şnd.

— şimdi herkese bunu öğretmek istiyorlar, de-
di Sedat, parayla ölçmeyi, parayla llmeyi, pa-
rayı amaç, parayı hak saymayı, parayı sevmeyi ve
parayla sevmeyi. Boşver canım, biz bunu düşün-
meyelim şimdi.

— Analar kızlarına yaşamı ve insanları sevmeyi
değil, zengin koca bulmayı öğretiyor, dedi Aysel.

— ğretsinler bakalım, dedi Sedat. Yanlışı ne
kadar ğretirlerse ğretsinler, doğru yanlışı nn-
de sonunda önüne katıp kovalayacaktır, bundan
kaçamaz kimse. Doğruyu sevmeyenler de, doğruyu
sever görünenler de kaçamaz bundan. Gördün mü
herif nasıl canımızı sıktı. Hak diye kendini savu-
nuyor, kendi kk isteklerini savunuyor kerata.
Neyse, al bakalım birandan, söyle bir güzel içelim...

Düşündü. Aklı hep evdeydi, oğlundaydı.

— Akşam olmadan eve dönelim, Sedat. Karan-
lık bastırmadan. Can'ın şu sıra ne yapacağı bilin-
miyor. İyiyle kötü çarpışıyor şimdi onda.

— Güneş batmadan evde oluruz, dedi Sedat.

Denize baktılar. Gözleri oynaşan dalgalara dal-
dı gitti.

— Biliyor musun? dedi Aysel.

— Neyi biliyor muyum?

— Yaşayışımızda birçok şey aksadıysa, bunda
benim tedirginliklerimin çok payı oldu. Bu yüz-
den, ne yaparsan yap sana kızamıyorum.

— Ne demek istediğini anlayamadım, Aysel.

— Sana karşı daha açık lmalıydım. Senin yu-

muşaklığına, iyiliğine, aramızdaki ilişkinin efendiliğine sığındım, hep kapalı kaldım sana. Senden sakladığım bir şeyler yoktu pek. Bu seni sevmediğimden değildi üstelik. Bunca yıl sonra, yıllar sonra gördüm ki, daha içten davranmak zorundaymışım.

— İçten davranmak her zaman iyidir.

— Bırak şimdi genellemeyi, ben sana hep kapalı kaldım.

— Sanırım, biraz.

— Bu yüzden de... sevgimiz taşlaştı sanki, taşlaşır gibi oldu. Bazı yanlışlar çıktı ortaya. Bu yanlışlar oğlumuzla ilişkimizi de etkiledi.

— Nasıl?

— Dur, anlatacağım. Biliyorsun, sen ve ben bir çırpıda evlendik.

— Çalakalem.

— Çalakalem, evet. Ben birden sana rastladım. Hep birden raslanır ya. Sen de bana rasladın. Bir şeyler kendiliğinden oluverdi.

— Evet, kendiliğinden.

— Şimdi şunu düşünüyorum, kendiliğinden olmamalı, biz yapmalıyız. Neyse. Bir şeyler kendiliğinden oluverdiğinde, biliyorsun, ben babamla kavgalıydım.

— Evet.

— Bu kavgalılıkla ilgili hiç bir şey sormamanı istedim senden. Sen de efendilik ettin, sormadın. Son zamanlarda bazı şeyler iyiden iyiye aksayınca, sormak zorunda kaldın.

— Kaldım, istemeyerek.

— Oysa, budalalık işte. Senden bazı şeyleri gizlemenin ne anlamı vardı! Belki de büyü bozulur diye korkuyordum. Oysa, öbür türlü bozuldu büyü.

— Büyü bozulmadı canım...

— Bırak şimdi, bozuldu, sen de görüyorsun, bozuldu, ya da bozulmakta.

— Bozulmakta...

— Dün akşam yanlışımlı onarmaya karar verdim.

— Nasıl?

— Belki de üstüme düşmeni istiyordum öncele-ri, açık söylemeliyim. Sen doğalsın, akıllısın, benim gibi değilsin. Çocukluk benimki. Sana her anlamda yakın olmayı, geçmişimle bile yakın olmayı deneyerek her şeyi düzeltebileceğimi umuyorum şimdi. Bunu başaramazsam aramızdaki boşluklar uçuruma dönüşür.

— Ben seni hep severim.

— Sen sevsen de sevmesen de böyle olur bu. Sonunda, aramızdaki boşluklar uçuruma dönüşür.

— Doğru. Dönüşmez diyemem.

— İşte bu yüzden, Sedat, bir süre elimden geleni yapacağım, sana daha yakın olabilmek için. Eski yakınlığımızı kazanabilmek için... Dostlar birbirlerine geçmişlerini anlatırlar. Bu bana hep çocukca bir oyun gibi gelirdi. Bunun çocukca bir oyun olmadığını pek güzel anlıyorum. Bir insanı biz ancak geçmişiyile tanıyabiliriz. Ancak, benim sana bu yeni yaklaşım bir çırpıda gerçekleşebilecek bir şey değil. Zaman zaman kendimi anlatacağım sana. Sen de sabırla dinleyeceksin. En önemlisi de, yargılamadan dinleyeceksin. Susarak dinle beni. İçinden elbette yargıyorsun. Ama dışından sus ve yalnızca dinle...

— Sorular sormak...

— Çocuk gibisin. Kim sana soru sorma diyor! Her şeyin anlaşılması gerektiği yerde soru sormamak var mı? Çocuk gibisin.

— Gerçekte çocuk gibiyim. Benim büyük bir eksikliğimdir bu. Üstelik büyük gibi davranırım. Ne istediğimi belli etmem. Belli etmem ve beklerim.

— Yok canım, en güzel yanın. Yoksa, benim bu-

dalalıklarımın da yardımıyla, şimdiye çoktan kopmuştuk. Senin çocuk yanın kurtarmıştır bizi.

— Öyleyse seni dinliyorum.

— Yok canım, acele etme. Şunu bil yeter: sana açılacağım, açıldıkça açılacağım. Yanında nasıl çırilçıplak olabiliyorsam, öyle. Yalnız, telaşa verme, aman gözünü seveyim. Bugüne kadar gösterdiğin efendilik büyük efendiliktir. Bütün kaçaklığımı bağışladın. Bunu bundan sonra da esirgeme.

— Sen, Aysel, benim kafam daha az çalıştığından, sen kendine göre ayarla durumu. İstedığın zaman anlat, istediğin zaman sus. Seni yürekte dinleyeceğimi bil, yeter. Hatta istersen çocukluğundan başla.

— Çocukluğumdan başlamak istemem. Sevmem çocukluğumu. Çocukluğumu anlatmam bize bir yarar getirmez ayrıca. Çocukluğum, işte öyle bir çocukluk. Çocukluğumuz yaşarken anlayamadığımız ve yaşadıktan sonra da bir daha hiç mi hiç ulaşamadığımız bir düştür. Yalnızca bilinçli çocuklar yaşamanın tadına tam olarak varıyor. Sen onlardan işte. Ben onlardan olamadım. Sana tad veremediğim zaman tadları başka yerde arayışına bu yüzden hiç kıyamam. Annesiz bir çocuğun çocukluğu nasıl olursa benim çocukluğum da öyle olmuştur. Çocukluğumu anmaya anınaya unutmuşum bile. Çocukluğum bir kuru gürültü. Benim yaşamım babamın beni İstanbul'a, halamın yanına bırakmasıyla biçimlenmeye başladı. Renkler, kokular, yanılığlar, budalalıklar, kimsesizlikler, genç kız duyguları... işte tümü o zaman başladı. Sana her şeyi bu noktadan başlayarak anlatmalıyım.

— Nasıl istersen.

— Hem daha iyi bir öğrenim görecektim İstanbul'da, hem de halam bana annelik edecekti. Babamın görüşü şuydu: bu yaştan sonra bir kızın kesinlikle bir anası olmalıdır. Ben onca yıl anasız ya-

şamışım da, tam kendimi bulacağım sırada, tam kendi başıma kalabileceğim sırada, kendimle kalmam gereken sırada...

— Çünkü, bir genç kız olarak yanlışlar yapabiliirdin, bu yüzden halanın denetiminde olman gerekiyordu.

— Sen de bu görüşte misin?

— Benim görüşümün ne önemi var. Soruyorsun, söyleyeyim: ben o görüşte değilim. Değilim, çünkü, sözlerimi bağışla, iyi yetiştirilmiş çocuklar genç kızlık ya da delikanlılık yanlışları yapmıyorlar, insanın kendini topluma adamasını yanlışlık saymazsak elbet.

— Ben, işte böyle, genç kızlık merdivenine ayak atar atmaz halamın yanına gönderildim.

— Halan akli başında bir şey olsaydı...

— Halamı yakından tanımadın. Korkunç bir kadındır. Dünyanın başkenti İstanbul'dur, İstanbul'un başkenti de kendisi. Dünya ondan başlar onda biter. Kendini bu kadar çok seven bir başka kişi tanımadım. Genç yaşta kocasını gömmüş, çocukları çekip gitmişler, bunlar onu biraz daha kendine yakınlaştırmış. Bencillik bir yalnızlık duygusudur, yalnız kalındığında daha da artar. Ben beni bildim bileli o kendini dünyanın başlayıp bittiği yer olarak görüyordu. Ama sen rakını içmiyorsun. İç de birazdan kalkalım. Anlatacaklarım bugün bitmez. Bak, bulutlar toplaşıyor. Can'ı evde bıraktık. Akşam olmadan evi bulmalıyız.

— Evet, ben şu rakımı bitireyim.

— Balığını da yesene.

— Yerim, rakımla bitiririm onu da. Hemen kalkarız. On dakikaya kalkarız.

— Öyleyse, aç gözünü de şu denize bak. Boşver şimdi halamı. Sana çok şey anlatacağım. Bu gece. Yarın, öbürgün... hep.

Evlerine otobüsle döndüler. Otobüs tıklım tık-

lımdı. Yol boyu hiç konuşmadılar. Yalnız, Aysel Sedat'a bir iki kere gülümsedi. Otobüsten iner inmez Sedat:

— Oh, kurtulduk boğulmaktan, dedi.

Gülüştüler. Eve doğru yürüdüler, koşar adım. Bahçe kapısının önüne gelir gelmez Sedat seslendi:

— Can! Can!

Ses çıkmadı. Kaygıyla bakiştılar. Kapıyı çabucak açıp eve daldılar. Seslendiler. Çıt yoktu içerde. Odalara baktılar, yok. Tek başına balığa çıkmış olmasın? Nasıl olur! Tek başına balığa çıkmak yok denildi kaç kere ona.

— Uyumuş kalmış olmasın, yatak odasına baktın mı Sedat?

— Baktım Aysel.

— Başına bir iş gelmesin?

— Bilemiyorum ki. Bu saatte evde olması gerekirdi.

— Sedat, ne yapsak?

— En iyisi ben bir gidip bakayım.

— Kıyıya mı ineceksin?

— Evet.

— Biraz bekle istersen. Belki bir yere gitmiştir, arkadaşına falan.

— Nereye gidilir bu saatte! Hiç bir yere çıkmam baba, dedi. Demedi mi? Çok hırçın oldu bu oğlan annesi. Artık iş sana düşüyor. Haydi, birlikte inelim kıyıya. Onu orada bulursak sen azarla. Ben babayım, artık biraz geride kalayım. Koşa koşa kıyıya inelim, haydi!

Kıyıda Can'ı sandalı bağlarken buldular. Can onları görünce bozuldu. Kıyıdaki balık kovanını gösterdi onlara.

— Bakın, yarı yarıya dolu.

Sedat hiç ses çıkarmadı.

— Çabuk sandalı bağla ve eve dön, diye bağırdı Aysel.

Can annesinden böyle bir tepkiyi ilk olarak görüyordu.

— Bu ilk ve son olsun, yoksa çok kötü yakarım canını. Bugüne kadar seni anlayışınla başbaşa bıraktım. Anlayışsızlıkta direnirsen kırarım kafanı. Bu benim annelik görevim.

— Sen kendine bak.

Aysel Can'ın suratına okkalı bir tokat patlattı.

— Ne sana ne babana verilecek hesabım var, dedi. Topla kendini. Balıklar için teşekkürler. Onları birlikte yiyeceğiz.

— Bu balıkları dedemle yiyeceğiz, dedi Can.

— Hayır, dedi Aysel. Başına buyrukluğu bırak. Bu balıkları birlikte yiyeceğiz. Habersiz balığa çıktığın için azarlandın, serkeşlik ettiğin için yedin tokadı, balıklar için teşekkür ediyoruz.

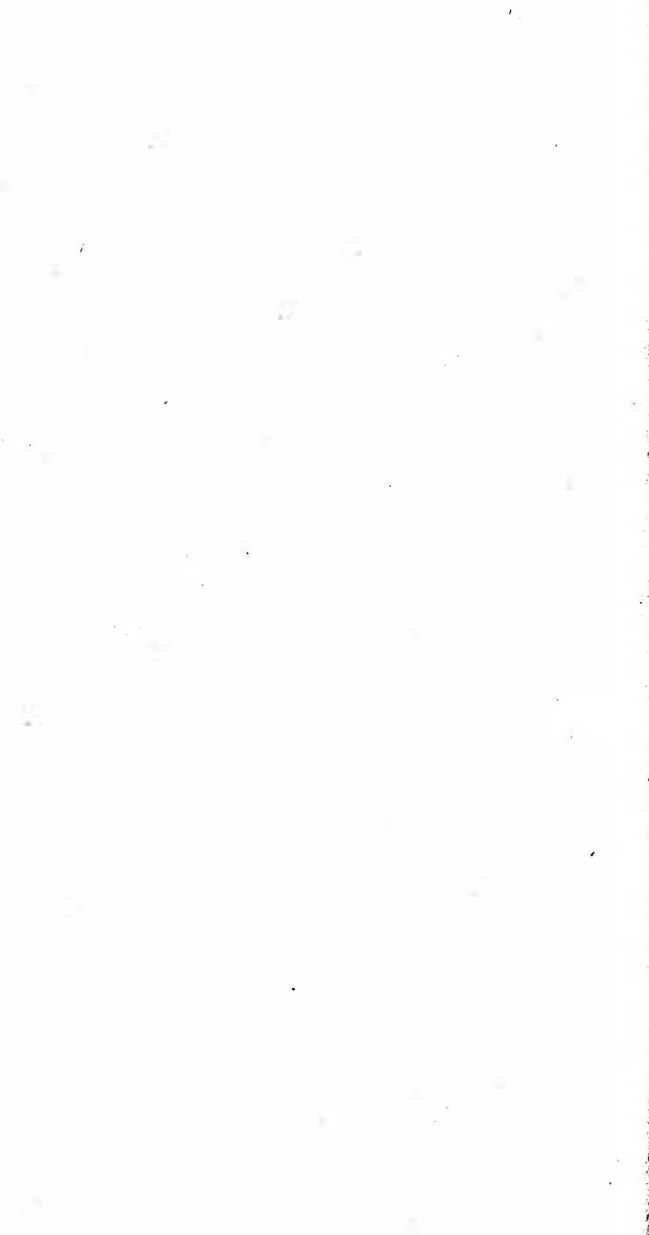
— Toparlan bakalım, dedi Sedat Can'a. Havayı görmüyor musun? Ya deniz patlasaydı? Tek başına nasıl dönerdin?

Can başını önüne eğdi. Hem üzüntülü hem sevinçli gibiydi. Öne düştü, tuttu evin yolunu.

— Nasıldım? dedi Aysel gülerek. Başarıyor muyum?

— Çok iyiydin, dedi Sedat. İstedikten sonra ne diye başaramayasın.

O gece Can annesine denizi anlattı durdu. Ve söz verdi: her sabah iki saat matematik çalışacaktı.

ON ALTI

— Yarın işe gideceksin, Sedat'cığım, uyusan iyi olur. Ben sana yarın akşam anlatırım anlatacağımı. Bugün çok yorulduk. Oğlunun beklenmedik baklıkları da vaktimizi alınca saati on bir buçuk ettik, görüyor musun! Zaman çabuk geçti bugün. Ben sözde söküklerinizi dikecektim. Ne yaparsın, evlenme yıldönümümüzü iki gün üst üste kutlayınca böyle oldu.

— Sen bana bakma. Uykum gelince ben sana uykum geldi derim, çekinmem.

— Çekinmezsin biliyorum da, sana yazık. İkimiz de erken kalkacağız. Ben de kalkıp sana çay yapacağım.

— Sakın ha Aysel. Uyumana bak. Sabah erken kalkmak zorunda değilsin. Ben bir bardak çay için kıyamet koparan erkeklerden değilim.

— Olmadığın için yapacağım.

— Ama sen gene anlat biraz. Daha doğrusu bana bir şeyler anlat.

— Çenemi açarsam gece yarısını buluruz. Ne gece yarısı! Gece yarısı oldu zaten. Sabahı buluruz. Halamı anlatıyordum sana. Dünyanın orta noktasıdır diyordum. Babam da öyledir. Babam da dünyanın orta noktalarından biridir. Zavallı dünyamızın ne çok orta noktası var. Ancak ben bir kızdım, annesiz bir kızdım ve babama bağımlıydım.

Babamın beni halama bırakmasıyla dünyam allak bullak oldu. Hem, çok seviyordum babamı, tek varlığımı benim. Birdenbire onsuz kaldım. Evet, babam da kendini çok sevenlerdendir. Şimdi ben küsüm ona, değil mi? O da bu yüzden uzak duruyor. Ama büyük bir çıkar sözkonusu olsun, her gün kapımızı aşındırır, inan bana.

— Pek öyle görünmüyor.

— Uzaktan bakınca efendidir, hatta eliaçıktır, tam anlamında insandır. Yakından baktın mı... bir kendisi vardır bir de hiç bir şey. Kısacası beni halamın yanına bıraktı gitti. Mektup yazacaktı! Nerde! Halam arayanı soranı pek olmayan, kiralari toplayarak yaşayan zavallı bir kadın. Büyük bir bencil. Sözde beni seviyor ve benden hiç bir şeyini esirgemiyor. Herkesten beş kuruşunu esirgeyen bu kadın, sen bana çocukluk arkadaşım Aliye'den armağansın diyerek bana çok şeyini veriyor. Öyle kötü veriyor ki, şaşar kalırsın. Başımın etini yiyor. Neredeydin? Kiminleydin? Sen liseli bir kızsın, eve bu saatte gelinir mi? Başına bir iş gelirse ben İmadettin'e ne derim? Paran bittiyse söyle? Çamaşırını niye değiştirmedin? Bak, dünkü gibi yapma ne olur, yüreğime inecek, erken gel, yemeğe yetiş... hep böyle, İmadettin bey Anadolu'da parayı küpe basıyor, biz İstanbul'da öyle bir halanın yanında sözde lise okuyoruz. Babam bana mektup da yazmaz oldu. Halamın dediğine göre, babamın İstanbul'da epeyce malı mülkü olmalıydı. Neyi biriktiriyordu babam para biriktirerek, anlayamıyordum. Aslında halam da babam da kendi dışlarındaki bir gücün tutsağıydılar. Bu güç onları durmadan para ve mal mülk yığmaya zorluyor, onları zengin etmek ve insan gibi yaşatmamak için elinden geleni yapıyordu. Şeytana tutulmuş gibiydiler. Halam kiralari öyle bir hırsıyla toplardı ki aybaşlarında özellikle gözleri çakmak çakmak olur-

du. Paraları bankaya koyduğunda dünyanın en büyük mutluluğunu ya da mutluluğa benzer bir şeyi ni yaşardı. Biriken paralarla yeni evler, yeni arsalar alırdı. Kendi dışlarında bir güç yönetiyordu bunları, evet. O güç, toplumun zayıf insanları avucunun içine alan kokuşmuş açmazlarıdır. Bu güce söz geçiremiyorlar, bu gücün elinde oyuncak oluyorlardı. Bu yüzden kimseyi, kendilerini bile doğru dürüst sevemiyorlardı, kimsenin acısını, sevincini, tutkusunu, zayıflığını anlayamıyorlardı. Hem yalnız kalıyor, hem yalnız bırakıyorlardı. .

— Yalnız kalmak da pek zor gelmez onlara.

— Hayır, yalnızlık bize geldiği kadar zor gelmiyor onlara. Onlar bambaşka insanlardır. Yalnızlıklarını dünyalıklarıyla uyuşturmayı bilirler. Daha doğrusu, yalnızlığın yerine, yalnızlıktan daha kötü bir şeyi, para içinde güvenli olma duygusunu koyar ve sözümona rahatlarlar. Paranın vereceği güven korkuyu andırır. Onlar bilmez bunu. Yalnız mı kaldın, kendini yalnız mı duyuyorsun, malının mülkünün değerini bir hesapla, bu değer ne anlama geldiğini bir düşün, ne yalnızlık kalır ne başka şey. Evet, yalnızlık gider ve yalnızlığın yerine, yalnızlıktan daha koyu ve yalnızlıktan daha iyileşmez bir duygu gelir.

— Belki de kızılmaz bunlara.

— Elbette kızılmaz, acınır. Ama acıma duygusu kötü bir duygu olduğu için gene de daha iyisi kızmak oluyor. Bu insanlar bu dünyayı bırakıp gitmedikçe insanlar onların yüzünden hem yalnız, hem geri, hem yoksul kalacaklar.

— Evet, ne acımak ne kızmak...

— En iyisi o. Becerebilirsen. Onların getirdiği duygular silinmeli dünyamızdan...

— Halan da çok etkilemiş olmalı seni.

— Sanmıyorum. Anlatacaklarının önemli yerine gelmemek için halamla oyalanıp duruyorum.

Kaçış hepimizin çok kolay becerebildiğimiz ve ikide bir kullandığımız şey. Ben de senden kaçabilmek için, daha doğrusu anlatacaklarımdan kaçabilmek için halamda oyalanıyorum. Halamda oyalanmam yanlış olmaz. O insanları çok iyi bilmeliyiz. Dünyamızdan silinmesini istediğimiz duyguları ve bakış açılarını daya iyi kavrayabilmek için bu insanları enine boyuna gözlemlemeliyiz. Bizler onların olduklarını olmak istemeyen insanlarız. Bizler onların olduklarını olmamak zorundayız. onları iyi bilmemiz, yakından tanımamız gerekiyor bu yüzden. Ne var ki şimdi ben bazı şeyleri sana anlatmaktan çekindiğim, sıkıldığım, hatta utandığım için onlarda oyalanıp duruyorum. Başlangıcı uzattıkça uzatıyorum senin anlayacağın. Giriş bölümü korkarım günlerce sürecektir. Sıkılacaksın, patlayacaksın. Sonra bir gün, haydi deyip girişeceğim. Ben özgürlük adına her türlü yırtıklığı kendine hak gören aydın kadınlardan biri olmadığım, olamadığım için, yanlışlarımı anlatırken hep yüzüm kızaracak. Hayır, anlatacağım, korkma. Zaten, ne diye korkasın. Sen hiç bir şeyden korkmayan bir adamsın. Anlatacağım. Çok uzun sürmez. Buna karşılık senin de bana bazı şeyleri anlatmasını istemeyeceğim... Bakışlarını kaçırma. İstemeyeceğim. Anlatacağım her şeyi sana. Bir genç kızın saçmalıkları, delilikleri, aptallıkları. Sıkılmayacağım anlatırken, söz veriyorum kendime.

— Neden sıkılasın.

— Ben yanlışlarından utanmayacak kadar ben-cil değilim. Üstelik seni incitmekten korkuyorum. Hep seni incitmekten korktum, hep seni üzmemekten. Onun dışında pek bir kaygım olmadı. Sen hep iyi oldun bana karşı ve ben kendimi sana bağlamayı beceremedim.

— Sen de bana karşı iyi öldün hep.

— Şimdi, izin verir misin bu konuyu burada keselim. Giriş bölümü burada bitirilmiş olsun. Sen güzel güzel uyu. Sarıl bana. Yarın işten çıkar çıkmaz oyalanmadan eve gel, yapabilirsen. Balığa gidersiniz. Akşam erken yatarız. Ben sana anlatacaklarımı bir bir anlatırım.

ON YEDİ

Bunlar ne biçim balıklar, oltaya saldırıyorlar. Sanki çok uygun bir dünya bekliyor onları su yüzünde. Sallıyorsun çapariyi, daha soluk almadan haydi bakalım. Bir gelişte dördü beşi altısı birden geliyor. Güneş battı batacak. Artık eve dönmeli. Bu Can da iyice boşladı balıkçılığı. Benimle denize çıktı mı yatıyor kıça, bulutları gözle babam gözle. Ne anladın gökyüzünden bu kadar. Neyse, matematik çalışmış bugün, dinlensin çocuk. Bu Aysel'de bir yakınlık ve bir gariplik var yeni. Dur bakalım altından ne çıkacak? Yılların suskunluğu, çekinik havası birden dağıldı, dağılıyor. Bu benim sabrımdandır. Sabırsız davransaydım bu sonucu alamazdık. Bir sıkıntısı var kızın. Hep sıkıntılı olmuş besbelli. Akıl mı, sen onca yıl evli kal da, kocana anlatma babanla neden çekiştiğini. Şimdi makara söküldü. Tedirgin etmeden dinleyelim. Havadan bir üzüntü değil üzüntüsü, belli ki bir şeye canı sıkılıyor. Benim de işte buna canım sıkılıyor. Bu dede dediğimiz kayınbaba bozuntusu doğru dürüst bir adam değil besbelli. O düzmece yakınlığı kaldırdın mı geriye çok bencil ve çok bilmiş bir adam çıkıyor. Şu torunu o kadar yakınlık gösterir. Onun umrunda değil, görüyorum.

Sedat'ın düşüncelerini birdenbire doğrulan Can'ın kahkahaları dağıttı.

— Baba, bir şey söyleyeyim de gül.

— Ne söyleyeceksin?

— Bugün öğleden sonra dedeme uğradım. Evin içini parti bayraklarıyla süslemiş. Parti başkanının

resmini de duvara asmış. Ev dönmüş bayram yerine.

— Hoppala? Nasıl oluyor bu?

— Ne bileyim ben. Bunu partiye almışlar. Partide de yöneticiler arasına almışlar. İşte öyle bir yönetici, mahalle yöneticisi. Biraz önce gelseydin beni bulamazdın, dedi. Partiye gitmişmiş. Yahu dede, dedim, üç gün içinde ne oldu sana! Benim değerimi anladılar evlat, dedi. Senin değerini elbette anlayacaklar, dedim, ama bu bayraklar mayraklar ne oluyor? dedim. Eh, dedi, madem ki partiye girdik, onu her yerde gönlümüzce sürdüreceğiz. Görsen evi kıpkırmızı.

— Deden biraz yaşlandı, iki gözüm.

— Yok canım, yaşlandığından değil de, yalnız başına sıkılıyor, öyle işler buluyor kendine. Kahveye gitmese, şunu yapmasa, bunu yapmasa...

— Bu parti işini senin aklın alıyor mu?

— Almıyor elbet. Dedemin nesine. Dedem ne verir bundan sonra.

— Ama bir de ona sor.

— Ona hiç sorma baba. Büyük hayalleri var. Levazım yarbayı emeklisi İmadettin Gündenören'i boşuna almadılar partiye diyor da başka bir şey demiyor.

— Eğlenceye bak! Desene, gittiğimizde anlatacak çok şeyi var bize?

— Bu gece ona gidelim mi?

— Bu gece olmaz.

— Ne olur baba? En eğlenceli geceyi kaçırmayalım.

— Yok canım, ne kaçırmaması, deden kafaya sardırды ya bu işi, yıllarca sen sus o söylesin. Bundan sonra bu iş tamam.

— Bu gece onda yeseydik yemeği.

— Cumartesi ve pazar günleri çok yoruldu, oğlum. Bu akşam balıkları pişirip doğru yatağa.

— Yemeden mi?

— Yedikten sonra.

— Öyleyse yarın akşam...

— Yarın akşamın sözünü bu akşamdan alma ne olur. İnsanın gücü oluyor gidiyor. Olmuyor, bu sefer... Hem bakarsın deden yarın particiliği bırakmış, bayrakları resimleri indirivermiş.

— Pekiyi, pekiyi, tamam. Ama yarın akşam gitmeye çalışalım.

— Sonra, içimizde istavrit ağacı çıkacak. İstavrit yemekten bıkmadın mı? Yarın akşam da şöyle oturalım evimizde, patlıcan falan kızartalım.

— Yok, baba, ne olursun, yarın akşam da çıkalım balığa.

— Pekiyi, çıkarız. Dedene gitmeye gelince, onu yarın akşam düşünelim.

Maviler morarmaya, ufkun kırmızılığı karaya çalan bir koyuluk almaya başlayınca çaparileri topladılar, kıyıya doğru yavaş yavaş kürek çekmeye başladılar sırayla. İki de düşünüyordu derin derin. Gerçekte, hiçbir kaygıları, hiçbir kuşkuları, hiçbir sıkıntıları olmamak gerekirdi. Onlar yetinen insanların, dünyaya ellerinden geldiğince bir şeyler veren ama dünyayı kötüye kullanmayan insanların küçük ve zararsız dünyalarını yaşamaktaydılar. Gerçekte kaygıları, kuşkuları, sıkıntıları olmamak gerekirdi. Sedat bazı akşamlar yatağa girer, Aysel'i uzun uzun okşar, şu küçücük dünyada yaşıyor olmasaydım kim bilir belki karımı bile gözüm görmeyecekti diye düşünürdü. Onun küçücük dünyası, dıştan baktınız mı, zor bir dünyadır. Oysa o seviyordu dünyasını. Az biliyorum, az kazanıyorum, az bekliyorum diye düşünür, gülümserdi. Az biliyorum derken içinden ateş gibi bir şeylerin geçtiğini sezerdi ama. İyi bir babam olsaydı doğru dürüst okurdum da şöyle daha iyi bir memur olurum derdi kendi kendine. Ama gene de yakınmazdı. Hilesiz hurdasız küçücük dünyasını, Can'ıyla,

Aysel'iyle, «Martı»sıyla, dede'siyle bir bütün oluşturan küçücük dünyasını seviyordu.

Ama Aysel'den gelen bir tedirginlik, kaygıya, kuşkuya, suskunluğa, zor bir şeyin açıklanmamışlığına, tehlikeye benzeyen bir tedirginlik onun o küçücük dünyasını zaman zaman sarsalıyordu. Şimdi her şeyin yavaş yavaş saydamlaşmakta olduğunu sezer gibiydi. Bu saydamlık ona iyilikler mi, yoksa içinden çıkılması güç sorunlar mı gösterecekti. O doğallığıyla, o kendiliğindenliğiyle, o sevecenliğiyle çözemeyeceği sorunlarla karşılaşır mı ya? Aysel bir şeyler anlatacaktı. Aysel'in anlatacakları şeylerle birlikte fırtınalar gibi sorunlar geliyordu. Küçücük bir dünyada küçültüldükçe küçültülmüş, uyutulmuş, yok sayılmış sorunlar. Öyle sorunlar vardır ki, diye düşünüyordu Sedat, büyük dünyalarda yaşayanlar bir çırpıda çözer, çözmese de önemli olmaz. Öyle küçücük sorunlar. Ama biz çözemsek... Neyse, kafanı karıştırma Sedat. Her şeyi bir baba yumuşaklığıyla, okumamış yani az okumuş, okuldan çıktıktan sonra eline kitap almamış insan sezgisiyle kavramaya çalışacaksın ve hiç sarsılmayacaksın. Yılların açmazlarını gidereceğiz, yılların buzlarını dağıtacağız.

Gene de bir korku vardı içinde. İmadettin dedenin anlamsız ve bencil bakışlarını andıran bir korku. İlk bakışta sevimli görünen sonradan insanı ürküten bir güçlük. Ben bunların altından kalkabilecek biri olsaydım... belki de çoktan çözümlemişim bu sorunları, altından girip üstünden çıkmıştım.

— Ne düşünüyorsun baba?

— Hiç bir şey. Ya sen?

— Ben pek çok şey düşünüyorum ama, düşüncüklerimi kendime bile anlatamıyorum. Yalnız, iyi gitmeyen bir şey var, onu görüyorum. Aksayan bir şey.

— Annenden, haklı olarak...

— Yediğim tokadı söylüyorsan, hayır. Onu unuttum bile. Sonra, ne olacak, tokattır, annem vurmuştur. Sen de vurabilirdin. Unuttun mu, birinde iyice öfkelenmiştin de sağlam dövmüştün beni...

— Birkaç kere.

— Yani, o değil beni sıkan. Bir şey eksik. Ya da bir şey var. Bu eksik olan şey, ya da... neyse, bu şey, bana öyle geliyor ki, mahallenin delisiyle geldi.

— Anlamıyorum.

— Ben de anlamıyorum. Mahalleye gelen deli. O kuş gibi öten adam. Geldi ve dünyamızı karıştırdı. Bana öyle geliyor.

— Mahalleye gelen deli bizim dünyamızı ne diye karıştırırsın?

— Ne bileyim ben, bilsem sana söylerim. Ama kötü yürüyen bir şey var, onun gelmesiyle başladı.

— Sen bu adamı gördün mü? Arkadaşlarıyla oralarda dolaşıp duruyorsunuz, ikide bir karşınıza çıkıyordur.

— Ben arkadaşlarımla çıkmıyorum pek. Arkadaşlarımla oynamaya gittiğim üçü beşi geçmiyor. Ama, gördüm onu. Akşamları parka geliyor, geceleri de bizim oralara iniyor. Sabahları ortada yok.

— Nasıl bir adam.

— Hiç anlaşılmaz biri. Çocuklar ona çok kötü davranıyor. Pek kötü biri değil sanki. Ama kötü olmasa...

— Evet?

— Hiç... Hiç bir şey demek istemedim. Kötü olmasa... o kadar çok içer mi? Şarap bulursa şarap, ispirto bulursa ispirto. Çocuklar ona guguk kuşu gibi ötersen sana şarap alacağız diyorlar, bazen akıllı gibi davranıyor, inanmıyor, çocuklarla şakalaşılıyor, bazen de inanıyor, ötmeye başlıyor, sonra şarap gelmeyince basıyor yaygarayı.

— Bu adamı görmek isterdim. Deliyse bile, ilgi çekici bir deli. Ya da yalnızca alkolik. Evet ama, bizim yaşayışımızı ne diye değiştirmiş olsun. Büyüyünce daha iyi anlayacaksın, evlilikte kadınla erkek arasındaki bağlar dikkatsizliklerle gevşeyiverir ve bir daha kolay kolay düzelmez. Bunda annenin bence büyük payı var, benim payım olmadığına da söyleyemem. Yoksa, neden değiştirsin mahalleye gelen deli bizim yaşamımızı?

— Canım, ne bileyim. Ben de yaşamımızı değiştirdi demedim. Sanki her şey o buralara gelmeden önce daha iyiydi. Öyle geliyor bana. Doğru olmayabilir.

— Belki de korkuyorsun o adamdan...

— Hayır, korkmuyorum. Ne diye korkacağım! Korkulacak adam değil.

— O zaman senin ne söylediğini anlamadım ben.

— Öyle geliyor dedim ya. O kadar. Ben de başka bir şey söylemek istemedim.

— Belki kızdırıyorsunuz, o da sizin üstünüze yürüyor...

— Ben kızdırmıyorum baba. Neyse, ne bileyim ben. Boşver.

Sedat daha hızlı asıldı küreklere. Hafif bir rüzgâr onları açığa doğru zorlamaktaydı.

— Haydi bakalım, az konuşalım çok gidelim, dedi Sedat. Rüzgarı görüyor musun? Nasıl ufak ufak zorluyor! Bu yüzden tek başına çıkma denize diyorum sana. Dönemeyebilirsin.

— Dönemezsem masal ülkelerine giderim.

— Daha masal ülkelerine gitmene çok var, önce biz gideceğiz masal ülkelerine.

Kıyıya vardıklarında kafaları ve bedenleri yorgunlukla ve dinleniklikle uyuşmuş gibiydi. Daha çok da kafaları.

ON SEKİZ

— Lise sona geçmiştim. Doğru dürüst arkadaşım yoktu. Annesi hiç olmamış, babası da pek olmamış bir kız için en kolay şey kendine kapılmak. Ben de kendime kapandım, rahatladım. Arkadaşlarım vardı, doğru dürüst arkadaşım yoktu desem de, ne var ki bana daha yakın biri ya da birileri gerekiyordu. Dünyaları çok ayırıdı arkadaşlarımın. Gülüşürdük, konuşurduk, o kadar. Ben gene köşemde bir başıma kalıyordum. Alışmıştım buna. Babama çok düşkündüm gene de. O yaşlarda kızlar babalarına ölçüsüz düşkün olabiliyor. Hem çok kızıyordum ona, hem de onu çok seviyordum. İlk aşkımdı o benim. Doğrusu bana çok iyi bakmıştı. Bazı şeylere akli yetmiyordu, bazı şeyleri aksaktı, eksikti, ama ne yaparsın, o kadardı. İstanbul'a kafamı kızdıran mektuplar yazıyordu. İmadettin Gündenören'in namusu sana emanettir kızım, falan. Ben kendimle, kendi yalnızlığımla, halamın budalalıklarıyla cebelleşiyorum, o bana İmadettin Gündenören'in namusunu satıyor.

— Ne yapsın, baba yüreği...

— Baba yüreği değil, baba bencilliği. Kendinde hoşgörmediğin şeyleri başkasında hoşgörme.

— Onlar biraz eski adamlar, sen bize bakma. Neyse, ben senin sözünü kesmeyeyim.

— Babamı anlatıyordum...

— Giriş bölümü mü bu?

Aysel kahkahayla güldü.

— Tutamadım kendimi, dedi. Hayır, giriş bölümü değil, giriş bölümünden yavaş yavaş, düdüğü düzü çala çala kalktık, şimdi birinci bölüme doğru gidiyoruz. Evet, ne diyordum...

Sustu.

— Bak, dedi, dinlemek zor geliyorsa?

— Yahu, deli misin, anlat sen! Neden zor gel sin dinlemek. Şakaya vuruyorum ara sıra. Yüreğini incittiysem...

— İşte, İmadettin beyin mektupları beni çileden çıkarıyordu. Karşılık vermiyor, susuyordum. Ara ara kaçıp İstanbul'a geliyordu, görüşüyorduk, ama aramızda anlatılmaz bir soğukluk başlamıştı. Yan yana geldiğimizde ikimiz de susuyorduk. Ne söyleyecektik ki birbirimize. O kendini zorlayarak konudan konuya giriyordu bazen, görev yaparçasına. Ben gene açılmıyordum. Oysa, bana her gece masal anlatmış, bir geçte bile beni masal söylemeden uyutmamıştı.

— Evet, Aysel, gelelim birinci bölüme.

— Evet, gelelim, geldik işte. Bir gün bir adamla karşılaştım.

— Hep olduğu gibi.

— Evet, hep olduğu gibi.

— Nasıl karşılaştın?

— Sıcak bir yaz günüydü. Ama nasıl sıcak! Kaynatıyor. Plaja gittim. O yaz. Lise sona geçtiğim yaz. Sıcak, kaynatıyor diyorum ya, öyle berbat bir sıcak.

— Evet?

— Sıcacık kumlara uzandım. Kumlar alev alev yanıyordu. Her şey yanıyordu. Her şey birdenbire parlayabilirdi, hepimiz kül olabilirdik, öyle sıcak. Oynaşan bulutları gözledim bir süre. Ne severim kumlara yatıp bulutların yazdığı şeyleri okumayı.

Bulutlarla aramda bir giz vardır öteden beri. Sonra kitabımı çıkardım, okumaya koyuldum. Bir adam geldi, biraz öteme uzandı. Sözde benimle ilgilenmiyor, gerçekte benimle ilgileniyordu. Ben başımı çevirip bakmadım. Bütün plajlar plaj zamparalarıyla doludur ve çok zaman avdan eli boş dönen bu adamları durdurmanın en iyi yolu onları görmezden gelmektir. Adam biraz daha bana doğru kaydı. Biraz daha, biraz daha. Bu sıcakta kitap okuyan biri diye bir şeyler geveledi ağzında. Ben gene aldırmadım. Bir plaj zamparasına yüz verecek değildim. Ayrıca İmadettin beyin namusu da sözkonusuydu.

— Sonra?

—Kitabımı bıraktım, denize girmek için kalktım. Kitabı istedi benden. Siz dönene kadar bir göz atsam, dedi. Verdim, denize girdim. Deniz suyu kumdan daha sıcaktı. Çok durmadım, çıktım. Ben çıkar çıkmaz başıma dikildi kitapla. Bayağı ilgi çekici bir kitap, dedi, biraz okusam... Okuyun, dedim, ben okumuyorum şimdi. Ama, dedim, okumak için çok vaktiniz yok, ben birazdan gideceğim, isterseniz adını alın, kitapçılarda bulursunuz. Yok, dedi, siz burada kaldığınız sürece okurum, istediğiniz zaman veririm. Ben gene kumlara uzandım. Biraz sonra denize şöyle bir girip çıktım, sonra giyinmek için kabine girdim.

— Arkandan mı geldi?

—Yok canım, giyindim ben bir güzel. Sonra onu aradım, bulamadım. Denize girmişti belki de. Evet, denizden çıktı, özür diledi. Kitabınız şurada, durun vereyim, dedi. Verdi kitabı. Hoşça kalın, dedim. Güle güle, dedi. Durakladı. Ben de çıkıyordum, dedi, isterseniz birlikte çıkalım. Birlikte çıkmamızın bir anlamı yoktu. Bunu söyledim ona. Neyin anlamı olduğunu kolay kolay kestiremeyiz, dedi, ben size yapışmak için sizinle geliyor değilim.

Bir şey beni engelledi. Durdum, bekledim onu. Birlikte çıktık. Birlikte tirene bindik. Yol boyu hiç konuşmadık. Son istasyonda indik. Sizi evinize götüreyim, dedi. Gerekmez, dedim. Öyleyse, dedi, önümüzdeki salı gene aynı plajda olacağım, sizi zorlamak istemem ama gelirsiniz sevinirim. Bir şey söylemek istedi, söyleyemedi. Biliyor musunuz, dedi sonra, ben şairim, bir de kitabım var, salı günü gelirsiniz size kitabını getiririm.

— Şairmiş demek.

— Şairmiş. Şair oluşu ilgimi çekti. Şair garip bir yaratıktır, dehadan enayiye kadar her anlama gelebilir. Karşımdakinin bir deha olmadığı kesindi. Bir enayi olup olmadığını da kestiremiyordum. Belki de ,dehayla enayi arasındaki yerlerden birindeydi, o en anlamsız, en acılı yerlerden birinde. Olamaz mı?

— Neden olmasın?

— O yaşlarda bir genç kız için şair sıfatı gene de büyülü bir anlam taşır ve o yaşlarda bir kızın karşısına çıkan her şair enayilikleriyle...

— Yani sen o adamdan büyülendin.

— Aklım sıra büyülendim, evet. Tam bir büyülenmek de değil ya...

— Nasıl bir adamdı?

— Hoş bir adam değildi. Çok kısa boyluydu. Ufacık elleri, ufacık ayakları vardı, sakalları da daha çok çenesinde ve yanaklarının üstünde yoğunlaşmıştı. Belli ki kısa boylu ve azçok tüysüz olmanın rahatsızlığı, ezikliği içindeydi. Bu yüzden omuzlarını silkeleyerek yürüyor, her adımında sıçrar gibi bir şeyler yapıyor, boynunu iki santim daha uzun gösterebilmek için en küçük tümsekten yararlanıyordu. Kağıda ve kaleme çok önem veriyor, ikide bir cebinden çıkardığı bir kağıt parçasına dolma kalemle bir şeyler karalıyordu. Günde yirmi dört saat şiir düşünmekteydi belki de. Bir zampa-

radan çok bir zavallıydı, zamparalar da zavallıdır ya. Plaja gelme konusunda bir şey diyemem, dedim, ama siz kitabınızı getirin gene de, gelirsem alırım. Gelmezsem gücenmezsiniz, olur mu! Belki de gelirim, dedim. Ayrıldım ondan. Ayrıldıktan sonra garip duygularla doldu içim. Bu çirkin, bu kısa boylu, bu sevimsiz, bu dazlak adamda beni çeken bir şey vardı. Bu çirkin kabuğun içindeki öz çok yakışıklıydı belki de. Belki de yalnızca şair oluşu. Birkaç güzel mısra yazsa benim için. Ama şair olmak öyle garip bir iş ki... İnsanın kendine şair demesi, bir de kitap çıkarmış olması yeter mi...

— Yetmez elbet.

— Bir kitap bastırmış, acınacak şey. O bana verdiği kitap. Kitabı kendisiyle ters bir görünüm içindeydi, bu pırıl pırıl kitap saçma sapan şiirlerle doluydu. Biraz daha iyice bir şair olduğunu sandığım biri kitaba aforaslı tafıralı bir önsöz yazmış, bu adam belki de ileride çok büyük bir şair olur diyor. Bembeyaz kağıda basılmış kitap. Kapağı da iyice pahalıya oturmuş belli ki. Kitabın deseni içler acısı. Mor bir gökte kargaya benzeyen yeşil bir kuş uçuyor. Bu kargayı kendin mi yaptın? dedim. Kendisi yapmamış, bir ressam arkadaşına yaptırmış, ve o kuş karga değilmiş, herhangi bir kuşmuş. Yürek biçimindeki bir buluttan sular damlıyor... Kitabın arkasında şairin kimliği. Liseden sonra bir süre hukuk okumuş, daha sonra özel eğitim görmüş. Edebiyat çalışmaları yüzünden hukuktan ayrılmak zorunda kalmışmış. Yüce bir şeyi daha yüce bir şey adına yüzüstü bırakıyor demek ki. Yayımlanmayı bekleyen üç romanı, bir piyesi, bir de şiir konusunda inceleme kitapları varmış...

— Adı neydi bu kitabın?

— Ne olabilir?

— Ne bileyim ben.

- At kafadan!
- Aşkın gözyaşları olabilir.
- Bilemedin, kitabın adı Damlayan Gönül.
- Ağlayan demek istiyor belki de.
- Hayır, damlayan.
- Gönül nasıl damlar?
- Onu kendisi bilir.
- Şiirler nasıldı?
- Berbat şeyler. Bak birini sana ezbere okuyayım...
- Hani kötü diyordun, ezberlemiştin.
- Bu şiiri gırgır olsun diye ezberledim ve ikide bir kahkaha ata ata okuyup onu kızdırıyordum.
- Hangi şiir bu?
- Birinci şiir. En berbatı. Damlayan Gönül şiiri. Kitaba adını veren şiir.
- Okusana şu şiiri.
- Sevgilim, ne budala şeylerle yoruyorum seni. ne olursun yorulunca yeter de!
- Oku yahu şu şiiri, meraktan çatlatacak mısın sen beni?
- Damlayan gönül. Aşk dilsiz bir kedi gibidir. Armila. Yalnız gönül konuşur. Yalnız gönül damlar sular gibi. Armila, seni bekliyorum. Aşk kabarı bir deniz gibi. Ama taşmaz dışına. Takalar geçer tamtam ülkelerine. Onlar ne güzel yamyamlar. Aşk kazanır sular gibi. Ama taşmaz kendi dışına. Kalakalır kendi başına. Bugün gene karmakarışık oldu dünyam, Armila. Cumartesi günleri saat beşlerde. Sen yoksun. Gönlüm damlıyor kocaman kayalara. Armila. Yamyamların arasında olsaydım. Olmuyor şair Necati olmuyor. Olmuyor aşktan uzaklaşmak. Canım Armila. Yağmur dolu bulutlar gibi. Durmadan aşk damlıyor gönülden. Seni bekliyorum Armila. Bu kadar.
- Necati miydi adı?
- Necati'ydi.

— Şiiri yarıda kestik sanırım.

— Evet.

— Bu kadar, dedin de. Özür dilerim, arkasını getir.

— Bu kadar, şiirin içindeydi. Neyse. Bıkacak-sın benden cancağızım. Ama bu gönül damlayacak. Erkek bulutlar gibi. Belki de bıkmayacaksın ben-den. Karşında tutulmuş dilim. Doluyum, seninle doluyum. Armila. Bulutlar nasıl doluyorsa yağmur-la. Gönül damlıyor sana, senin varlığına. Armila.

— Burası güzel işte. Burasını güzel oturtmuş.

— Olabilir. Göz çaresiz, diş çaresiz, baş çare-siz. Uzaklarda bulutlar çaresiz. Bak Necati karde-şim kendi dalgana. Bakamazsın. Gönül damlıyor. Bu kadar. Seni çok seviyorum Armila. Bitti.

— Şiirin içinde mi bu bitti dediğin?

— Hayır, dışında.

— Vay be! İyi yazmış. Anlamı biraz oturtama-mış ama gene de tümünü okuyunca bir şeyler çı-kıyor. Sonunu cuk oturtmuş ama. Zaten sonunu iyi yazacaksın. Söze dikkat etmemiş biraz. O da serbest olsun diye. Ama genel olarak bir şeyler söylüyor. Başka şiiri yok mu?

— Haydi canım, senin işin beni gırgıra almak mı! Bir örnek yeter.

— Genç şairler antolojisi gibi adammış senin bu arkadaşın.

— Ne demezsin!

— Kendisi seviyor muydu şiirlerini?

— Bu ne biçim soru? Anlaşılmamış olmaktan yakınıyordu hep. Kurtlar yeni kurtlara acımasız davranıyordu. Bu edebiyatçı sürüsü birbirini tutar, diyordu. Sen de katıl o sürüye, dedim bir gün. Be-ni kolay kolay almazlar aralarına, dedi. Neden? dedim. Sayıları çok olunca değerleri düşer, dedi. Hem, dedi, iyiden bucak bucak kaçar bunlar, ken-di kötülükleri görünmesin diye. Bu doğrudu belki

ama, genel olarak doğrudu, onun için doğru değildi. Ondan, onun şiirinden korkacak şair nasıl bir şairdir, görmek isterim. Bunun şiirleri hepten kötüydü.

— Söyleseydin kendisine.

— Söylemez miyim! Bir gün daha da acımasızca söyledim. Ter ter tepindi. Şiirine güvense böyle tepinmezdi. Ben şiirden miirden anlamıyordum. Bir Yahya Kemal olmasını mı bekliyordum ondan? Ben şiirden anlasaymışım böyle konuşmazmışım. Herkes anlayamazmış şiirden.

— Şimdi bu arkadaş serbest şiire kaçınca becerememiş. Parmak hesabı yapsaydı kurtarırdı, beni dinle.

— Sen de ikide bir oynamayı pek sevdiğin şu aptal rolünü bırak ne olursun!

— Yahu, bunun aptallıkla ne ilgisi var? Bazı şeyleri başka türlü anlatacaksın. Ben bunu bilirim. Her şeyi her türlü anlattın mı olmaz. Aman, bize ne canım, kendi bilir. Belki de şimdiye ünlü olmuştur da haberimiz yoktur. Belki de şimdi uluslararası bir toplantıda millete şiir üzerine görüşlerini bildirmektedir.

— Şimdi... şimdi...

— Şimdi?

— Sözümü kesme. Dinlemiyorsan dinleme sevgilim. Anlatıklarım belki de yoruyor seni.

— Yok hayır, yormuyor...

— O da benzerleri gibi biriydi. Babam gibi, halam gibi biri... Dünyayı tüketmekte olan biri. Bunlar iki türdür, bir bölümü kendini sakınarak tüketir dünyayı, bir türü de kendini harcayarak tüketir dünyayı. Babam ve halam birinci türe girer. Şair Necati Gerçekten ikinci türe.

— Vay be, soyadına bak! İyi şair olsaymış tam oturmuşmuş.

— Ne demezsin, belki de soyadına bakıp şair oldu.

— Olur olur.

— Yaşamak bir şölende olmaktı onun için. Yaşam oburca tüketilmesi gereken şeylerden yapılmıştı. Kim daha çok yerse o kazanıyordu. Gerçekte, dünyayı değil kendini tüketmekteydi oburca. Dünyayı tüketen kendini tüketir. Dünya tükenmeyecek, küçük asalakların oburluklarıyla tükenmeyecek kadar verimlidir. Başka insanlara saygılı olmamayı onur sayıyordu ya en başta kendine saygısı yoktu. Kendimize saygımız önce gelir, değil mi? Tüketerek tükeniyordu. Tükendiğini görmek istemiyordu. Tükenmemek için üretmek gerekir, hiç bir şey üretmiyordu o. Şiir de üretmiyordu. Hem, yesen yesen dünyayı kaç kişilik yersin? Üç kişilik, on kişilik, bin kişilik... Dünyada bir kişilik yerimizi, milyarların arasındaki bir kişilik yerimizi efendice almadık mı, dünyaya birden çok kişi gibi yerleştik mi dünya bizi borçlu çıkarır ve önünde sonunda alır alacağını. Dünya avantacıları önünde sonunda alır götürür. Şair Necati Gerçektan da durmadan borçlanıyordu dünyaya. Alabildiğine, körü körüne. Dünyanın kendisine bir gün kabarıkça bir fatura yollayacağını bilmeden, bilmek istemeden sevgileri, paraları, zihnini, vaktini alabildiğine harcıyordu. Her şeyi alabildiğine harcayabileceğine inanmış ya da inandırılmıştı.

— Nereden bulmuş bu parayı?

— Babadan kalanları satıp yiyordu. Arsalar, evler kalmış babasından. Kendime bir daire bırakacağım, kalanını satıp savacağım, elime geçen paranın bir bölümüyle bir iş kuracağım, bu arada bir yayınevi açıp değerli kitapları basacağım, diyordu. Nerede onda o çaba! Güzel bir dairesi vardı, dairesinde kocaman bir kitaplığı...

— Okur muydu?

— Biraz biraz okurdu. Bildiği az buçuk fransızcasıyla kitapların birinci ve ikinci sayfalarını çevirmekte ustaydı. Büyük dehası bu iki sayfada bütün kitabı çürüğe çıkarır, bu iki sayfadan giderek akıl almaz eleştiriler ortaya koyardı. Ne Hugo, ne Rabelais, ne Rousseau kendini kurtarabilmiştir bu eleştiriden. Bu arada, iş kuracağı günleri büyük varlığıyla yaratmaya çalışırken, babadan kalanları satıp yeme kolaylığını sürdürüyordu. Akşamlarını briçle, pokerle geçiriyordu. Kendisini avutan hiç bir şeye acımıyordu, özellikle de zamana. Tam bir zaman tüketicisiydi. Azçok para kazanıyordu kumardan.

— Nasıl katlanıyordun böyle bir budalaya?

— Renkli bir yanı vardı, öyle deme. O yaşta bir kız için. Garip ve insanı alıp götüren şeylerden sözediyordu. Serüvenciydi. Genç kızlar serüvencilere bayılır. Kendi parasıyla da olsa serüven yaşıyordu. Para harcarken kendini yüceltmiş, başkalarını küçültmüş oluyordu.

— Çekilir şey mi?

— Değil elbet. Kimsesiz bir kızın çırpına çırpına düştüğü renkli bataklık. Ondan öte ne anlamı var.

— Neyse!

— Durmadan içiyordu. Sabah başlıyordu içmeye, gece yarısına kadar. İçiyor ve anlatıyordu. Birlikte para yiyorduk, benim için de en kötüsü bu. Üstüme düşüyordu, ondan. Şuraya gidelim, yok buraya gidelim. Sinir ediyordu bu beni. Bir süre sonra ben ondan sıkılmaya başladım. O zamana kadar üstüme düşmekle birlikte bana ilgisiz davranan adam ondan sonra bana tutuldu. Bundan böyle korkunç bir ilgi başladı. Böyle birinin her şeyi olmak pek anlamsız geliyordu bana. Hiç bir şeyin her şeyi gibiydim. Yavaş yavaş ayağımı kurtarmaya başladım bu garip bataklıktan, bu alkol

kokan bataklıktan. İçinde sayısız kurbağa beslemekten başka işe yaramayan, buna karşılık milyonlarca sinek üreten bir bataklık.

— Çok zor.

— Ben kaçıyordum, o kovalıyordu. Tam da kaçamıyordum. Halam işi bilmiyordu. Bir şeyler seziyordu. Benim derslerim berbattı. Çalışamıyor, gittikçe ahmaklaşıyordum. Halam üstüme düşmeye başladı. O zaman bana anlayış gösteren biri olsaydı yanımda. Örneğin sen olsaydın...

— Ben o zamanlar, oooh, ben o zamanlar...

— Halamla kavgalarımız arttı. O kış çok kötü geçirdim. Deli olmakla akıllı olmak arasında çırpınıp duruyordum. Şair Necati o kış alkole iyice düştü. Şarapta yıkanıyordu, öylesine. Düşün, ne zordu işim...

Aysel hıçkırmaya başladı.

— Yok, olmaz, dedi Sedat. Geçmişe ağlanmayacağına sen benden iyi bilirsin. Sen bana demez misin, doğruları yanlışlardan öğreniyoruz diye...

— Evet ama, yanlışın böylesi yaşanmamalı.

— Abartıyorsun. Ne yaparsın, yaşanan yaşanmıştır. İstersen bu akşamlık bu kadar olsun. Kalanını yarın akşam anlattırın ya da öbürgün.

— Nasıl istersen.

— Evet, sen şimdi iyice sarıl bana. Güzel bir uyku uyuyalım. İyi bir uyku. Düş bile görmeden.

— Bağışla beni, seni çok yoruyorum.

— Deli olma, haydi uyu bakalım. Bak ben de uyuyorum. Uyku gözlerime kadar geldi. Hop! Dalıp gitmek üzereyim. Uyuyamazsan uyandır beni. Daldım bile.

— Yok, uyurum, tasalanma.

ON DOKUZ

Gün ışıırken uyandılar. Omuzlarında tonlarca deniz taşıyormuş gibi yorgundu ikisi de. Yakınlaşmanın verdiği garip bir yabancılık duygusuna düşmüşlerdi. Onları her şeyden önce tedirgin eden bu duyguydu, bu çelişmeli duyguydu. Gülüştüler. Gü-lüşme, uzak bir rüzgâr gibi geçti aralarından.

Rüzgar yorgun bir gök gürültüsüyle, Sedat'ın yorgun sesiyle eşleşti.

— İyi uyudun mu?

— İyi uyudum.

Bu da Aysel'in donuk bir güneşi andıran sesiydi. Yabancılığa pabuç bırakmak istemiyorlardı: gene gülüştüler.

— Evet? dedi Sedat.

— Masalın sonunu bekliyorsun, biliyorum, dedi Aysel.

Ve sürdürdü masalını:

— Kaçmakla kaçmamak arasında bocalarken ben, o bana serüvenlerin en renklisini ve biraz pahalısını vererek beni kendine bağlamak istedi. Kaçmalıydık buralardan. Kaçıp gitmeliydik. Uzaklara, çok uzaklara gitmeliydik. Şairce bir duygusallık. Kaçıp kurtulma duygusu sardı o sıra içimi. Kaçmak istiyordum, pek bilmediğim, pek anlamadığım, pek adlandıramadığım bir şeylerden kaçıp kurtulmak istiyordum. Ama onunla mı? Gitmek? Gitmemek? Bocalayıp durdum.

— Nereye gidecektiniz?

— Bir vapura binelim, Avrupa'ya gidelim, şurada burada konaklayarak serüvenden serüvene geçelim diyordu.

— Nereye kadar?

— Kendimizi bitirene kadar. Gözü hep tüketmekteydi.

— Sen ne dedin?

— Bir süre ne yapacağımı bilemedim. Tam bir kararsızlık. Kararsızlığımı gideremiyordum. Sonunda çözümü o buldu.

— Nasıl?

— Herhangi bir Avrupa kenti için vapur bileti alacaktı. İkimize. Vapurun kalkışından bir saat önce bir yerde buluşmak için sözleşecektik. Ya da buluşmamak için.

— Ne demek o?

— Yorgunum galiba. Anlatamıyorum.

— Daha sonra anlat, istersen.

— Hayır. İstemem. Vapurun kalkış saatinden bir saat önce bir yerde buluşacaktık. Halama artık beni aramaması için telefon edecektim, sonra vapura binecektik. Böylece yeni bir yaşam başlayacaktı bizim için. Yarını belirsiz bir serüven yaşamı. Geçmişte kalan şeylerimizi tartışmadan serüvenimizi yaşayacaktık. Sözleştiğimiz yere sözleştiğimiz saatte gitmezsem... o zaman benden umudu kesecek, yolculuğa tek başına çıkacaktı. Anlamış olacaktı: demek böyle bir serüvene girişmeyi göze alamıyorum. Bu durumda o kendi serüvenini yaşamak yolunda yeni ufuklara doğru yol alacak, Avrupa'dan dönerse ya da Avrupa'dan döndüğünde beni aramayacaktı.

— Buluştunuz mu?

— Güneşli ve serince bir gündü, hiç unutmam. Valizimi hazırladım. Halam odasında evden çıktım sessizce. Akşam üstüydü. Sokaklarda do-

laştım. Bilinmeze bile bile gitmeyi göze alamıyordum. Gitsem mi? Gitmesem mi? Her zaman buluştuğumuz kıyı kahvesinde buluşacaktık. Sessizce geçtim ağaçların arasından. Baktım oturuyor. Valizi yanında. Besbelli tedirgin. Bir ağacın arkasına gizlendim. Gözledim onu. İnsan sevdiğine giderken güvenceler istemez, yoksa kendini satmış olur, diye düşünüyordum. Bugün de öyle düşünürüm. Bir yandan da, kendini gözden çıkarmış bir adamın yarınını ben nasıl paylaşabilirim? diye düşünüyordum. Durdum orada. Kalakaldım. Yalnız beyni alev alev çalışan, her yanı kaskatı kesilmiş bir yontu gibiydim. Birden, beynim, gitmiyoruz diye bağırdı. Yavaş yavaş geri döndüm. Bir daha baktım ona uzaktan. Saatine baktı. Kalktı. Ben koşar adım uzaklaştım oradan. İşte böylesine duygusal bir bitişle bitti bu da.

— Bir daha karşılaşmadınız, öyle mi?

— Üç ay öncesine kadar...

—Nasıl?

— Bundan üç ay kadar önce, çarşıda dolaşırken, üstü başı yırtık pırtık bir adam gördüm. Sapır sapır dökülen bir alkolik. Gözgöze geldik. Beni görünce gözleri parladı. İki elini birbirine kavuşturdu, guguk kuşu gibi ötmeye başladı. Anladım, oydu. Beni halamın evinden çağırmak için, bu garip sesi, guguk kuşu sesini çıkarırdı. Konuşmak istedi benimle. Ben kaçtım. Yıkıntıydı, dayanamadım, hem artık onunla konuşmanın ne anlamı vardı. İpe sapa gelmez. Koşa koşa eve geldim. Demek izlemiş beni. Şimdi akşamdan sonra buralara gelip guguk kuşu gibi öten o adam. Mahallenin delisi.

— Vay canına! Demek buralarda kuş gibi ötüp dolaşan o adam senin eski arkadaşın, şair...

— Ta kendisi.

— Ben görmedim adamı ama, dediklerine göre bitmiş...

— Bitecekti. Erken bitmiş biraz. Parası bittiği gün bitecekti. Bazı kişiler öyledir, paraları biter bitmez biterler. Bu da öyle. Parası bitti. Kendi de bitti. Şimdi artık ispirto, şarap, ölüm... ne bulursa!

— Konuşuyor musun onunla?

— Hayır.

— Buralarda dolaşıyor. Sana bir kötülük etmesin?

— Hayır?

— Ne biliyorsun?

— Edemez.

— Vay canına!

— Şimdi soracaksın bana: pekiyi babanla ne diye konuşmuyorsun? Onu da anlatayım. O çekip gittikten ve ben bir başıma kaldıktan bir iki ay sonra babam İstanbul'a geldi. Halamla ne konuştularsa, bana bir süre surat etti. Sonra, bir gün, baba yakınlığının en güzellerinden birini giyinerek, gel seninle yemeğe gidelim, yıllardır özlem giderecek vaktimiz olmadı, hem karnımızı doyurur hem konuşuruz dedi. Baba kız başbaşa, ne güzel! Ben bizim şairi aklımdan çıkarmak üzereydim. Babamın bu güzel yakınlığı beni daha da kendime getirecekti. Havalarda uçuyordum. Ben, safca, başımdan geçen her şeyi güle oynaya anlattım ona. Hem yemek yiyor, hem gülüyor, hem içimi döküyordum. Masalın sonuna geldiğimde bir de ne göreyim: babamın yüzü allah bullak. Haydi dönelim dedi. Otobüsle döndük halamın evine. O güzelim yakınlıktan sonra o büyük fırtına! Evde konuyu yeniden açtı, hem de bağıra bağıra. Baba, dedim, ne güzel bir yakınlıktı, bozma... Bas bas bağırıyordu. Ağzından köpükler saçarak. Ben nasıl böyle bir şey yapabilirmişim. Yanya'lıların oğlu İmadedtin'in orospu kızı diyeceklermiş artık bana. Bu-

dala, diye bağırdım suratına, budala! Sersem! Sallak! Beyinsiz! Deli gibi olmuştu. Bir tokat patlattı suratıma. Çenem yerinden oynadı sandım. Ve içimde o andan sonra ne baba sevgisi ne baba nefreti kaldı. Artık hiç bir şeydi benim için. Halam saldırdı babama. Budala, dedi ona, sen ne biçim babasın! Sana anlattık ki, kızına daha da yakınlaşasın... Tüh! Babam kendini topladı. Ama bitmişti artık. Birden, iki kişiyi, iki yakınımı birden yitirmiş oldum. Sevgilimi ve babamı. İşte olay bu. İşte yıllardır sana anlatmak isteyip de bir türlü anlatamadığım şeyler bunlar.

— Evet, dedi Sedat. Anladım. Şimdi ne yapmalı?

— Neyi?

— Bu kafası erimiş ayyaşın sana zararı dokunur.

— Dokunmaz. Zararı dokunmaz. Sonra, sen hiç düşünme bütün bu anlattıklarımı. Hiç düşünme. Bak güneş yükseldi. Kendine bir çay yap, git. Ben biraz daha uyumak istiyorum. Arkamı dönüp uysam kızarmısın? Akşama konuşuruz.

— Kızmam. Sen güzel bir uyku çek.

Sedat giyinip çıktı odadan. Kafası allak bullaktı. Hiç bir şey düşünemiyor, bu tür şeyleri düşünmeye pek alışık olmayan beyni bir sorunlar denizinde bir oraya bir buraya deli gibi koşturup duruyordu.

Aysel arkasını döndü ama uyumadı.

Ölmesi gerekiyor, diye düşündü. Onun ölümünü ben yüklenmeliyim. Ona bir hiç olduğunu ben öğrettim, ben gösterdim. Ölümünü de ben yüklenmeliyim. Benimle karşılaşmasa belki de ölmeyecekti. Dünyaya zarar verirken dünyaya yarar getirdiğini sanacaktı. Hiç değilse daha geç, daha yavaş, daha yumuşak bir ölümle ölecekti. Artık yaşamıyor, yalnızca acı çekiyor. Bundan böyle da-

ha da zararlı olabilir. Yanılmıyorum, ölümü benden oldu. Onu çok sevdiği kötü şiirlerinden bile kopardım. Ben olmasaydım ölmeyecekti belki de. Ölmesi gerekirken ölmeyecekti. Şimdi ölmesi gerekiyor. Ölü zaten. Onun için en doğrusu benim elimle ölmek. Gerekli bir iş bu, onun açısından da benim açımdan da. Ayrıca, benim açımdan, bir sorumluluğun yerine getirilmesidir. Elbette, daha iyisi, en iyisi kendini öldürmesi. Kendine iyilik etmek istiyorsan öldür kendini, demeliyim ona. Yoksa, onu kendi elimle öldürmeliyim. Çok sevdim onu. Onu çok sevdiğimi kendimden de gizledim. Onu çok sevdiğim için kendimden utandım. Onu çok sevmiş olduğumu Sedat'a söyleyemedim. Şimdi yaşamıyor. Ölü o. Zaten ölmesi gerekiyordu. Artık yaşamayacak. Artık yaşamamalı. Artık yaşam denen şey çok şey onun için. Yaşam onu aşıyor. Yaşam onu boğacak. Yoksa çıldırıyor muyum? Boğuluyor...

Birden sıçradı. Uykuyla uyanıklık arasında, içini bir karabasan gibi saran bu şeyler onu deliye döndürdü. Kalktı Can'ın odasına geçti. Uyuyordu Can.

YIRMI

İnce bir rüzgar sandalı yavaş yavaş açığa atıyor, Can ara ara kıyıya doğru kürek çekiyor.

— Bu rüzgar bize rahat vermeyecek, dedi Sedat.

— Vermezse vermesin, dedi Can. Demiri atsaydık...

— Atsan ne olacak. Bana mısın demez.

— Sen balıkları ayarla baba, ben kürek çekmekten yorulmuyorum.

Denizde garip bir hırçınlık seziyordu Sedat. Belki de bu onun denize yansıyan hırçınlığıydı.

Çok küçük dalgalar, kesintisiz bir üfürükle, açıklara doğru koşmaktaydılar.

— Bugün erken bırakalım istersen, dedi Sedat.

— Nasıl istersen, dedi Can.

İkisinde de kötü bir tatsızlık vardı. Sedat'ı saran duygu biraz daha kesindi: sanki bir şeyler bitecek, ama pek kötü bitecekti.

— Karnım acıktı, dedi Can anlamsızca.

Oysa karnı falan acıkmamıştı.

Birden yüzüne bir güleçlik geldi. Dedesini hatırlamıştı.

— Baba, dedeme gidelim, dedi. Görersen, aklın durur. Ben dün gene uğradım bir ara. Aklın durur. Evi parti bayraklarıyla süslemiş. Beni içeri aldı, partisinin önemini uzun uzun anlattı. Ben pek bir şey anlamadım anlattıklarından. Ama anlar görüldüm.

— Bu gece sabaha kadar uyumadım, dedi Sedat. Uyku tutmadı. Çok yorgunum. Başka akşam gidelim.

— Duydum. Annemle konuştunuz. Alçak sesle bir şeyler anlatıyordu o sana.

— Evet.

— Ne anlatıyordu?

— Bilmem. Gelmişten geçmişten.

— Gidelim baba. Dedeme gidelim. Şaşıp kalacaksın. Bana kalırsa milletvekili falan olmayı düşünüyor.

— Neden olmasın!

— Olursun, dedim ben de. Parti için çok çalışırsan olursun. Ama, dedim, boşlamamalısın işleri. Emekli adamsın, çalış dur, dedim. O zaman bir açtı çeneyi. Bana neler anlattı neler. Diyor ki, bir sürü tasarı var kafamda, diyor. Bunların uygulanması için canla başla çalışacağım, diyor.

— İhtiyarı o yolda pek kışkırtma, sonra kalan aklını da verir.

— Partisinin başkanını övdü durdu. Ne olursun baba gidelim.

— Öyleyse çek kürekleri bakalım.

— Rüzgar zorluyor.

— Ver bana, sen geç böyle. Bu rüzgar da rüzgar mı canım?

Güneş batmak üzereydi.

Sedat küreklerle asıldı. Güneş, ufukta bekleyen bulut kümelerine doğru biraz daha indi. Suları öfkeyle yarıyordu «Martı». Bu öfke, Sedat'ın kollarına gece boyu biriken gerginliğin yansımasıydı. Baba oğul önemli bir işe koşuyor gibiydiler, dalgalar onları hızla bırakıyordu.

Bir de motorumuz olsaydı, diye düşündü Can.

— Bir de motorumuz olsaydı baba, dedi.

Sedat sesini çıkarmadı. Gülümsedi. En büyük

tedirginlikleri bile gülümsemeye geçiştirmeyi bilir-
di. Bu onun güçlülüğü ve güçsüzlüğüydü.

Eve gelir gelmez ikisi de birer koltuk bulup çök-
tüler.

Sedat başını arkaya yasladı. Can da başını kol-
tuğun koluna koydu.

— Vay canına, amma yorulmuşuz, dedi Sedat.
Aysel'in odaya girdiğini duymadılar.

— Balıkçılar geldi, dedi Aysel.

Sedat başını kaldırdı. Gülümsedi.

— Büyük balıkçılar desene, dedi.

— Anne, dedi Can, bu gece dedeme gidiyoruz.

Dedemin particiliğini kutlayacağız.

— Ne particiliği?

— Partiyeye yazılmış, belki de milletvekili olu-
rum, diyor.

— Kendi bileceği iş, dedi Aysel öfkeli bir kah-
kaha atarak.

Sedat ayağa kalktı.

— Anneni yalnız bırakmayalım Can, dedi.

Can'ın yüzünden anlamlı bir gölge geçti.

— Sen bilirsin baba.

— Hayır, dedi Aysel, gitmezseniz gücenirim.

Can gücenik baktı annesine.

— Öyleyse gideriz, dedi. Sen nasıl istersen.

— Bu gece kalalım, dedi Sedat.

Aysel sesini yükseltti.

— Beni beklemek nereden çıkıyor, anlamıyo-
rum, dedi.

— Buralarda bir deli dolaşüyor, biliyorsun, dedi
Sedat? Herkese kötülük edebilir. Bu adamı bura-
lardan uzaklaştırmanın bir yolunu bulmalı. Bir kö-
tülük edebilir, değil mi?

— Bana kimse bir kötülük edemez, içiniz ra-
hat olsun. Ben öyle kendini başkalarına bekleten
kadınlardan değilim. Korkmak dedikleri şeyden an-
lamam ben. Hem elin zavallısından mı korkacakmı-

şım, bir vursan yıkılır. Daha neler! Mahallede deli var diye beni beklemeye kalkanlara bak sen! Sevsinler...

— Deli dediğinin akli yoktur, dedi Sedat.

— Asıl bu sözü söyleyenin akli yoktur, dedi Aysel. Deli dediğinin akli vardır diyen oldu mu? Haydi bakalım, gidecekseniz toplanın. Gidin bakın sayın dedeniz neler yapıyor. Partiye yazıldıysa onda çok dedikodu var demektir. Bizim gibi sıradan insanlar onun anlattıklarını anlayabilir mi, ne dersiniz?

— Anne, sen de gel bizimle.

— Gelmeyeceğimi biliyorsun. Haydi bakalım. Koyulun yola. Toplayın taşı tarağı.

Baba oğul isteksiz isteksiz çıktılar. Keşke dedeme gidelim demeseydim, diye düşünüyordu Can. Sedat kaygılıydı. Erken dönmeye bakmalı, diye düşünüyordu o da. Akşamüstü çıkan rüzgar artmış, tozları savurmaya, pencereleri gıcırdatmaya, kağıtları uçurmaya başlamıştı. Aysel onların ardından baktı uzun uzun. Gözleri doldu. Bahçeden bir gül kopardı. Mevsimin son gülü, dedi. Koparmamalıydım, ne diye kopardım sanki... Koşar adım içeri girdi. Kapıyı kapadı. Sigortayı gevşetti. Oturma odasından çiftiyi aldı. Doldurdu. Yatak odasına geçti. Yatağa uzandı. Yaşlar gözlerinden sessizce aktı. Gözyaşlarının ılıklığı yanaklarını dostça okşamaktaydı. İnsan gözyaşlarıyla dost oluyor, diye garip bir duyguya takıldı kafası. Gülümsedi. Her şeye gülümsemesini Sedat'dan öğrendim, diye geçirdi içinden. Rüzgarın sesi sinirlerini geriyor ve titretiyordu. Korkmam, dedi, ben korkmam, korkmaya alışık değilim. Korkmaya, öldürmeye, küçük düşürmeye alışık değilim.

Sesli sesli ağlamaya başladı. Hep geçmişe kayıyordu kafası son günler. Babası, halası, şair, Sedat, Can... her biri en olmadık zamanda, en de-

ğışık, en unutulmuş biçimlerde dikiliyordu karşı-
sına.

Gülümsedi. Gülümseyerek ölmek, gülümseyerek
öldürmek, dedi kendi kendine. Gözyaşlarını sildi.
Yatakta doğruldu. Ayak sesleri mi? Hayır, rüzga-
rın sesi bu. Hayır ayak sesleri...

Kapı çalınıyor. Kapıyı çalar mı o?

— Kimsiniz?

— Benim Aysel hanımcığımı, iki yumurta iste-
meye geldim.

Muhtarın karısıydı gelen.

Kadın gittikten sonra Aysel yeniden yatağına
uzandı. Yanıbaşında duran çifteye baktı. Nasıl ol-
duysa, içi geçti, derin bir uykuya daldı.

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

1982

YİRMİ BİR

Rüzgar parktaki çöpleri savurup duruyordu. Kuş gibi öten adam, geceye gömülmeye hazırlanan ıssız parkın kuytu bir köşesinde şarabını yudumlamaktaydı. Soğuk ve yalnız akşamlara, bir de dilencilige iyice alıştık artık, diye düşünüyordu. Bunları düşünürken şarabından bir yudum daha aldı. Şarabı yere bırakır bırakmaz o sekiz kulaklı koca canavarı karşısında buldu. Canavar her zaman olduğu gibi durduğu yerde tepiniyor, köpek gibi havlıyor, onun üstüne yürümeye hazırlanıyordu. Defol, dedi canavara, korka korka bir taş aldı yerden, fırlattı. Taş canavarın hiç bir yerine gelmedi. Canavar yavaş yavaş doğruldu yerinden. Pis hayvan, dedi adam. İkide birde karşıma çıkıyor. Yalan olduğunu biliyorum ama... Tebelleş oldu. Gidip öbür kanepeye oturayım. Yere de otursam olur ya.

Bir cıgara yaktı. Cebinden bıçağını çıkardı, ekmeğini ve peynirini de çıkardı. Elini öbür cebine attı. Vay namussuz domates, dedi, cıcığı çıkmış. Guguk kuşu gibi öttü. Bu akşam olacak, dedi, bu akşam.

— Birlikte ölmek vardı, dedi yüksek sesle.

Bir kadın geçti uzaktan.

— Ne kaçıyorsun anam, diye bağırdı adam. İnsan öldürsek de insan yemeyiz, tamam mı?

Bir kahkaha attı. Kahkahası canavarın görünmesiyle yarıda kesildi.

Deli olmadığını, büyük bir zavallı ve basit bir alkolik olduğunu bilmek istemiyor, kendini deli olduğuna inandırmaya çalışıyordu. Yalnızlığı, zavalılığının ve alkolikliğinin ortak ürünü olan bu sanrılı imgeyle, bu canavarla garip bir hastalığa dönüşmüştü.

— Onu öldürmezsen karşımdan gitmem, dedi canavar.

— Git işine, diye bağırdı adam. Git işine dedim, kafamı kızdırma benim. Ben onu sevmeye gidiyorum bu akşam. Öldürmeyi boşver. Sevgilim o benim. Anladın mı?

Rüzgar bir daha çevrildi ortalıkta. Yazın sonları hırçın bir rüzgarla duyuruyordu kendini.

— Hep vapurlar gidiyor. Canavar, titretme beni, korkmuyorum işte senden. Ağzından ateşler çıkıyor namussuzun. İt soyundan mısın yoksa başka bir şey misin, anlamadım gitti. Ne istiyor bu benden.

Canavar ter ter tepindi, hiç bir şey söylemeden. Ağzından kanlı sular akıtıyor, ateşler saçıyordu.

Adam şişeyi bir dikişte bitirdi.

— Vay canına, dedi, bitti be.

Peynirini ve ekmeğini yemedi. Bir süredir kendisini adım adım izleyen o sanrılı imgeye, o canavara okkalı bir küfür savurarak ayağa kalktı. Ayakta olduğu zamanlar canavarı hemen hemen hiç görmüyordu. Yürürken onu peşinde sanıyor, ama görmüyordu.

— Bütün vapurlar kalktı dedi.

Ara sokaklara saptı. Rüzgar canımı sıkıyor, bir yağmur indirirse kovukta gene canımız çıkacak, diye düşündü.

Biletler ve pasaportlar hazırды diye söylendi içinden.

— Biletler! diye bağırdı.

Bir iki damla yağmur...

Onu gören bir çocuk guguk kuşu gibi ötmeye çalıştı, beceremedi.

Adam bastı küfürü. Yürüdü, yürüdü, yürüdü...

Aysel'lerin bahçe kapısına gelince durdu. Guguk kuşu gibi öttü. Bir daha öttü, bir daha öttü. Kapının mandalını kaldırdı.

— Bu gece bitecek, diye söylendi.

Sağına soluna bakındı. Birine kötülük yapmaya gelen birinden çok sıradan bir hırsızı, yakalanmak üzere olan, çoktan kendini belli etmiş bir hırsızı andırıyordu.

Kapının kapalı olduğunu sanıyordu.

— Geçen seferki gibi bağırp çağırmak gerekcek, diye düşündü.

Kapının tokmağına dokundu. Kapı belli belirsiz bir gıcırtyla açıldı.

— Kapıyı neden kapamadın? diye bağırdı.

Sorusu karşılıksız kaldı.

Bir daha seslendi:

— Kapıyı neden kapamadın? Korktuğundan mı korkmadığından mı?

Yatak odasından hıçkırıklarla boğulan bir çağrı geldi.

— Öldür kendini, bittin artık, deli rolü oyna, deli falan değilsin, basit bir alkoliksin sen, kendine güvenemeyen birisin, herhangi bir ölüsün sen, oyunu bırak, nasıl olsa toparlanamayacaksın, bittin sen, öldür kendini, başkalarına kötülük etmekten iyidir, öldür kendini.

— Öldür ha!

Bir sıçrayışta yatak odasının kapısına vardı. Ama karanlık? Karanlık onu korkuttu birdenbire.

— Işığı yak! diye bağırdı.

— Git kendin yak! dedi Aysel.

Adam bir iki dolandı, ayağı sandalyeye takıldı,

yere düştü. Kalktı, sokak kapısının yanındaki elektrik düğmesini çevirmeye gitti.

— Işık, ışık! diye bağırdı.

Şimdi o koca canavarla, ağzından salyalar ve ateşler saçan o pis yaratıkla, o yanılısamayla savaşmaya girişmişti. Savaşmıyor, durmadan kaçıyor. Elektrik düğmesini çevirdi, ışık yanmadı.

Canavar onu kapıya kadar gerilettili. Sonra bir yolunu bulup canavarın elinden kurtuldu adam, yatak odasının kapısına geldi.

— Canavarla bir oldunuz, beni öldüreceksiniz! dedi.

Suluk soluğaydı. İnlüyordu. Cebinden bıçağını çıkardı. Bıçak dışarıdan sızan çok hafif ışıkta kötü bir sonun belirtisi gibi parıldıyordu.

— Vapur çoktan kalktı, dedi adam. Şimdi buradayız işte.

— Öldür kendini, dedi Aysel. Öldür kendini. Deli falan değilsin. Kendine yenilmiş birisin. Dönülmez bir yola çoktan girmişsin. Öldür kendini. O bıçağı kendine sapla.

— O bıçağı sana saplıyacağım, dedi adam. Aysel karyolanın yanında dimdik duruyordu.

— Bak, öldür kendini, iyi edersin dedi.

— Seni öldüreceğim, dedi adam. Ama öldürmeden önce...

— Ne yapacaksın öldürmeden önce?

— Birlikte olacağız!

— Budala, dedi Aysel, birlikte olduğumuz zamanlar ne yaptın ki! Becerebilecek misin koca saklak! Son görüntünle son kalan sevgiyi de sildin. Deli falan değilsin, alkole yenilmiş birisin.

— Canavar ve sen, dedi adam.

— Canavar senin içinde, dedi Aysel.

Tüfeğı aldı, doğrulttu.

— Sen kendini öldürmeyi beceremedin, dedi.

Adam ne yapacağını şaşırды. Gerilemek istedi, gerileyemedi. Aysel'in üstüne atılmaya davrandı, yapamadı. Canavar yeniden çıktı ortaya. Bir yandan alevler saçıyor, bir yandan da kahkahalar atıyordu. Beceremedin ha, diyordu garip yaratık, beceremedin ha!

— Göreceğiz! dedi adam. Şimdi göreceğiz.

Canavar yeniden davrandı, onu kovalamak için birkaç adım attı. Ama gerilemedi o. Kalakaldı.

— Canavarı da seni de öldüreceğim, dedi.

Besbelli karşısında hazır duran tüfekten, o tüfeğin tetiğini çekmeye hazır elden, karanlıkta belli belirsiz seçilen ya da seçiliyor gibi gelen bakışlardan korkuyordu.

— Belki de, diye söylendi, belki de öldüm ben, belki de deli değilim ben, belki de yalnızca öldüm, o kadar. Ama bu canavar ne oluyor?

— O senin içindeki canavardı. Yıllar boyu çıkmadı ortaya. Şimdi seni yoketmeye geliyor. Öldür kendini. Benim elim kana bulanmasın. Yoksa ben öldüreceğim seni.

— Öldürecek misin? Beni öldürecek misin? Sen mi? Yapamazsın bunu. Bunu yapamazsın bana. Sen Aysel değil misin. Yoksa başka biri misin?

— Hiç bir zaman dürüst olmadın, diye bağırdı Aysel.

— Sana karşı hep dürüst oldum, dedi adam.

— Kendine karşı dürüst olmadan bana karşı nasıl dürüst olacaktın? Görüyorsun, deli falan değilsin, deli oyununu oynamak işine geliyor, kolayına geliyor. Dilenmek çalışmaktan daha kolay, değil mi? Dün de dürüst değildin, şimdi de dürüst değilsin.

Adam ağlamaya başladı.

— Değil. Daha kolay değil. Çok zor. Her bir lira, aldığım her bir lira beni bir kere daha öldürüyor. Deli değilim ben, belki de değilim. Yazık ol-

muş biriyim ben. Ama bu canavar ne? Bu canavar varken...

Canavar homurtularla üstüne saldırdı adamın. Hiç böyle yapmamıştı. HEP korkunç ama hep terbiyeli olmuştu. Şimdi efendisine başkaldırıyordu. Bir sıçrayışta boynuna sarıldı adamın. Adam canını kurtarmak için öne sıçradı. Bu sırada tetiği çekti Aysel, bir daha çekti.

Adam hiç bir şey söylemedi. Çok karanlık ortalık. Yalnızca gülümsedi.

— İyi oldu, canavar öldü, dedi.

Aysel içi boş bir yontu gibi duruyordu yatağın yanında. Tüfeği yatağın üstüne bırakmıştı. Adam yerde debelenmekteydi.

— İyi oldu, dedi, sana yakışanı yaptın. Gene sen yakışanı yaptın, gene ben yakışmayanı. Şair olmadığımı öğretmiştin, deli olmadığımı da öğrettin. Gene sen kazançlısın.

Aysel hiç bir şey söylemedi. Adam inledi.

— Biletler hazırda, dedi, pasaportlar da.

O da başka hiç bir şey söylemedi.

Aysel onun yanından geçerek sokağa fırladı. Koştu, koştu, koştu. O deli değildi ama ben deliyim, diye düşünüyordu. Her yanı zonkluyor, yüreğinin atışını gözlerinde, şakaklarında, ellerinde, kulaklarında, beyninin içinde duyuyordu. Koştu, koştu, koştu. Babasının evini görünce durakladı.

— Buraya mı koşuyordum? dedi yüksek sesle.

Evet, buraya, dedi içinin sesi.

Rüzgar gibi girdi kapıdan. Parti konusunu canla başla konuşmakta olanlar onu karşılarında görünce şaşırdılar.

— Seni görmeye gelmedim baba, dedi Aysel. Sedat'ı almaya geldim.

İmadettin bey hiç bir şey söylemedi.

GECE GELEN ESKİ DOST

AFŞAR TİMUÇİN

roman

Daha dün bacak kadardılar, kısa sürede hangi güç bunları kocaman adam yaptı. Gerçekte hepsi temiz, efendi, akıllı çocuklardı. Büyük adam oyunu oynamaktaydılar. Babalarına benzemek istiyorlardı. Yakası açılmadık sözlerle sövebilmek, gerektiğinde yumruğu basabilmek, cigara içebilmek, sarhoş olup nağra atabilmek, pişmanlık duyulabilecek işler yapabilmek, para kazanabilmek, hanım evlatlarına posta koyabilmek... Az ders çalışmakta, kızlara söz atmakta, öğretmenden dayak yemekte, arada bir sınıfta kalmakta, yüzmekte ve balık tutmakta ustaydılar.

ÖNEMLİ NOT:

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

225 Lira